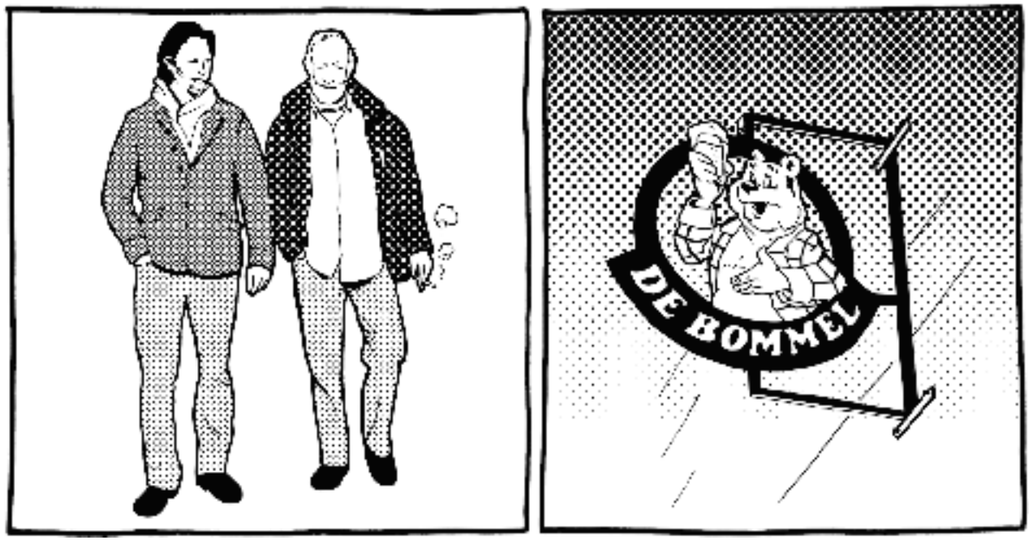

Heer Ollie B. Bommel en zijn jonge vriend Tom Poes begeven zich op een dag na hun laatste hachelijke avontuur (Heer Ollie en Het Rookverbod) voor een korte verpozing naar Breda, een oude garnizoensstad met een rijke historie onder brede en traag stromende rivieren op een dagreis van Rommeldam. Het korte verblijf is een geschenk van Heer Ollie voor zijn trouwe vriend, die hem ook in hun laatste avontuur weer met raad en daad heeft bijgestaan. Heer Bommel heeft zich goed ingelezen en weet zijn jeugdige vriend dan ook te vertellen dat er een dranklokaal bestaat dat zowaar zijn familienaam draagt.
'Een dranklokaal genaamd Bommel? Kan dat zomaar?' vraagt Tom Poes zich hardop af.
'Ach, jonge vriend, men wil nu eenmaal graag een naam die vertrouwen inboezemt.
Er zijn meer steden en nederzettingen waar mijn familienaam wordt aangewend.
Ik ken zelfs een man die schoeisel naar mij heeft vernoemd en daarmee zeer vermogend is geworden. Maar dat is nog niet alles... nog lang niet alles', vervolgt Heer Ollie op geheimzinnige toon.

'O nee? Wat is er nog meer aan de hand?' Tom Poes is duidelijk nieuwsgierig.
Heer Bommel staat even stil. Hij buigt zich voorover naar zijn jonge vriend en fluistert: 'Ze hebben daar ook een boek gemaakt...'. 'Een boek?' vraagt Tom Poes verbaasd. 'Jazeker, een boek. En weet jij waar dat boek over gaat? Nou?'

"Nee, dat zou ik niet weten', antwoordt Tom Poes.
'Welnu, dat boek... dat boek gaat over mij', vertelt Heer Ollie trots.
'Over u?? U bedoelt een biografie...', zegt Tom Poes.
'Bio, bio... nee jonge vriend, een bóek...', legt Heer Ollie geduldig uit.
'Nou nou, dat is toch een hele eer...', merkt Tom Poes op, 'maar, eh, waarom hebben ze een boek over u gemaakt?'
'Ho ho, jonge vriend, daar zijn genoeg redenen voor te bedenken!' zegt Heer Ollie en hij stapt flink door. Tom Poes moet haasten om hem bij te houden.

Ze lopen over een groot plein en slaan een smallere straat in. Heer Ollie wijst naar een gebouw, iets verderop. 'Kijk jonge vriend, in dat pand, ja, met die reclameborden naast de deur, hebben bepaalde lieden allerlei verhalen over mij geboekstaafd. Uiteraard met mijn welnemen en goedvinden...'
'U hebt dus alles al mogen lezen?' vraagt Tom Poes. Heer Bommel wuift de reactie van zijn jonge vriend weg. 'Bijna alles, jonge vriend, bovendien ben ik niet voor een gat te vangen. Zoals mijn goede vader al zei: pas op voor duimzuigers en minkukels!
Trouwens , wacht jij maar even buiten , jonge vriend. Dit is een taak voor een heer alleen.'
'Misschien dat we hier ook een drankje kunnen krijgen', roept Tom Poes heer Ollie nog na, maar deze stapt het dranklokaal al binnen, op zoek naar eeuwige roem.

anno 1978

anno 2012

KENT

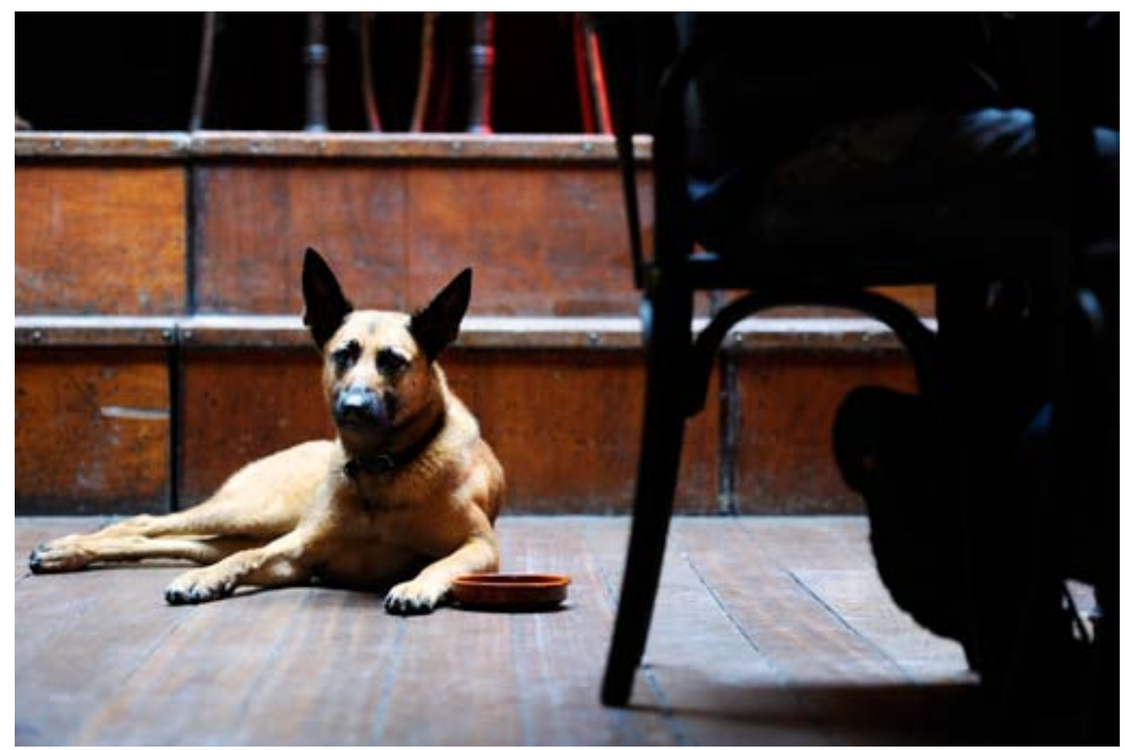

Karakteristieke zinnen als *'Ik kom van verre om jullie voorspoed en voedsel te brengen, die ik met grote ontberingen heb beschermd...'* of *'Al te lang is deze stakker kwalijk bejegend door ongemanierde gasten'*, zul je in café De Bommel niet snel horen. Maar die komen dan ook uit de mond van Ollie B. Bommel, een echte heer van stand. De fameuze bruine kroeg in de Halstraat, die al 30 jaar hetzelfde lijkt, is meer een plek van alle standen.

Zonder ook maar een begin van een poging te wagen De Bommel te willen definiëren, is voor menigeen duidelijk dat dit noeste café altijd voor elk wat wils geboden heeft. '*Een kroeg die zich aanpast aan de dag*' kopte BN/De Stem treffend in oktober 2007, toen De Bommel 25 jaar bestond. Net als in Belgische monumentale kroegen vind je er 's morgens vroeg al mensen voor een bakkie koffie. Vele jaren kwamen studenten van kunstacademie St. Joost er tussen de middag massaal pauzeren, meestal tot de tijd rijp was voor bier. En dat was eigenlijk altijd. Veel stamgasten lopen er aan het eind van de middag binnen om de dag in stijl af te ronden. Op uitgaansavonden zie je er meestal studenten en overwegend publiek van 25 tot 40 jaar.

Het gekke is dat de eigenaars zich nooit bijzonder hebben ingespannen om volk te trekken of het te behagen. Hooguit door af en toe eens een band te laten optreden op woensdagavond of zondagnamiddag. Of natuurlijk met de kerstborrel en carnaval. Als je er iets wilt drinken, moet je dat meestal zelf gaan halen. Als het meezit kijkt de barman je richting uit en roep je je bestelling op goed geluk. Het is geen kwestie van misplaatste kapsones, dat nou ook weer niet, maar een blijk van onwankelbaar zelfvertrouwen. 'Graag of niet', daar lijkt het op.

Men waardeert er de wisselexposities aan de wand ("*O, is dat nu kunst?*", zou Heer Bommel zeggen) en komt er voor de sociale contacten, de 'ont-moeting' en de beleving van de sfeer. Wellicht schuilt daarin de ziel van deze Bredase superkroeg.

Elke dag tref je in De Bommel een zeer gemêleerd gezelschap. Mensen van jong tot oud, mannen al dan niet in gezelschap van een hond, vrouwen met boodschappentassen en kinderen, stille genieters, bijkletsers, liefhebbers van slap ouwehoeren, krantenlezers, foute moppentappers, uitgebluste shoppers, kruiswoordpuzzelaars, stevige drinkers, buitenrokers, muziekliefhebbers en schakers.

Afgezien van sporadische foute types, die in geen enkele kroeg de sfeer zouden verhogen, krijgt niemand hier een etiket mee. Daardoor is De Bommel uitgegroeid tot de huiskamer van velen. En net als kasteel Bommelstein heeft het inmiddels nationale erkenning. Voor vaste bezoekers niets bijzonders. Het bijzondere is eerder dat De Bommel zo gewoon en vertrouwd aanvoelt, en dat dit blijkbaar voor heel veel verschillende mensen zo is. En dat dit 'instituut' bij Breda hoort, net als de Grote Kerk en NAC. Je kunt je simpelweg niet indenken hoe het zonder zou zijn. En waarom ook? De Bommel is er. Houden zo.

WEERZIEN IN DE BOMMEL

Hans Bakker

In de jaren '70 waren wij tijdens onze middelbare schooltijd het leven aan het ontdekken. Wat we vooral ontdekten was dat plezier maken heel belangrijk was. Destijds kwamen we al veelvuldig in het café dat nu De Bommel heet. In 1982 toen ik een afscheidsfeestje gaf omdat ik naar Libanon uitgezonden werd, zijn we er voor het laatst bijeen geweest. Toen mijn 50e verjaardag in aantocht was, sprak ik de wens uit om nog eens met mijn oude vrienden naar De Bommel te gaan. Op 10 februari 2007 vond er een hartelijk weerzien plaats en bleken onze vriendschappelijke gevoelens van toen nog steeds hetzelfde te zijn. Daarna zijn we elkaar niet meer uit het oog verloren en komen we weer regelmatig bij elkaar, waarbij De Bommel een vanzelfsprekendheid is.

Een historische plek

Een pand in het hart van het historische centrum van Breda heeft vanzelfsprekend verschillende functies en bewoners/gebruikers gekend. We zetten er een paar op een rijtje.

Het pand stond lang bekend onder de naam Moriaanshoofd. Professor Pellius, die waarschijnlijk les gaf aan de in 1646 gestichte Illustere School, bewoonde het huis in 1648. Ook de kunstschilder en journalist/schrijver Jacob Campo Weyerman (1677-1747) was een van de bewoners van Halstraat 1. Hij was vermoedelijk een van de eerste journalisten die begreep dat er aan roddels meer geld te verdienen viel dan aan de waarheid. Welgestelde personen konden voorkomen dat hun wandelgangen in zijn tijdschriften terecht kwamen door zich af te kopen.
In 1730 had een bakker er zijn bedrijf. Vanaf 1818 krijgt het pand de functie van tapperij, herberg, koffiehuis en café.

Achtereenvolgens verandert de naam van Het Moriaanshoofd in Café De Moriaan, Maastrichtsch Bierhuis, Café Vogels, Café De Vereeniging. In de jaren '60 is Halstraat 1 een thuis voor sociëteiten, waaronder The Liverpool Club, Les Fleurs Du Mal, Club 68 en Saint Malo (1968-1971). Anton Pannekoek bouwt deze jongerensoos in 1973 om tot Café De Kroeg. Overigens was er destijds in Breda alleen 't Klapcot als studenten-/jongerencafé. Om te concurreren schenkt Pannekoek rosé voor 50 cent per glas. Dat helpt.

Daarna neemt Adri van Kekem de tap over en begint in 1974 'Café Lokaal'. In 1975 verandert de naam in 'Café Het Buitenbeentje'. Op 25 januari 1978 komt voor het eerst de naam 'De Bommel' op de caféruiten te staan. Van Kekem introduceert allerlei optredens van bekende (jazz)muzikanten, zoals Toots Thielemans, Art Blakey en Hans Dulfer. Dat kan een faillissement op 11 oktober 1982 niet tegenhouden.

Op 17 oktober 1982 heropent De Bommel onder leiding van Frans van den Brand, Pieter Zuydwijk en Cees Verberk. Frans en Pieter stoppen er op een gegeven moment mee.

Na 25 jaar trouwe dienst geeft Cees in 2007 de leiding over aan zijn zoon Bas.

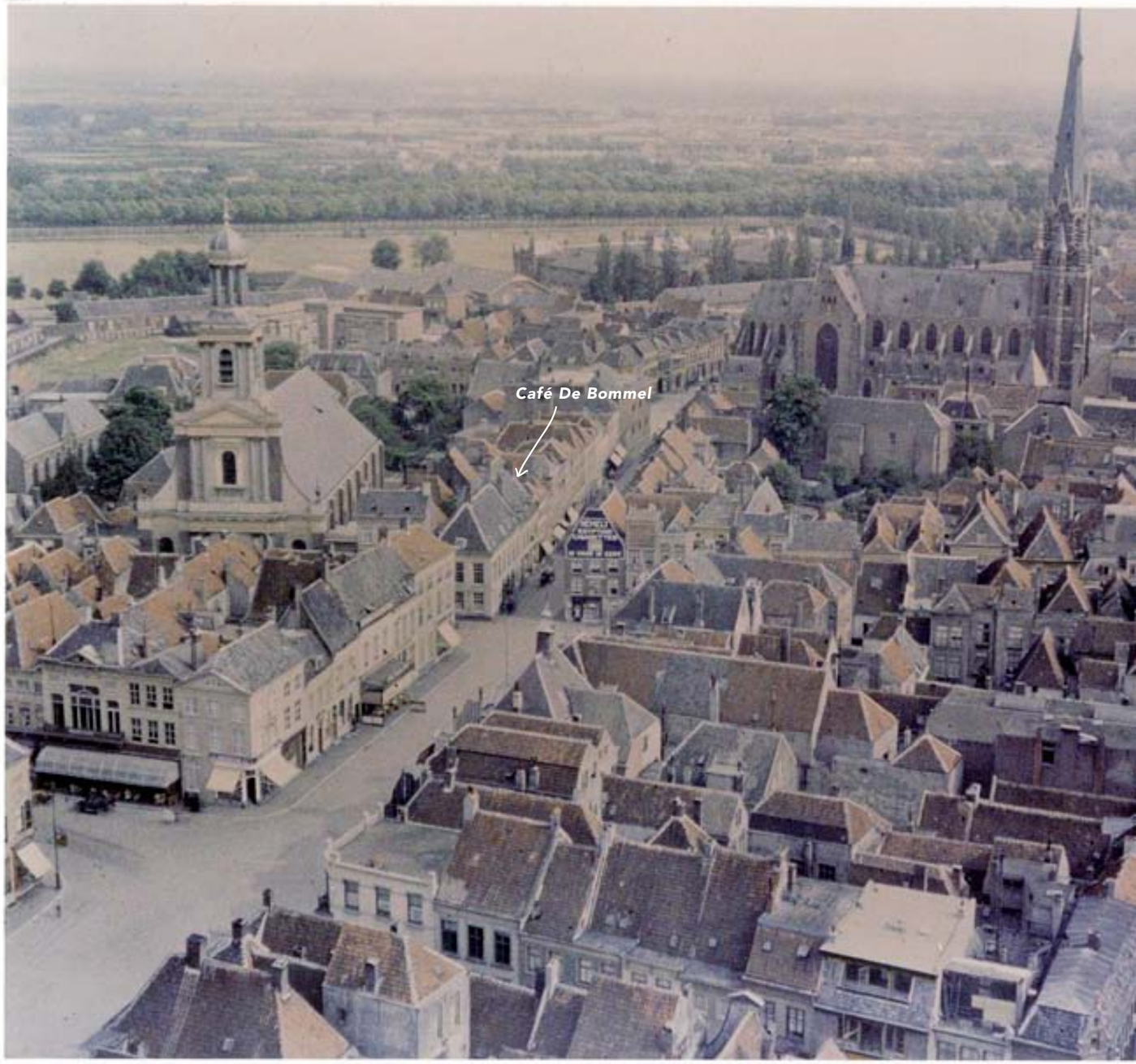

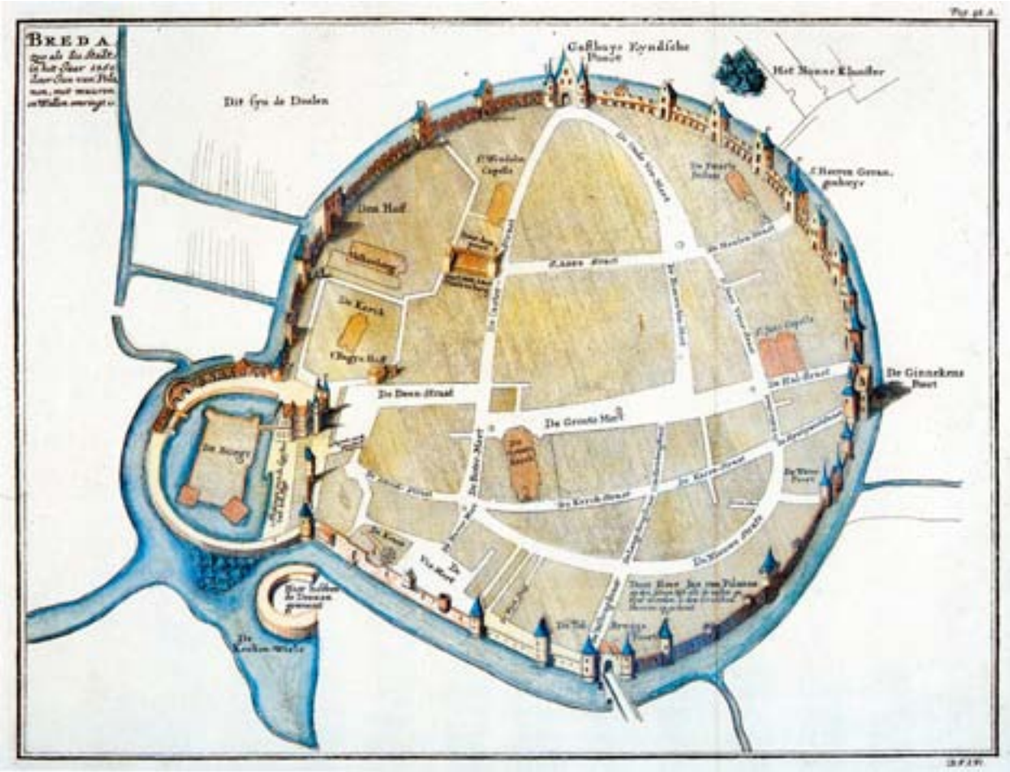

✉ 'DRINKEN ALS EEN TEMPELIER'

Herman Kappers

Vanaf het midden van de 12e eeuw hebben de illustere Ridders van de Tempel van Salomo, oftewel de Tempeliers, bijna 200 jaar hun stempel op Breda gedrukt. Ze hadden hun domein met huis en kapel op de plaats waar nu de oude Hoofdwacht en Café De Bommel staan. In 1312 liet koning Philips de Schone de Tempelridders arresteren en hun orde werd verboden. Veel van hun domeinen en goederen gingen daarna over op de Ridderorde van Sint Jan van Malta (de Johannieter Ridders). Op de hoek van de Sint-Janstraat en de Halstraat bouwden zij later een nieuwe kapel met een ridderhof of klooster. De latere Heer van Breda en eerste Prins van Oranje, Reynier van Nassau (René van Chalon), was een Johannieter Ridder.

In 1614 verkochten de Maltezer Ridders van Sint Jan al hun onroerende goederen aan de stad Breda, die geleidelijk de gronden voor bebouwing uitgaf, waaronder de plek waar nu De Bommel staat. De Kapel werd in de Tachtigjarige Oorlog door Prins Maurits ingericht als Hoofdwacht, waar de garnizoenscommandant gehuisvest werd. In 1766 is die afgebroken en vervangen door een militair wachtgebouw. Anno 2012 is er een herenmodezaak gevestigd. Wie in De Bommel langs het podium naar het toilet gaat, moet bedenken dat hier ooit het altaar van de oude Tempelridderkapel stond. De Tempeliers bezaten trouwens ooit een commanderie met brouwerij in Alphen. 'Drinken als een Tempelier' is dus eigenlijk een adellijk ambacht dat niet misstaat in een café 'van stand'.

HET BEGIN VAN EEN LEUKE TIJD

FIA ROCKX

Wie kwam er met de naam 'De Bommel' op de proppen?
Mijn toenmalige partner Adri van Kekem. Eerst heette het Café 't Buitenbeentje. We hadden in Gorinchem een café met dezelfde naam. Opeens wilde hij het De Bommel noemen, zomaar.

Wat was eigenlijk jouw functie?
Ik deed eigenlijk van alles. Exposities organiseren, tappen, de boekhouding. En ik betaalde de lonen op vrijdag en zaterdag, gewoon op de hoek van de bar, zo uit het handje. En de rest, ja, dat ging gewoon op. Het café stond ook op mijn naam trouwens. Vond de accountant handiger.

… en toen ging de tent failliet…
Ja, ongelooflijk. Ik had toen een ander zaakje in de Halstraat. Op een nacht brak daar brand uit, alles weg. Bleek mijn verzekeraar ook nog eens 'n oplichter te zijn. De Bommel moest toen alles ophoesten. De 'schuimkraag-actie' van de belastingdienst deed er nog eens 'n schepje bovenop. Ze zijn twee jaar bezig geweest en die accountant maar rekeningen sturen. En ze hebben ook nog eens enorme fouten gemaakt. Ja, dat faillissement kwam wel hard aan. Op 9 juli 1982 deed de curator hier de deur dicht. Letterlijk. Kon iedereen zijn sleutel inleveren.

Hoe heb jij het toen afgehandeld?
Ik heb iedereen tot de laatste cent betaald. Ook zaken als vakantiegeld en zo, of een bonusje, want ja, dat waren ze gewend. Het heeft vier jaar geduurd voordat ik weer een stap in De Bommel zette. Kwam ik met carnaval, zei iemand aan de deur tegen een collega-portier: "Die vrouw, dat is de oude eigenaar van De Bommel…". Stond ik daar, uitgedost en wel… kwam niet echt geloofwaardig over.

'We hebben overal schijt aan'…
Ja, de carnavalsfeesten waren beroemd. De eerste keer hadden we geen rooie cent in kas om wat aan de versiering te doen. We hebben toen oude toiletpotten, wc-brillen en pleeborstels tegen het plafond gehangen en ik weet niet hoeveel rollen wc papier. Het thema was 'we hebben overal schijt aan', dus dat was wel makkelijk. Zaten we de eerste avond te wachten en te wachten. Paar man aan de bar. Maar om een uur of elf zat de tent stampvol! Het personeel had altijd een halve dag vrijaf om zelf carnaval te vieren. Met Cees ging ik met carnaval ook altijd een halve dag op tournee. Pakten we 'n taxi en reden we naar de Haagdijk. Lieten we de taxi voor de deur staan en wij naar binnen. →

Mooiste herinnering?
Dat zijn er meerdere natuurlijk. Het optreden van Jango Edwards en dat van Art Blakey. Daar was ook veel animo voor! En het Rock 'n Roll feest! We hadden zo'n Saturday Night Fever dansvloer neergelegd, iedereen kwam verkleed. Het drankje voor Herman Brood dat klaar moest staan, Tequila Sunrise. De exposities. De versieringen. En ja, carnaval natuurlijk. Zo eindigden op dinsdagavond met carnaval sommigen natuurlijk half lam tegen of onder de bar, maar Cees en ik altijd op de bar. Cees met een fles melk. En maar rozen weggeven. Werd ik helemaal emotioneel van, moest altijd potje janken, het was de laatste avond, voelde als een soort afscheid … Joh, ik was dan zo brak van al die dagen carnaval vieren, iedereen zag er ook zo verloederd en verlopen uit, 'n slijtageslag gewoon. Wat wil je, we gingen open om 10 uur 's morgens en dan in één ruk door tot 's nachts … om de beurt even biefstukje eten.

Ze kijkt om zich heen. 'We hebben half Antwerpen leeggehaald, herinner ik me nog.' Ze wijst naar de fluwelen gordijnen achter het podium. En de lampen boven de bar. 'Meteen na die eerste carnaval gekocht en ze hangen er nog steeds.'

Art Blakey in De Bommel.

Spijt dat je er ooit bent uitgestapt?
Nee, alleen de manier waarop is jammer. Al bij al een leuke tijd gehad. Maar genoeg is genoeg. Adri was er die laatste jaren niet zo veel meer. Hij is ook meerdere keren bedreigd geweest. Hadden we hier op middagen wat van dat tuig zitten. En maar intimideren. Zetten wij jazz op om ze weg te krijgen of we sloten de boel. Vroegen ze waarom we gingen sluiten. Dan was het warm en zeiden we dat we gingen zwemmen. Kwamen we 'n paar uur later weer terug. Op 'n gegeven moment kwamen die lui niet meer. Dat was het begin van een leuke tijd. ←

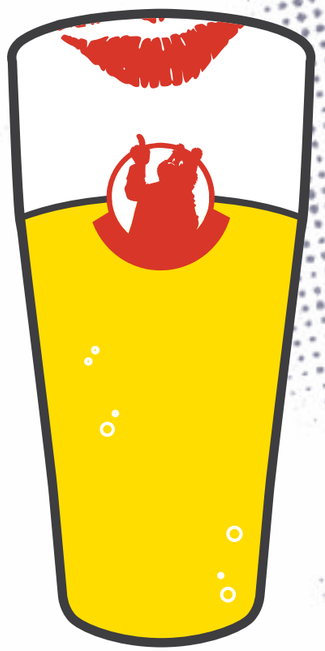

de avonturen van een glas van stand

Marc Ouwerling

Goed, prima, zal allemaal best. Ik kijk dan misschien glazig uit mijn ogen, maar als er iemand is die De Bommel door en door kent, dan ben ik het.

Wat wil je. Ik heb me in de loop der jaren door alles en iedereen laten vastpakken, ben honderden keren met mijn harsens door de spoelbak gejast, zonder ook maar enige vorm van clementie. Ze hebben me bespuugd, gelebberd en afgelikt. Met goedkope lipstick opgegeild. Hoe vaak ik niet onzedelijk ben vastgepakt, dat wil je niet weten. Het liefst van onder. Of stevig om mijn middel. Tegensputteren is kansloos. Mijn hele familie moet dit ondergaan. Weet je wat ze dan ook geinig vinden? Nou? Om mij en een neef van me met de koppen tegen elkaar te hengsten. Vinden ze grappig. Ik zal je nog eens wat anders vertellen. Je moest eens weten hoeveel familieleden van mij zijn gesneuveld. Of, nog erger, zijn gekidnapt. Jazeker. Gekidnapt. Ontvoerd. 's Avonds, ja, maar ook op klaarlichte dag.

De verhalen die je dan hoort…! Worden ze wakker in zo'n vunzig keukenkastje. Of op een of ander goor balkon. Of op een nachtkastje, naast zo'n zielige wegwerpaansteker en een lullig schemerlampje. Of ze zijn gedumpt in 'n smerige badkamer pal naast 'n stinkende toiletpot, met zo'n impotent bloemetje in hun lijf gestoken. Een neef van mij heeft eens een tijdje een vibrator in zijn donder gehad. Nou vraag ik je!
Oké, hier zorgen ze ervoor dat we niets breken. Logisch, want wij kosten natuurlijk een paar centen. Zo'n zes keer per week worden we hier extra gewassen. Nou nou. Allemaal eigenbelang man! Alleen omdat we er voor de klanten goed moeten uitzien. 't Is net 'n bordeel! En na die wasbeurt worden we op een lullig koud ijzeren vloertje geplempt. Met van die tochtige gaten. Handdoek? Forget it. Sta je daar poedelnaakt te druipen.

En wat je dan ziet man, niet te geloven. Hitsig vrouwvolk, kerels die niet voor ons willen betalen of ons met vier of zelfs vijf familieleden tegelijk oppakken, mafkezen die met ons jongleren. Dan vinden ze 't gek dat je de helft eruit kotst. En méuren, al die bekken, daar ruikt een zwerfhond lekker bij. Joh, we worden gebruikt als asbak, of voor tandenborstels en lekkende bic balpennen. En als er dan eens 'n groot feest is, kunnen we oplazeren.

Neem nu carnaval. Worden wij steevast als een stel zonderlingen ergens in de gang gepleurd, omdat ze bang zijn dat we kapot gaan of gejat worden. En dan komt de familie Plastic de honneurs waarnemen. Bedankt! Bij toeval stond ik eens te niksen tussen wat sportbekers en andere zogenaamd leuke prullaria en toen zijn ze me vergeten. Heb ik vijf dagen lang dat verkleedpartijtje moeten ondergaan. How depressed can you get. Staan er een paar met pruik en zo'n schuiftrompet in je gezicht te wasemen. Ooit werd er eens een straalbezopen vent, die in slaap was gevallen, aan de pilaar vast getaped. Of stond er eentje gewoon tegen de bar te pissen. De handjes de lucht in, dat dan weer wel. En op kerstavond staat de hele tent quasi emotioneel kerstliedjes te blèren. Die gast van Lennon met zijn 'Imagine', daar ga je toch spontaan van schilferen?! Ik kan je niet vertellen hoe blij we zijn als hier het licht uitgaat. Effe geen sufkezen die je 'Bommeltje' noemen!

Annie Dekkers poetst vandaag de plaat

Annie Dekkers, nog even in haar geliefde café.

foto **René Schotanus**/het fotoburo

door **Cornè Luyken**

BREDA – Annie Dekkers maakt haar halve leven al schoon in café De Bommel. Vandaag poetst ze de Bredase kroeg voor het laatst. Annie wordt zeventig en dan is het tijd om te stoppen, vindt ze.
Annie gaat bepaald niet juichend met pensioen. „Ik krijg tranen in mijn ogen als ik eraan denk", vertelt ze. Voor Annie is poetsen een passie. „Dat is het mooie van een café, je hebt veel eer van je werk. Als ik binnenkom plakt alles naar het bier. Als ik wegga, is alles weer lekker fris."
Maar er is meer. Het vroege ritje met de bus door de nog verlaten stad. Het praatje met de drankleveranciers. En na het poetsen koffie drinken met het barpersoneel dat de kroeg komt openen. „Het zijn allemaal schatten en ik ga ze allemaal vreselijk missen."
Haar man heeft minder moeite met het naderende afscheid. Sinds zijn pensionering, ruim tien jaar geleden, gaat Willem belangeloos mee om te poetsen. Hij beaamt de gezelligheid, maar als je zeventig bent, moet je niet meer lopen sjouwen, vindt hij.
Toch kan Annie het werk fysiek nog makkelijk aan. Energiek haalt ze een sopje met allesreiniger over het interieur. Soms is een natte doek niet afdoende. „Carnaval, het jazzfestival en Koninginnedag zijn het ergste", weet ze. Ze heeft op die dagen kilo's naar bier stinkende drab uit het café geschept.
Annie heeft gedurende haar carrière heel wat achtergebleven spullen aangetroffen. Petten, pennen, paraplu's, sjaals. Maar ook minder voor de hand liggende attributen.

'Dat is het mooie van een café, je hebt veel eer van je werk'

Menig cafébezoeker heeft het pand verlaten zonder jas, bril, huissleutel of gevulde boodschappentas.
Naar verluidt is er ook een slipje aangetroffen tussen de restanten van de vorige avond, maar daar wil Annie het niet over hebben. Liever vertelt ze over het begin, toen De Bommel nog 't Buitenbeentje was. Het was in die jaren wel wat ruiger, stelt ze vast. Veel vaker dan nu, zat het personeel nog aan de bar te drinken als Annie om 7.30 uur kwam poetsen. „Ik heb wat afgelachen met die jongens. Altijd een hoop gekkigheid."
Eén keer vloog Annie van schrik haast tegen het plafond. „Ik kwam binnen en zag een vent in een leren pak op de bank liggen. Pas toen 'ie overeind kwam, zag ik dat het de barman was. Het was die nacht zo glad geworden, dat hij hier is blijven slapen."
Vanaf morgen poetst Annie alleen nog thuis. „Gelukkig heb ik drie kamers."

HELE MAAL GEEN DREMPEL

PIETER ZUYDWIJK

Natuurlijk schermden de brouwerij en de curator met andere kandidaten, maar Frans en ik wilden het al overnemen, nog voordat Adri failliet was verklaard. Toen hebben we Cees erbij gehaald en alles geregeld. Via allerlei omwegen kwamen we aan de benodigde centen. Onze prioriteit was om zo snel mogelijk geld te verdienen om al de mensen terug te betalen die ons financieel hadden geholpen. Let wel, de tent was drie maanden dicht geweest, wij wisten dus absoluut niet waar al die klanten gebleven waren. Die zaten over heel Breda verspreid, maar vanaf het moment dat we weer open gingen was het volle bak ambiance. Heel St. Joost zat in no time weer binnen, benen buiten zogezegd.

We hadden geen ander concept voor ogen, gewoon de zaak opfrissen en continueren. Het was namelijk al een goed café. We hebben alles goed schoongemaakt, voorraad op orde gebracht, hier en daar een stevige lik verf, ervoor gezorgd dat de toiletten weer konden doorlopen. Wilde je bij de dames doortrekken, kwam alles er bij de heren uit, bij wijze van spreken.

Wat het publiek betreft: gewoon laagdrempelig, of eigenlijk, helemaal geen drempel. Iedereen moest zich er thuis voelen. Studenten, scholieren, de ambtenaar, de kunstenaar, winkelende moeders. Bommelpubliek dus. Het was voor ons geen onbekend terrein, we kwamen als het ware terug op het oude nest, alleen waren we nu opeens eigenaar, jawel! Dan krijg je automatisch een taakverdeling. Frans deed het personeel, Cees de inkoop en ik het financiële deel en van alles achter de bar. Cees had mega veel netwerken, dat was wel handig met leveranciers als de ISPC en de brouwerij.

De Bommel is een begrip. Een ontmoetingsplaats pur sang. Nu met Bas als nieuwe roerganger ontwikkelt het zich meer, het evolueert als het ware. Ik ken mensen die al een tijdje niet meer komen, maar die vinden het leuk dat het hier gewoon door blijft bollen en keutelen, zo moet het ook! Natuurlijk heeft het vertrek van St. Joost veel gescheeld.

Maar het hele wezen van De Bommel zit gewoon in de muren. Veranderingen merk je niet of nauwelijks. Mensen die het hier naar hun zin hebben, glas erbij, lekker toch … dan zit ik met een goed gevoel aan de bar. Mission accomplished, zoiets!

Voor mij was De Bommel ’n plek waar ik mocht komen werken, waarin ik betrokken ben geraakt, een plek waar ik veel heb geleerd, veel mensenkennis heb opgedaan, relatief veel verdiend, dat ook, maar toch was je daar in eerste instantie niet zoveel mee bezig. De Bommel heeft nog steeds bestaansrecht en daar ben ik best trots op.

KOMT EEN VROUW BIJ DE DOKTER *(blz 129)*

Kluun

"De Bommel is de beste kroeg binnen onze landsgrenzen. Stappen heet in Breda 'Bommelen', een vaasje een Bommeltje en de barkeeper van De Bommel staat in Breda in hoger aanzien dan de midvoor van NAC. Dat weten ze zelf ook. 'Laat ons in Godsnaam met rust,' stond er op het voorgedrukte briefje dat ik eens kreeg op een drukke avond toen ik het gore lef had om de barkeepers lastig te vallen met iets triviaals als een bestelling. Met carnaval komt iedere zichzelf respecterende (ex-)Bredanaar hier om te zien en gezien te worden. Het publiek is er op die dagen mooier en geiler dan in welke tent in Amsterdam ook en het is Brabant: de mensen zijn er echt."

de onaantastbare barkeeper

Fred Kramer

‘Hebben jullie nog een goede barkeeper nodig?’
‘Jazeker. Weet jij er één?’

Mijn eerste en enige sollicitatiegesprek met Frans van den Brand verloopt niet echt van een leien dakje. Ik ben eenentwintig en heb net een jaartje of vier bij café De Tempelier gewerkt onder auspiciën van Cees Goderie die in een later stadium zijn naam zal omdopen tot Casey Godric. Zover wil ik niet gaan maar de hoogtijdagen van De Tempelier zijn voorbij en ik wil wat nieuws. De ster van De Bommel is rijzende en daar moet ik deel van uit maken.

Als barkeeper in De Bommel (begrijp ik dan) heb je een aparte status. Een vorm van onaantastbaarheid. Nu te vergelijken met voetballers en goed gelokte zangers in een band. Vrouwen werpen zich op aan de bar; zetten de kin op hun handen en volgen nauwlettend elke beweging van de ‘Godenzonen’ er achter. Dat daarbij hun pas verworven vriend zich ernaast de tanden stukbijt op de knokkels, deert hen niet. Het is magie.

Nu word je niet zomaar barkeeper in De Bommel. Je moet daarvoor eerst het glazenophaal-stadium doorlopen. Dat betekent een jaartje of wat door mensenmassa’s heen duwen; tegen oksels aanlopen en verrot worden gescholden omdat je de zoveelste teen hebt gebroken. Het is het allemaal waard, want na 9 maanden ben ik er rijp voor.
De geboorte van een ‘Bommelbarkeeper’.

Ik kan mij nog mijn eerste avond achter de bar herinneren. Ik heb mijn bruine leren broek aan met daarop een lichtblauwe blouse. Een zwarte leren riem completeert mijn Jim Morrisson-poging (ik heb dan nog een lichaam) en ik ga mee in de vaart der volkeren. Aandacht is mijn. Ik geef desinteresse in retour. Ik ben onaantastbaar.

Tien jaar later: ik sta op een maandagavond in november alleen achter de bar. Ik draag een spijkerbroek. Een vale sweater probeert mijn bollende buik te camoufleren. Het regent. Ik ga de krant nog maar eens lezen. Er is niemand in de stad. Niemand? Nee, de tent druppelt langzaam vol. Maar dit zijn geen gewone mensen. Het Hooghuis heeft zijn deuren weer wagenwijd opengezet en de bewoners weten mij te vinden.

Herman vraagt een gulden voor de bus terug naar Etten-Leur. Ik geef hem zoals altijd het dubbele en ook nu lacht hij alsof hij zojuist een prijs heeft gewonnen. Joke komt drijfnat binnen. Haar rode doorweekte legging hangt op half zeven. Ze heeft tenminste tien plastic tassen bij zich. Ze lacht twee tanden bloot.

Ik ben Harry aan de bar intussen vergeten. Hij zegt nooit zoveel tot aan die ene aanval. Dan loopt hij naar de pilaar in het midden, gooit zijn hoofd in zijn schouders en schreeuwt iets uit zonder geluid te maken. Ik vermoed ‘HELLUP!’

Op zoek naar mededogen kijk ik naar buiten en zie Willem in de regen. Hij telt, met de hand in zijn baard, nog steeds de stenen in de stad: tweehonderdduizenddriehonderdvijfenveertig… tweehonderdduizenddriehonderdzesenveertig…tweehonderd….’ En Frank… ach, Frank is al jaren boos op mij: ’Een Trappist vuile tyfushond.. en een beetje snel graag.’

In dit pallet van krankzinnigheid, in dit rariteitenkabinet besef ik deze regenachtige maandagavond dat ík juist degene ben die gek is. Het is de macht van het getal. Zonder dat mijn klanten het beseffen loop ik naar buiten en laat De Bommel alleen achter om nooit meer om te kijken. Ik ben tastbaar geworden.

KLOTE BIB BER UITDE BOL JOHHE

✉ **Roos van Steen**

Ik ben benieuwd of ik de enige ben die me dit "woord" nog herinner. Waar heb ik dit voor het eerst gelezen? Gezien de locatie is het heel goed mogelijk dat mannen het nooit gezien hebben. Stel me niet teleur en doe een poging.

✉ BROEDERDAG

De drie broertjes Sprangers (Addo, Jürgen en Patrick) vieren sinds 1989 jaarlijks hun Broederdag. Deze dag is ontstaan als een herinneringsmoment voor hun in 1987 overleden vader Jan Sprangers (voormalig barkeeper in de Bredase binnenstad) en is uitgegroeid tot een feestelijke traditie met slechts één regel: voor 12.00 uur geen alcohol.
Een dag in en om Breda, in principe op de laatste vrijdag van juni, waarbij eten en drinken worden afgewisseld met al dan niet sportieve activiteiten. Één ding is zeker: de gezelligheid staat centraal. En 'De Bommel' is als vanzelfsprekend een vaste waarde op deze bijzondere dag. Volgend jaar, in 2013, is het de 25e verjaardag van Broederdag, en ook dan zullen de gebroeders weer van zich laten horen:"… … drie Bommeltjes alstublieft!"

Frans van den Brand

Oud-eigenaar van De Bommel en bekend van onnavolgbare uitspraken; een wit nylon jack met oranje strepen en drakenmotief en de ondraaglijke lichtheid van het bestaan.

Hoe ben je in de De Bommel verzeild geraakt?
"Dat was in mijn studententijd. Ik verdiende lekker bij als barkeeper in 't Klapcot. Daarnaast studeerde ik voor onderwijzer. Toen er een vacature was voor een barman in De Bommel ben ik daar gaan werken. De Bommel was toen al een bijzonder populair café."

Uiteindelijk ben je mede-eigenaar geworden van het café. Hoe is dat precies in zijn werk gegaan?
"Op een dag vertelde de toenmalige eigenaar Adri dat hij De Bommel eigenlijk niet meer zo zag zitten. Dat was voor mij onvoorstelbaar. Ik ben dezelfde avond nog naar Pieter gegaan om te praten over het overnemen van De Bommel. Het café was voor ons eigenlijk niet te betalen maar we hebben alles geprobeerd om het toch voor elkaar te krijgen. Het was bijna gelukt, alleen toen ging het café failliet en bleken er opeens een heleboel gegadigden voor De Bommel te zijn. Ik bleef volhouden en heb aan Cees Verberk gevraagd of hij ook mede-eigenaar wilde worden. Cees had goede contacten bij de brouwerij. Uiteindelijk hadden we het voor elkaar: De Bommel was van ons."

Wat is de succesformule van het café?
"Ik ging al naar De Bommel om er een kaartje te leggen of om te biljarten met mannen van in de zeventig. De Bommel is door de jaren heen wel veranderd maar de ongecompliceerdheid van het café blijft. Het maakt niet uit of je nu in je eentje, als een stel of met een groep vrienden komt. In De Bomel heerst altijd een ongedwongen sfeer, waarvan iedereen deel kan uit maken. Ongeacht wie hij of zij is."

Uit Issue-magazine 1995

SESSIE

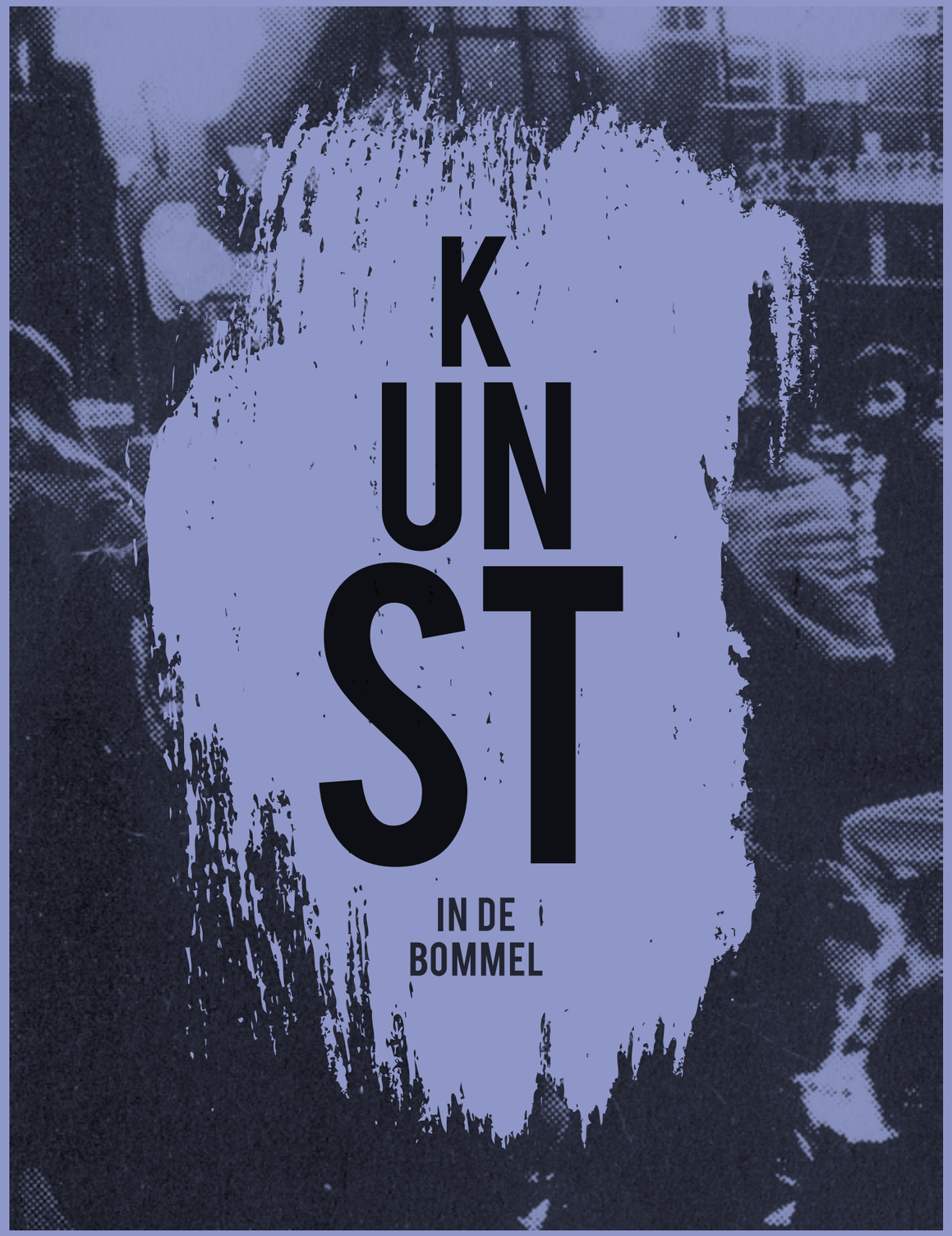

KUNST

IN DE BOMMEL

Vanaf het allereerste moment was er in De Bommel kunst te bewonderen. Logisch destijds vanwege de kunstacademie om de hoek.

Van 's morgens tot 's avonds laat zaten studenten van St.Joost aan de koffie en het bier. Het was voor velen hun huiskamer. En dan zijn schilderijen en foto's aan de muur altijd inspirerend. Trouwe stamgast Liesbeth van Well zorgde iedere 6 weken voor een nieuwe expositie. Daarvoor ging ze eerst op atelierbezoek. Later legde ze goede contacten op het eindexamen van St. Joost. "Dan had ik meteen een heleboel potentiële exposanten bij elkaar." Naast plaatselijke kunstenaars als Ruth Terwiel, met hele grote kartonnen figuren aan het plafond, Johanna Schweizer, Roel Monster en Ageeth Boermans, waren er ook regionale bekenden als Berrie Martens. Van hem zijn alle werken al tijdens de opening verkocht, maar ze moesten natuurlijk wel blijven hangen tot de volgende tentoonstelling. Ook Herman Brood heeft er zijn schilderijen tentoongesteld, maar uiteraard wel onder zijn eigen condities. Hij zou in De Bommel optreden indien zijn werk aan de wand mocht hangen. Aldus geschiedde. Brood en spelen, waar kennen we dat van?

je buigt het hoofd
wat naar links,
niemand die weet
waarnaar je kijkt

of hoe je heet,
in beschaduwde
plooien ritmisch
rood wacht je

op die laatste streek,
a final touch, zogezegd,
een poging tot
eeuwigheid

✉ ‘ZO, THUIS! DOE MIJ MAAR EEN BIERTJE!’

Denise Ghering

Van augustus 1976 tot en met mijn eindexamen juni 1983 is café De Bommel voor mij een plek geweest waar 'wij' dagelijks onze sociale contacten onderhielden. In de St.Janstraat, om de hoek van de Halstraat, stond de academie voor beeldende kunsten, St.Joost. Vanuit dat perspectief was het logisch om met een zwaai in de pauze, de tussenuren en de afsluiting van de dag, in De Bommel te geraken. Tijdens de eerste academiedag werden we met een hele groep eerstejaars in De Bommel 'geplant' met de mededeling: “Dit is het stamcafé van St.Joost. Een groot, bruin café met prima mensen achter de bar”. In de loop der jaren bleek ook nog eens dat de barhoogte de ideale stahoogte had om na binnenkomst op een ergonomisch verantwoorde wijze aan te schuiven. Daarmee bedoel ik te zeggen: 'Zo, thuis! Doe mij maar een biertje'. Als ontmoetingsplaats zowel door de week als in het weekend, was De Bommel ideaal. Ook omdat het café naast bakkerij Dikke Mik stond en we daar eerst ons brood gingen halen, om dat vervolgens in De Bommel te nuttigen. Voor studenten die met de trein van elders kwamen, was De Bommel een plek om nog even na te praten 'before the road'. Als je binnenkomt, door het gordijn, links, voor, aan de bar! Vanuit de kunstacademie zijn er zelfs een aantal feesten georganiseerd. Het ‘witte feest’, het ‘horrorfeest’ en een 12 uur durende filmdag op de academie, waarbij De Bommel 'de bedrijfskantine' moest voorstellen. Tijdens de eindexamenbeoordeling werden de studenten in het café gezet om te wachten tot ze één voor één naar St.Joost geroepen werden om hun werk te verdedigen. Vele uren later werd aan ons de uitslag bekend gemaakt. Je kunt je wel voorstellen dat als je een hele dag zit te wachten in een dranklokaal, de studenten op het laatst overgaan van bier op sterke drank… Het zal met de spanning te maken hebben gehad… Mijn ouders hadden het al snel door: als ze hun dochter wilden bezoeken in Breda, konden ze beter meteen naar De Bommel gaan. Nu wonen mijn ouders sinds kort zelf in Breda. Met een warme herinnering aan mijn St.Joosttijd, gaan zij regelmatig naar Dikke Mik. Kijken vervolgens bij De Bommel naar binnen. Wellicht staat onze dochter links, voor, aan de bar? Het is voor hen een gewone zaak dat ik er daadwerkelijk zou staan! Al meer dan dertig jaar woon en werk ik als grafisch ontwerper in Amsterdam, maar af en toe kom ik weer 'Bommelen'. 'Zo, thuis! Doe mij maar een biertje'.

DE BOMMEL

HET IS NIET IEDE REEN GEGEVEN

LIESBETH VAN WELL

Vanaf haar 2e jaar was Liesbeth van Well bevriend met Ollie B. Bommel. Al in 1957 bezocht ze 'Rommeldam', een sprookjesstad bij Oisterwijk. "Daar liepen Tom Poes en Ollie B. Bommel 'levensecht rond' en kon je ze aanraken. Een soort voorloper van Disneyland, zeg maar. Er hangt in De Bommel nog steeds een foto van op de pilaar achter de bar."

15 jaar later zou De Bommel haar tweede huis worden. Eerst als student van de sociale academie en later als medewerker van de Kritiese Filmers. Dit collectief van linkse cineasten had hun werk geheel ingericht op de sluitingstijd van De Bommel. "Als we maar vóór 1 uur 's nachts terug waren, dan konden we onze dag nog even afsluiten in de Kroeg (later De Bommel). Maar ook in het weekend was het onze thuishaven. Vanaf een uur of 5 even Bommelen, tussendoor gauw naar de Griek, en dan weer terug naar De Bommel."

Op een bepaald moment vroeg mede-eigenaar Frans van den Brand of Liesbeth 2 avonden per week wilde komen werken. Cees Verberk vond het eigenlijk niks, vrouwen achter de bar. "Maar het was een welkome aanvulling op mijn karige inkomsten van de Kritiese Filmers. Ik kreeg een relatie met Frans en bleef 5 jaar lang op donderdag en zondagavond werken. Soms stond ik alleen en kwam er een onguur type binnen. Het is altijd goed afgelopen. Een relatie met de baas is natuurlijk wel lastig. Gingen we er met carnaval even vandoor en bleven we te lang weg, dan kreeg ik van Cees op mijn kop. Tegen Frans kon hij natuurlijk niks zeggen. Met Frans kreeg ik twee kinderen. Daarom ben ik op een bepaald moment met dit werk gestopt."

Liesbeth danste vaak op de bar, deed mee aan de jaarlijkse rock-'n-roll wedstrijd en zong een keer met de lokale band 'Rock & Roll Revival' tijdens hun jaarlijkse optreden op Hemelvaartsdag. Liesbeth zorgde er ook voor dat er iedere 6 weken een nieuwe expositie georganiseerd werd in De Bommel. "Ik ging eerst op atelierbezoek, zocht tot ik iets leuks vond, maakte afspraken en richtte de tentoonstelling in. Dat is erg veel werk, zeker omdat het iedere 6 weken terugkomt. Later heb ik meer geregeld op het eindexamen van St. Joost. Dan had ik een heleboel potentiële exposanten bij elkaar." →

Ook Herman Brood heeft zijn schilderijen in De Bommel tentoongesteld. “Hij trad op als zijn werk aan de wand mocht hangen. Ook waren er duidelijke eisen over de inhoud van de kleedkamer, veel whisky dus. Herman zou met de trein komen, vergezeld door zijn nieuwe vriendinnetje. Iedereen was in spannende afwachting, maar het kwam goed en het werd een spetterend optreden.”

Liesbeth herinnert zich levendig allerlei bijzondere activiteiten in De Bommel. “Zo was er één keer per maand op zondag filmmiddag. Er werden vooral films uit het alternatieve circuit gedraaid. Ook was er een tijdje de talkshow ‘Elke dag denk ik aan zondag’, met Bekende Bredanaars. En dan natuurlijk die geweldige personeelsfeesten. We waren eens met een man of 30 in het chique restaurant Le Bouc in Oosterhout. De bazin probeerde van alles om ons een beetje rustig te houden. Op een bepaald moment laat ‘dikke Fred’ per ongeluk zijn vork vallen. De bazin zit er direct bovenop en vraagt of dit niet anders kan. Onmiddellijk schuiven 30 mensen demonstratief hun bestek van tafel op de grond.”

Liesbeth heeft ruim 20 plakboeken van die tijd bijgehouden. “Mijn kinderen kunnen veel uit die periode zo terugzien. Waarschijnlijk heb ik aangevoeld dat dit belangrijk voor ze zou kunnen zijn. Hun vader is al heel lang niet meer betrokken. Ik weet niet of de horeca kwetsbare mensen aantrekt of dat de mensen kwetsbaar worden door de horeca. De verleidingen van de horeca zijn groot. Als baas van zo’n tent ‘ben’ je iemand, je wordt op een voetstuk geplaatst en daar moet je mee om kunnen gaan. Dat is niet iedereen gegeven.” ←

All my lovin'
Waardebon
MET OLLIE B.
CAFE DE BOMMEL
HALSTRAAT 1
DE BOMMEL
Presenteert: DONDERDAG 4 MEI
ROCK & ROLL REVIVAL '88
MAGICAL MYSTERY TOUR
aanvang 21.30 uur
entree 5,=
Bredase commissaris: Verbied voetbalwedstrijden met geweld
Woensdag 22 October
De Bommel 4 Jaar
m.m.v. Herb Mews and the Mules
Nieuwe films in de Bommel
Drie 'Bredase' films
Van harte gefeliciteerd
Yes
UITNODIGING
De Bommel 5 jaar
DEGA
Bommel Snoeptrommel
HALSTRAAT 1
All my lovin'
ITNODIGING
OENSDAG 10 APRIL
OCK & ROLL
IET JOSEPHINE
THE JUKEBOX
DE BOMMEL
Presenteert:
vrijdag 28 juni
try-out concert
GEORGE KOOYMANS BAND
entree: 5,-
GEORGE KOOYMANS
Effeling Souvenir
Invitation
Friday February 24th
OBB presents:
Bommel's Caribbean night
Live Caribbean music and dancers
Carnival Dress Only!!
Fabulous prizes for best costumes
Party starts at 9:00 PM

De oudste stamgasten vereeuwigd

Veel bezoekers van De Bommel zullen zich ooit hebben afgevraagd: 'Wie zijn toch die twee oudjes op die foto aan de muur?'. Voor de vaste gasten was dat geen geheim. Deze 'oudere hangjongeren' waren jarenlang elke dag te vinden op hun vaste stek in de Halstraat. Een van hen, Frans, heeft nog gevochten in de Spaanse Burgeroorlog in de jaren '30 van de vorige eeuw.

Toen ze wel heel oud begonnen te worden, kwam kroegbaas Frans van den Brand op het idee om hen te laten vereeuwigen. De Bommel zat in die tijd vrijwel de hele dag vol met studenten van St.Joost. Fotografiestudent Bas Wilders kwam er al vanaf 1979 en kreeg de eervolle opdracht, wat hem zijn eerste vergoeding van 50 gulden (ca. € 23) opleverde. Zijn foto kwam net op tijd, bleek achteraf, want een paar maanden later zijn beide trouwe stamgasten overleden.

Later heeft Bas nog een expositie in De Bommel gehad. Zijn prachtige foto hangt er nog steeds. Hij is er trots op dat die als een soort monument deel uitmaakt van 'de architectuur' van De Bommel. Waarschijnlijk voor altijd, want eeuwigheid kent daar immers geen tijd.

✉ EEN CLOWN OP DE STAMTAFEL

Hein Verkooijen

Wie kende hem niet? Cupido, de dwerg met blond krulhaar, die als enige klant op de grote stamtafel mocht staan om een smartlap te zingen en daarna met de pet rond te gaan. Of Jango Edwards, de koning der clowns, die zijn carrière begon op de kleine podia in Nederland, waaronder De Bommel.

Het is van alle tijden… en zonder de één (zeg: Vincent van G.) te willen vergelijken met de ander, bijvoorbeeld Herman B.; een atelier voor één dag in Breda of Zundert, de grachtengordel of bloemenvelden in de Provence; ook kunstenaars zullen nooit van de lucht kunnen leven…

En dus werd en wordt er getekend en geschilderd, soms in allerijl enkele, tot een figuratie samenkomende , niet geheel uit de losse pols vloeiende lijnen… of tot wat vettige zonnebloemen op canvas … wat de gek er voor geeft…

werken ook die, als de dagelijkse realiteit daarom vroeg, werden geruild voor spijs en drank…

(foto: Herman Brood aan het werk in De Bommel)

✉ EEN VAN DE EERSTE VROUWELIJKE BOMMELBARKEEPERS

Marike

Wat smaakte dat toch altijd lekker, na het werk een biertje en nog wat kletsen over voetbal, de Tour de France, het wel en wee van klanten en soms ook situaties aan het thuisfront. Weinig bleef onbesproken. Je had zo van die momenten dat een één-op-één-gesprek zijn voorkeur kende. Zo ook deze zwoele zomeravond op een dinsdag ergens midden jaren negentig. Op momenten dat je ze niet verwacht kan de rust zomaar ineens verstoord worden. De straat inkijkend richting het toenmalige postkantoor deed ons beseffen niet lang alleen te zijn. In de verte kwam een schim onze kant op. "Hebben we hier zin in? Nee, eigenlijk niet." Met haar altijd aanwezige enthousiasme werden we begroet. Mijn collega en ik keken elkaar aan en hadden dezelfde gedachte. "Zeg Joke, wil jij soms ook wat drinken?". Daar werd uiteraard volmondig ja op gezegd. Met dankbaarheid nam ze het glas ter hand en begon haar verhaal te spuien. "Weet je, ik heb vandaag de Titanic vier keer zien zinken. Tijdens de ochtendvoorstelling, de matineevoorstelling, de vroege en late avondvoorstelling. Ik kan het jullie werkelijk aanraden, het is zo héérlijk koel in de bioscoop met die airconditioning. Moet je doen!" Ja, De Bommel kende vele klanten. Gekke mensen, leuke mensen, vervelende mensen, intelligente mensen, creatieve mensen, mensen van allerlei pluimage. Dat maakte het werk zo leuk. Maar zeggen dat mensen gek zijn, omdat ze zich anders gedragen dan de maatschappij van ze verlangt heb ik in mijn tijd bij De Bommel wel afgeleerd. Want zeg nou zelf; wie was er op deze zwoele zomeravond op een dinsdag ergens midden in de jaren negentig nou gek?

Voor elke kroeg in het zuiden des lands is carnaval om vele redenen van groot belang. Het verhaal gaat dat sommige kroegjes vrijwel hun hele jaaromzet uit die paar dagen halen. Voor een groter café als De Bommel houdt carnaval heel wat meer in dan wat extra drank inslaan en een paar kleurige dingetjes aan de muur en het plafond hangen.

De doorgaans bruine kroeg wordt helemaal omgebouwd tot een fantastisch feestpaleis waar vele honderden gasten feest vieren. Sinds 1979 versiert Gert Baaten de kroeg met grote, geschilderde borden. Ook met kleding en de hele entourage wordt de sfeer van De Bommel omgetoverd tot een echte carnavalskroeg. Hij bedacht in Breda het 'thematische carnaval'. Nu, meer dan 30 jaar later, is dat door heel veel kroegen overgenomen. De optochten hadden al langer een thema, maar daar trok De Bommel zich niets van aan. Sterker nog, het liefst koos men een thema dat haaks op het optochtthema stond. Want eigenzinnig zijn ze altijd wel een beetje geweest. Tot op de dag van vandaag is De Bommel in 'Kielegat' dé feestkroeg met carnaval. Daarnaast is De Bommel in Breda wereldberoemd vanwege zijn kerstborrel, het 25-jarig bestaan, de Hallstrasse Bierfeste, en frivole activiteiten als De Bommel Draait Door, De Bommel Danst, De Bommel Zingt en De Bommel Fout. Samengevat kun je stellen: 'Een dag geen Bommel is een dag niet gefeest'.

nen - 1 munt
nnen - 1 munt
3 bonnen - 1½ munt
5 bonnen - 2½ munt
0,50 Leutpenning €2,10

DE BOMMEL
Toegangskaart:
OUD & NIEUW
2008 2009
Hapjes Champagne
Spetterende Jaarwisseling

Café DE BOMMEL Breda

DE BOMMEL
Nodigt zijn vaste klanten
uit, het glas te heffen
op het nieuwe jaar.
nderdag 1 januari 199
af 16.00 uur ben je va
harte welkom.
nze borrel zal muzikaa
rden opgeluisterd doo
SOL-LATINO

★ BOMMELSCH ★
GROOTEGOOCHELDOOS
vrijdag 8 februari
aanvang 21.00 uur
m.m.v.
diverse bands
en prijzen voor de
meest originele
verkleding!
€ 5,- incl. twee
consumpties
KOMT DAT ZIEN!
★ Consumptiebon ★
★ Consumptiebon ★

UITNODIGING
Vrijdag 12 februari
Bommels Ruimte Rommel
DE CONTACTPUNTJES EN DIVERSE ANDERE CARNAVALSBANDS.
OOK ZIJN ER WEER MOOIE PRIJZEN TE WINNEN VOOR DE MEEST
ORIGINELE KLEDING.
21.00 UUR
CARNAVALSKLEDING VERPLICHT

ommel door de eenu

"ik hef mijn glas
op jouw gezondheid"
UITNODIGING
nieuwjaarsborrel
1 januari 2009
vanaf 17.00 uur

CARNAVALSFEEST
C.V. FLEXIBEL
vrijdag 19-2-1999
aanvang 21 uur!!
in café de Bommel

CUS
MMEL
ER7

Geld
4 fe
Aanva
ENTREEBEWIJS

DE BOMMEL
Uitnodiging
1 januari 2000
.....
"Haast je jongeheer Poes,
de nieuwjaarsborrel begint
reeds om 16.00 uur, en er gaat
niets boven een heerlijk
glas tamidden van onze vrienden
Als Je Begrijpt Wat Ik Bedoel."
Halstraat 1 Tel: 076-5212429

Bommel Mosaïek
Boerke Bommel presenteert i.s.m. Silly Putty

announcement:
SPARKLING COLOURS
@
NEW YEARS EVE

CONSUMPTIEBON
CONSUMPTIEBON

O Plaatsbewijs v
O Staanplaats
B O M L E M
THE RIAVIA'S
Geldig op vrijdag
BOMMEL VOOR

DE BOMMEL
.....
UITNODIGING
1 januari 2002
vanaf 16.00 uur
.....
Hoofdbroekens jongeheer Poes,
van die Euro's en Florijnen,
Als Je Begrijpt Wat Ik Bedoel.

uitnodiging
1
januari

€ 5,-
ENTREEBEWIJS
Geldig op vrijdag 16 februari 2007
Aanvang: 21.00 uur
Carnavalskleding verplicht!
CONSUMPTIEBON
CONSUMPTIEBON

CONSUMPTIEBON
CONSUMPTIEBON
Carnival Dress Only!!
Fabulous prizes for best costumes

Entreeb
Geldig op vrijdag 1
Aanvang: 21.00 uur
Carnavalskleding ve
CONSUM
CONSUM

BOOWVAL BAL
vrijdag 23 februari
m.m.v.
MISÈRE en SILLYPUTTI

‘DE GROTE VERSIERDER’ VAN DE BOMMEL

GERT BAATEN

Sinds carnaval 1979 is Gert Baaten ‘de grote versierder’ van De Bommel. Hij was in 1973 afgestudeerd aan kunstacademie St.Joost met een bijzonder eindexamenproject. Een grote circustent op de binnenplaats van St.Joost en een leeuwenkooi waarin al zijn werk werd geëxposeerd. ‘Kom dat zien, kom dat zien’, straalde dat uit.

“Dat was precies wat De Bommel nodig had: mensen die wilden komen kijken met carnaval. Als ze eenmaal binnen waren en de sfeer proefden, dan bleven ze vanzelf hangen, zo was de gedachte. En het werkte gelukkig. ‘Circus De Bommel’ werd het thema en de gasten stroomden toe. Ik heb De Bommel helemaal aangekleed met grote geschilderde borden. Ook met kleding en de hele entourage werd de sfeer van het bruine café omgetoverd in een echte carnavalskroeg.” Hiermee was het ‘thematische carnaval’ in Breda geboren. Avonden lang wordt er geschilderd. Gert bedenkt ook het beeld en zet het in grote streken uit op de panelen. Er zijn altijd enkele enthousiastelingen die helpen de grote vlakken in te vullen. “Henk Lucassen bijvoorbeeld is meer dan 10 jaar lang mijn maatje geweest. En ook vanuit het personeel is er veel support. En dan moet je bedenken dat er van al dat werk niets bewaard blijft. Daar is gewoon geen plaats voor. Ieder jaar worden de panelen weer overgeschilderd en daarmee omgetoverd tot attributen van het nieuwe thema. Als de lagen verf de dikte van de planken benaderen, worden ze vervangen door maagdelijk hout. Natuurlijk heb ik alles gearchiveerd in grote boeken. Die geven een mooi overzicht van 32 jaar carnaval in De Bommel. Bredaas cultureel erfgoed van jewelste!”

Eigenlijk heeft Gert Baaten zelf helemaal niks met carnaval. “Als geboren Hagenees krijg je dat niet echt mee. Maar door mijn activiteiten bij De Bommel veranderde er natuurlijk wel iets. In 2003 stond ik met carnaval ’s middags nog in de St. Pieter en ’s avonds was ik in De Bommel. Allebei carnaval, alleen van een totaal verschillende orde.” Als grafisch ontwerper vindt hij het geweldig om af en toe groot te kunnen werken. “Normaal ben je met een A4tje bezig of kijk je tegen een beeldscherm aan. Voor De Bommel moet alles groot zijn. We moeten nu uitwijken naar een kas in Rijsbergen omdat de panelen te groot zijn om op de zolder van De Bommel te kunnen schilderen. En die uitdaging heb ik ook nodig. Ik mag niet stoppen. Dat mocht niet van Adri, niet van Cees en nu wil ook Bas dat ik doorga.” En al geeft Gert helemaal niets om carnaval, hij is er ieder jaar natuurlijk wel aanwezig. ’s Avonds worden de carnavalskrakers vervangen door een lekkere swingmuziek. “Dan staan er rijen voor de deur en dan is het ook wel heel leuk om vanuit een rustig plekje toe te kijken hoeveel plezier de mensen hebben in de door mij omgebouwde kroeg.”

CIRCUS
DE BOMMEL

Bommels
Ruimte
Rommel

CARNAVAL

Ferdinand van de Ven

Ieder jaar reis ik in mijn matrozenpak samen met mijn trouwe gans af naar mijn geboortestad Breda voor een 4-daagse kroegentocht. Met veel genoegen denk ik terug aan al die bijzondere momenten die ervoor zorgen dat carnaval een fantastisch levenselixer voor de mensen is. Café De Bommel speelt daar een belangrijke rol in als uitvalbasis voor mijn familie, vrienden en bekenden.

CAT WA LK CAR NAV AL

Carnaval in De Bommel… Dat is Ollie B. Bommel in een of andere niet-alledaagse outfit, king size geschilderd en prominent tegen de wanden gespijkerd. Ridder Ollie, Bommel ziet Sterren, Bommel galactisch… Copyright? Daar wordt op zijn vroegst op aswoensdag even, heel even, over nagedacht. Al die thema's hebben in de loop der jaren hun weg gevonden naar T-shirts, die nu nog op menig zolder hun laatste vezels slijten. Carnaval… Dat is ook de geste van Cees Verberk jegens Bart Bollen, zelfbenoemd voorman van cv Flexibel (jaren achtereen organisator van de carnavalsvrijdagfeesten in De Bommel), om diens bandleden een blad bier te geven, als ze niet zouden spelen… dat zijn de bijna weggestorven klanken van 'de Bommelrock', een of ander carnavalslied. En dan is daar nog de modeshow… Bommel on the Catwalk… Al sinds mensenheugenis neemt carnavalsband 'Misère' hierin het voortouw. Maarten Mendelaar (Misère): "De oorsprong ligt in de Koningin Emmalaan. Daar, bij mijn ouders, vond op zaterdag altijd de aftrap van carnaval plaats. Mijn vader opperde ooit het idee om eens een modeshow te organiseren van carnavalskleding uit heel de wereld. Van Rio tot Venetië en Venlo en terug. Vond de BCV maar niks. Toen hebben we het later bij Café Parkzicht georganiseerd, samen met carnavalsvereniging Satu. Daar mocht iedereen op een rode loper z'n tenue showen. Op een gegeven moment kwam ik bij Oncle Jean in het Ginneken Cees Verberk tegen. Johan Segeren, toen nog eigenaar, wilde ons wel hebben, de carnavalsband dan. We mochten daar wel repeteren. Maar ja, daar vroegen wij dus twee kratjes voor. Toch handig tijdens de repetities. Nou, dat ging dus niet door. Cees zat erbij. Ik vraag aan hem, waar Johan bij zit, of zijn zalencentrum al gereed is. 'Bijna af', zei hij, 'alleen de kroonluchters nog!' Dat was dus geregeld. 'Komen we bij jou repeteren. En dan doen we bij jou ook de modesjow', zei ik. Johan was not amused. Begin jaren '90 zijn we ermee begonnen. Het eerste jaar samen met Satu en een carnavalsband uit Berkel-Enschot, 't ZOOI. Er zijn geen criteria, geen prijzen, er is ook geen jury. Het gaat enkel om de outfit. Vanaf de straatkant in de Halstraat tot ergens bij de tweede pilaar is er een plankier gelegd, met dank aan Jan Konings. Daar moet je overheen. De laatste jaren wordt de modesjow muzikaal begeleid door cv De Kannibalen. Iemand heeft onze modesjow nog 'Stuif es In' willen noemen, die had het even niet begrepen. Je ziet er de meest fantastische outfits. Liesbeth van Well, Marion Janssen en Truus Steylen zijn vrouwen van het eerste uur, zien er ook altijd geweldig uit. Op de dag zelf moet je even inschrijven. Tegenwoordig beginnen we om half één, tot ongeveer vier uur. We hadden zelfs een vaste presentator, de bijna look-a-like van Dick Passchier oftewel Joep van den Maagdenbergh, klopt, zonder microfoon, maar die is afgezakt naar het Bosuilendorp. Ulvenhout ja, tweede boom links, wordt beweerd. Tja, het niveau ligt bij ons ook wel heel erg hoog natuurlijk…". Kleiner dan in Parijs, Milaan of New York, maar vermoedelijk iets kleurrijker en origineler, de modeshow in De Bommel op carnavalszaterdag.

✉ "BIERTJE??"

Edwin Nieuwenhuijs

Je kan wel 30 keer gewaarschuwd zijn dat je met carnaval in De Bommel in een complete gekkenhuis terecht komt, het komt toch als een shock aan. Een wereld waar je als kind al van droomde. Er moet toch meer pret en lol zijn in 'het grotemensenleven'. Dit is het land van carnaval met als hoofdstad Breda. Met zoveel prinsesjes en koningen, maar soms ook wel een draak of een lelijke pad. Een land waar de leeuw nog geen uitstervend ras is, paarse ijsberen trouwens ook niet. Waar piraten nog gewoon vrij rond mogen lopen zonder dat een bountyhunter ze neer komt knallen. Wat een pracht en praal met vrolijke klanken op de achtergrond. Gestaag neem ik nog een drankje. Misschien brengt me dit terug naar de realiteit, maar ik zak verder en verder af in deze bizarre droom. Alles gaat aan je voorbij, papegaaien, reigers, Lance Armstrong die met mij een praatje begint. Een paard dat me aanspreekt (mr. Ed?). De jongens achter me geven aan dat het tempo van 5 bier in het kwartier te laag ligt en ik beter mijn best moest doen om hun van hun drankdorst te verlossen. Ik heb ineens andere dorst. Ik zie iets voor me dat ik in mijn stoutste dromen nog niet eerder heb gezien. Tennissters van topklasse, kijken elkaar aan en doen een stap na elkaar toe. Hun ogen hebben dat vurige, duidelijk een zaak van een 'a (wo)man on a mission'. Hun sexy lippen komen dichter bij elkaar. Ik zie scharen van mensen die dit niet kunnen geloven. Ik zie hitsige mannen elkaar aanstoten en ik denk nog maar aan één ding: "Do it do it do it do it"!! Bij de eerste aanraking van het zachte lippenvlees gieren vreemde gevoelens door mijn lichaam. Zoveel sensualiteit. Ik voel de energie en loop richting deze opgefokte dames. Ik sta hier te zoenen en de smaak van vrouwenmonden verandert al snel naar meer. Ik stort me op de mevrouw met die prachtige kuiten en die eeuwig glimmende oogjes. Resetten heeft geen zin, de roes van sex and drugs and rock 'n roll zit vastgenageld in de voorste hersenkwab. In dit land van alle feesten bij elkaar, waar je bijna alles maken kan, komt de uiteindelijke climax naar boven in de enige climax die bij mij opkomt: "Biertje"? Toegegeven, wel een woord met inhoud, waar je iemand 's nachts voor wakker kan maken. Oh ja, sindsdien is onze liefde uitgegroeid tot echt iets moois!

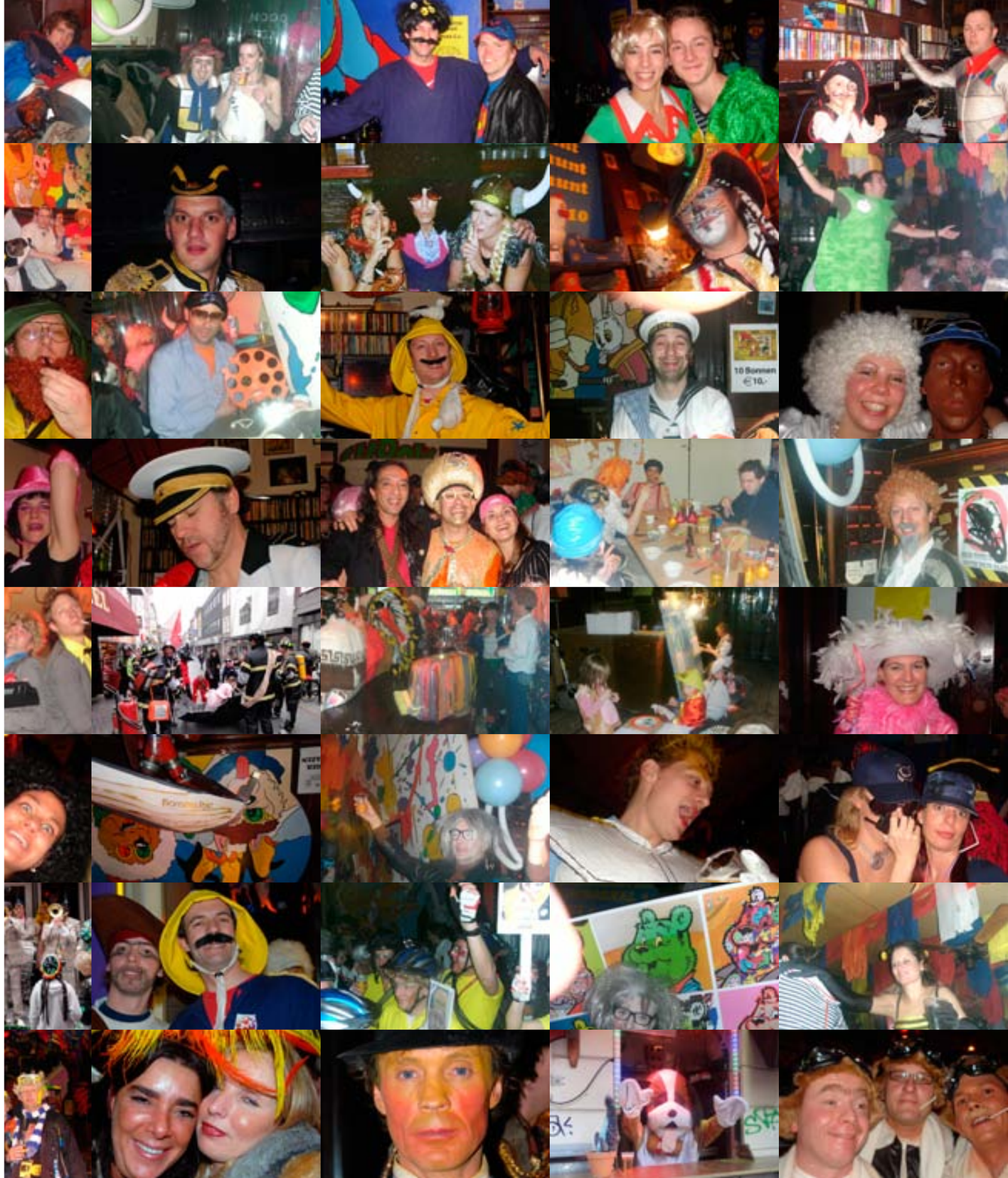

Amsterdam, 26 januari 2012

inzake: carnavalsvrijdag 2012

Geachte heer, mevrouw,

Zoals ieder jaar zou ik u hierbij weer willen vragen om mij kaarten te sturen voor de vrijdagavond carnaval.

Tot nu toe heeft u mij ieder jaar kaarten gestuurd, waarvoor ik u zeer erkentelijk ben.

Daarom vraag ik u wederom vriendelijk mij twee kaarten op te sturen in de voor uw gemak bijgevoegde en voorgeadresseerde enveloop.

Vanzelfsprekend heb ik geld voor de kaarten bijgevoegd. Ik heb zojuist gebeld voor de prijs, maar die was nog niet bekend. Zekerheidshalve heb ik vijf euro extra bijgevoegd, voor het geval de prijs is verhoogd.

Ik hoop dat u mij andermaal ten dienste zou willen zijn, te meer omdat ik

1. al meer dan vijfenwintig jaar vanuit Amsterdam terug naar het oude nest in Breda kom om carnaval in De Bommel te vieren
2. mijn hotel al geboekt is
3. mijn schitterende carnavalspak al klaar hangt.

Met vriendelijke groet,

Robert Seth Paul

Chris van Nijnatten

never hengstenbal in De Bommel

De Bommel heette nog café 'De Vereeniging' toen, uitbaatster Petronella Huijskens een orgel aanschafte. Ze bestelde het in 1923 bij de tijdelijk in Breda werkende Duitse orgelbouwer Carl Frei. Het ding bleef 55 jaar staan op het podium achterin de zaak. Mijn moeders moeder ging altijd dansen bij Huijskens, op de muziek van het orgel, vertelt mijn moeder nu nog wel eens.

Zo. Is dat nou wat me zo bindt aan die tent? Nee.
Over de aanschaf van het orgel las ik in een publicatie van het Breda's Museum in de zomer van 2012, nu dus. En dan realiseer je je, of beter gezegd: realiseer ik me, dat De Bommel veel langer dan ik dacht dat ene café in de binnenstad is dat mij zo vaak naar binnen zuigt. Zelfs bij terrasweer wil ik binnen zitten. Waarom? Waarom zijn al vele generaties bartypes gevoelig voor die onzichtbare magneet? Een blind paard kan er binnen geen grote schade aanrichten, het interieur is niks mis mee, maar niet bepaald opvallend. Hier en daar een bos bloemen, af en toe een expositie, met Kerst ieder jaar dezelfde schilderingen aan de muur, een knoert van een bar, uitstekende muziek en, uiteraard, stevig bier. En de dames en heren zijn altijd min of meer gelijkmatig vertegenwoordigd. Never hengstenbal in De Bommel, ook al zo'n aanbeveling, wat mij betreft. Ik kom er nooit meer van los en vraag me nu af waarom. Ik wil er ook niet van los.
Een donderdag- of vrijdagavond in De Bommel. Een enkele zaterdagmiddag. Carnaval in De Bommel. Kerstavond, Koninginnedag, Singelloop. De Bommel is een vluchtheuvel voor saaie én hectische levens. Een terp die je op hoogtijdagen moet delen met velen. Geen probleem.

Overal vandaan heb ik mensen mee naar mijn café gesleept. Zoals anderen dat ook doen, zie ik om me heen. Trots op De Bommel. Dat wij in Breda zo'n café hebben waar je tot je tachtigste naar toe kunt gaan. Dacht ik lang geleden als ik Frans zag schaken voor het raam, waar nu rokers gedwongen geconcentreerd worden. Frans was veteraan uit de Spaanse burgeroorlog waarin hij aan de goede kant had meegevochten. Hij moet met Ernest Hemingway een glaasje gedronken hebben. Die types, Frans, niet Hemingway, kwamen in dit café, dat in de seventies rebelser was dan nu. Een van de opvolgsters van mevrouw Huijskens, Fia R., liet in die tijd eens een dansvloer uit de film Saturday Night Fever aanleggen voor een avondje afwijkende lol. Ze droeg voor de gelegenheid een volledig doorzichtige lange broek van plastic. Ik zag haar en wist dat dit altijd mijn café zou blijven. Dat wist ik al wel, maar toen helemaal. Voor altijd een vluchtheuvel, ja. Op zoek naar aandacht, van twee kanten, geven en nemen. De Bommel kan een doolhof van geluid zijn, een schilderij opgetrokken uit verleidelijkheid, een eeuwigdurende expositie van interessante en quasi interessante gesprekken. Verzilverd gelul vaak, dat ook weer wel. In de jaren tachtig hadden we er een paar maanden op zondagmiddag een talkshow; Elke Dag Denk Ik Aan Zondag geheten. Kroegpraat op een podium met Corry Konings in een hoofdrol. Prietpraat met hoofdletters zelfs, jongens met hanenkammen dansten met bejaarde dames op de muziek van Jantje Koopmans uit Waspik. Het circus in De Bommel is altijd latent aanwezig, het flakkert op als de juiste artiesten in de piste staan. Het kan op iedere avond, zomaar uit het niets. Zoals die zondagavond laat met het halve Nederlands elftal en Paul Bosvelt als dj alsof hij er altijd al muziek van Pearl Jam stond te draaien. Twintig man binnen en toch spektakel.

Ineens weet ik het wat mij zo in De Bommel aanstaat. Het is het onbewust gegroeide concept van een vertrouwd decor dat buitenissigheid kan uitlokken op iedere dag van de week. Die vertrouwdheid maakt de creativiteit in ons los; schrijven, spreken, drinken, liefhebben, luisteren, dansen, rebelleren, poseren, vluchten. Onder elkaar, soortgenoten, op een warm eiland in de Halstraat, nazaten van hen die aan een kermisorgel genoeg hadden.

DE BOMMEL

✉ DE BOMMEL

Ron Bekker

Water wijn bier plezier blikken blozen
woorden gekozen
bla bla bla bier praten zwetsen kletsen
blikken blozen
olijk ogen de ogen
charmante borsten ingetogen
wijn water bier vol vreugde
praat blaat bla bla
hand hier en haar donker rood wit wijn
glazen klinken klink klets kling
glim en lachen chi chi chi
monden bewegen lippen tuiten en kuiten
gebaar hij en haar
handen heupen benen billen blikken blozen
samen hier wijn bier vreugde plezier
hartje liefde bonzen bewegen
handen samen ramen dampen warmte vuur
passie
vrouw en tassie
benen buiten fietsen trappen pedalen
einde balen
stop rem stop
blikken blozen lippen tuiten
Smak plak smak lippen laten langzaam
los
samen
apart
naar huis toe fluiten.

✉ VOOR HET LEVEN GETEKEND

Derk Sansnom

Tijdens de decemberfeestdagen worden bijna alle Horeca-zaken opgepimpt met allerhande kerstversieringen. Elk jaar lijken die versieringen grootser en uitbundiger te worden. Maar de onbetwiste winnaar is met afstand De Bommel. De hele ruimte is op z'n mooist versierd, de vele duizenden lichtjes aan het plafond stralen je blij tegemoet en het ruikt heerlijk naar de overdadige dennentakken. Het is een feest om daar dan binnen te stappen.

Wat De Bommel nog aantrekkelijker maakt is het uitgelezen programma van activiteiten. Zoals bijvoorbeeld de kerstavond, 2e kerstdag en natuurlijk de Nieuwjaarsborrel! Dat zijn naast de Koninginnenacht/-dag, carnaval en het Jazzfestival de meest geweldige topavonden. Met deze blijde overdenkingen fietste ik op 2e kerstdag 1994 gehaast naar de Halstraat. Ik kwam terecht in een vrijwel leeg café. De band was nog aan het soundchecken. Het wachten duurde niet lang, want binnen het uur stroomde De Bommel helemaal vol. Ik ging met mijn vrienden op de beste plek staan, althans als er een bandje speelt. Dit is op de hoek van de bar waar de DJ plaatjes draait. Hier heb je goed zicht op de band én je kunt de andere gasten in de gaten houden. Bovendien zit je dicht bij de bierkranen en de toiletten. Ik verwachtte nog iemand waar ik half en half mee had afgesproken en ging op mijn tenen staan en scande het nu wel errug drukke café.

En toen.....KLENG..... bleef mijn blik op jou hangen. Helemaal achteraan tegen het raam aan stond je bovenop de tafel, samen met een paar vriendinnen. Zo'n mooie vrouw als jou had ik nog nooit gezien, perfect gekleed voor de gelegenheid. Heel deze avond ging in slow motion aan me voorbij, ik was in een ander universum, reageerde niet op mijn vrienden, het was volmaakt stil, alleen jou had ik in mijn vizier. Ik wist dat jij en ik voor elkaar bestemd waren. Ik wilde naar je toe om alles van je te weten te komen, maar ik durfde niet goed.

Na nog een paar glazen alcohol had ik genoeg moed verzameld. Ik worstelde me door de afgeladen Bommel en het duurde eeuwen voordat ik de plek bereikte waar je heel de avond stond. Maar waar was je nou? Bovenop de tafel stonden andere mensen, ik keek zelfs even onder de tafel, maar je was weg. Ik liep naar buiten en keek links en rechts de Halstraat in, tevergeefs. Jij die zo intens bij mij binnenvloog, was met stille trom vertrokken. Ik heb je nooit meer gezien, maar al ruim 16 jaar woon je in mijn hart. Wie ben je, waar ben je, ben je gelukkig?

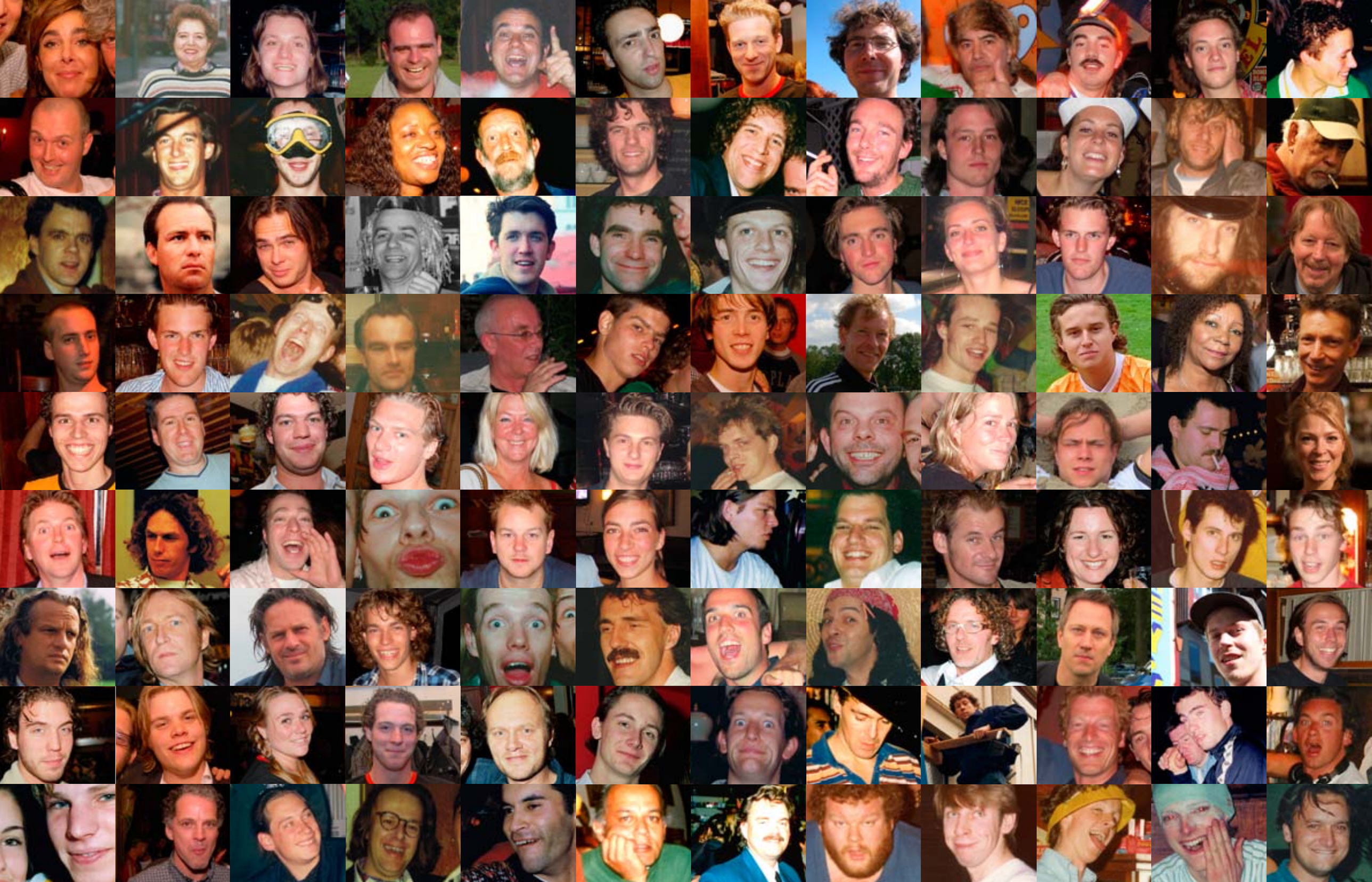

‘Have Yourself A Merry Little Christmas’

‘STOP THE CAVALRY’
Jona Lewie

Topdrukte. Dan denk je: ‘goede zaken’. Daaraan wordt door de uitbaters op geheel eigen wijze invulling gegeven. Misschien op zijn Bommels, tegendraads. Helaas voor de klanten, die van geen ophouden weten, is het feestje in de beginjaren al om acht uur voorbij. Ook al gaan de blaadjes pils massaal over de toog. Acht uur is het moment voor het personeel. Lekker tafelen midden in het café. Een aantal jaren is de veegactie zo vroeg op de avond traditie. Maar de klanten winnen terrein en snoepen er telkens een uurtje bij. Dan is er geen houden meer aan en gaat De Bommel ook op kerstavond gezellig door tot sluit.

‘DRIVING HOME FOR CHRISTMAS’
Chris Rea

In de auto op weg naar de stad waar je bent opgegroeid. Het is weer even geleden. Buiten regent het en een straffe wind maakt het rijden lastig. Het schemert en de strepen van de snelweg die met hoge snelheid voorbij razen, zijn nog net zichtbaar. Hoe gaat het met mijn jeugdvrienden, flitst er door je hoofd. Je gedachten dwalen af naar een oude liefde. Het is de dag voor Kerstmis. Nog een avond voordat het twee dagen aanschuiven is aan de kerstdis met je schoonmoeder, ouders, broer, zus, oma, opa en alle andere familie. Afijn, een ding staat vast; oude bekenden wachten in café De Bommel waar het dampt van de gezelligheid. Even het gaspedaal indrukken en je bent weer thuis.

‘THANK GOD IT IS CHRISTMAS’
Queen

In De Bommel hangt het kerstgevoel haast tastbaar in de lucht. Wat dat gevoel precies is, is lastig te omschrijven. Waar het vandaan komt wel. Iemand kwam in De Bommel ooit op het lumineuze idee iets met kerstavond te doen. Wie dat is geweest, blijft een beetje een raadsel, zoals dat vaak gaat met briljante ingevingen. Even dertig jaar terug in de tijd. Elders in de stad kun je een kanon afschieten. Al gauw wordt duidelijk dat je in de Halstraat moet zijn om iets van die speciale kerstsfeer mee te pikken. Het verhaal doet de ronde dat het op twee plekken in de binnenstad afgeladen vol is in die tijd: in de kerk en ... in café De Bommel.

‘WALKING IN A WINTER WONDERLAND’
Dean Martin

Verwacht geen serieus antwoord als je aan een willekeurig personeelslid vraagt hoeveel lampjes er dit jaar aan het plafond hangen. Als je ze een keer hebt opgehangen weet je waarom je het antwoord niet wil weten. De lampjes zijn iets van de laatste jaren. Kerstversiering aanbrengen werd in De Bommel altijd al als een serieuze bezigheid gezien. Inmiddels zijn hele delen rondom Breda ontbost om het café zijn unieke kerststfeer te geven. Zo staan er eens zestig kerstbomen in de kroeg, willekeurig door de zaal verspreid. Het effect is elk jaar anders, maar telkens ook weer bijzonder. De Bommel krijgt in december een ander aanzicht, dat zelfs de meest doorgewinterde kersthater doet smelten.

‘ITS THE MOST WONDERFUL TIME OF THE YEAR’
Andy Williams

Of Kerstmis nou bijzonder is of niet, die ene avond lijkt voor iedereen even speciaal. Ook diegenen die bijna dagelijks de kroeg bevolken, zien oude bekenden die juist dan binnenvallen.
De drukte die aan het eind van de middag aanzwelt, ouders met kinderen en inmiddels zelfs kleinkinderen. Kinderwagens die later op de avond over de koppen naar buiten worden gedragen. Glazen klinken te midden van die duizenden lampjes, waarvan niemand hoeveel het er zijn. Dan nog een nummer en we gaan lekker naar huis. Aan tafel.

‘EENZAME KERST’
André Hazes

Tussen al die bedrijvigheid, drukte en chaos op een kerstavond houden sommige tradities de boel bij elkaar. Ze zijn de lijm tussen de generatiekloven, die inmiddels deel uitmaken van De Bommel. Zoals de muziek én degene die aan de knoppen zit. Vaste prik. Vanaf borreltijd neemt hij zijn plaats in. Vanaf zijn eiland met apparatuur achter de bar slingert hij de hits de zaal in. Bekende nummers tintelen de oren. It’s Gonna Be A Cold, Cold Christmas, Dana, Lonely This Christmas, Sleigh Ride en niet te vergeten Last Christmas. Maar sommige liedjes verhullen een verborgen geschiedenis, waarvan slechts een enkeling de achtergrond weet. ‘Still Got the Blues’ van Gary Moore is er zo een. Kerstavond-dj Bart Edwards draait al 25 jaar zijn vaste repertoire. Hij blijft immer rustig, ondanks eeuwenlange onderdrukking. Als iemand weet dat het eenzaam aan de top is, is hij het wel.

‘HAPPY XMAS, WAR IS OVER’
John Lennon

Die is voor het personeel, dat aan het eind van de avond na een enorme veldslag, de loopgraaf uit mag en zo het strijdperk verlaat.

“Darf ich ein Bömmelschen bitte?”

De hoek om, het nauwelijks merkbare stijgingspercentage van de Halstraat onder mijn voetzolen wegstappend… tussen de etablissementen ‘Het Zwarte Schaap’ (das schwarze Schafe) en ‘De Bommel’ lees ik al van ver de woorden op het spandoek… overbodige duiding, de afstudeeropdracht van een ANWB stagière of moderne lyriek: Hallstrasse Bierfeste… Chocoladeletters… Opdat maandagmorgen niemand zegt ‘Ich habe es nicht gewüsst!’ →

Ik wring mezelf langs lieden met Lederhosen en king size bierpullen… een Heino lookalike met microfoon bromt freundliche teksten… ik bedenk dat een fotograaf vanuit een op de eerste verdieping gelegen vensterbank louter groene jagershoedjes en decolletés van moedige Brabantse Mädeln in beeld krijgt… de lange tafels zijn zo weggelopen uit het decor van een of andere Bierhalle in München… waarom moet ik aan de Bürgerbräukeller denken… vielleicht door wat kerels met historische natte lok, geplakt tegen het blanke voorhoofd… ook de Trabant is weer van de partij… elk jaar, zo heb ik me laten vertellen, komt er een sticker of eigenaardigheid bij…. 'Nur eines privat Scherz', aldus de eigenaar/bestuurder.

De pullen worden geleegd en gevuld, Duitstalig wordt net zo gemakkelijk Engelstalig, van Heino tot Hazes, het NAC-lied waaiert door de straat, eh Entschuldigung, Strasse… als de schemer de overhand krijgt, waag ik me aan de volgende pul met die gemütliches Schaum Kragen, warum nicht… ←

Je hebt beren en beren

Als Ollie B. Bommel het prototype is van de 'beer van stand', moeten we ras-Bredanaar Ruud ('Pollo') Benard in de categorie 'knuffelbeer' rangschikken.

Eind 1999 is hij een tijdje ernstig verhinderd om zijn stamkroeg De Bommel te bezoeken. Wat blijkt? Hij zit 'gevangen' in het Big Brotherhuis in Almere. Uiteraard schurken de deelnemers daar af en toe eens tegen elkaar aan. Zo krijgt professioneel masseur Ruud snel de cultstatus van 'knuffelbeer'. Uitspraken in onvervalst Bredaas als: "Ouwe gabber, laat je nie gek maeke" en 'Effe lekker knuffele" leveren hem vele fans op, enkele imitaties van Paul de Leeuw en zelfs een optreden in diens show in de Ahoy. Menig ondernemer pikt een graantje mee van zijn populariteit. Zo verkoopt de Bredase Fop-Shop tegen carnaval 'Ruud-pakketten', compleet met pruik en petje. Hij is al snel een type waar reclame- en marketingmensen van smullen. Knuffel-Ruud is een authentiek merk.

Van alle deelnemers aan Big Brother was Ruud de meest populaire, succesvolle en bekendste. De Telegraaf omschreef hem als 'de man die met 101 dagen niets doen beroemder werd dan Wim Kok'. Zelf houdt hij het op: 'Ik was potverdikke bekender dan Mick Jagger'. En dat had effect op De Bommel. Want niet alleen sprak Ruud op de buis geregeld over zijn stamkroeg, tijdens het verblijf in het Big Brotherhuis werd De Bommel extra bezocht door de pers en nieuwsgierige TV-kijkers.

Nadat hij uiteindelijk tweede werd, kwamen er bussen uit heel het land aan met fans die de kroeg van Ruud wel eens van dichtbij wilden ervaren. Ze kwamen zelfs uit Groningen om te kijken op welke barkruk hij altijd zat. "Het moet niet gekker worden", reageerde Ruud. Vanwege de gratis PR voor De Bommel is er in februari 2000 nog een feest georganiseerd voor hem. "Iedereen was er: Pierre van Hooijdonk, Johan van de Velde en al mijn maten. Dat was wel een mooi gebaar van De Bommel. Maar ik had ze ook goed gepromoot in het huis." Zijn zelfkennis heeft niet onder dit avontuur geleden. "Laatst was ik nog op tv bij de 25 grootste eendagsvliegen. Raad eens op welke plek ik stond?"

HET FINANCIEELE DAGBLAD

THE BACK P

DUTCH BUSINESS NEWS

Big Brother is watching De Bommel

Help, *Big Brother* is watching café De Bommel. Waar het op een doorsnee vrijdag heerlijk relaties veren is met pils en prietpraat, werden de stamgasten vorige week ondervraagd door Big *Brother*-presentatrice Daphne Dekkers. De muze van tennisser Richard Krajicek maakte een reportage over de 'vrienden van Ruud'.

Voor de enkeling die het nog niet weet: Ruud is de blonde geliegenheidsfilosoof – 'Laat je niet gek maken, getwedikkie' – in de reality-soap Big Brother van Veronica. Bovenal is Ruud een vaste bezoeker van café De Bommel.

Dus zetten technici de kroeg in een oogverblindend studiolicht en gingen cameramannen op zoek naar exponenten van het Veronica referentiekader: jong, snel en wild.

Daphne kirde enthousiast toen ze hoorde dat Ruud door iedereen Pollo wordt genoemd vanwege zijn voorliefde voor kippenbilletjes. Ze sloeg begrijpend een arm over de schouder van 'moeder Ruud' en keek uiterst opmerkelijk toen een drinkbroeder op een vraag antwoordde: 'Nee dank u, ik heb al een pinguïn'.

De vaste klanten van De Bommel tauerden ondertussen geroutineerd in de opdringerige camera's, als een soort Richard Gere.

Sinds de dagelijkse tv-performance van Ruud zijn de gasten immers wel wat gewend op mediagebied.

Eerder stond TV8 op de stoep voor een reportage.

Een Duits station en de toonaangevende zender CBS uit Amerika hebben al naar de openingstijden van de kroeg geïnformeerd.

Toch is niet iedereen gelukkig met deze hype. In het diepste geheim heeft zich rond de tapkast een niet nader te noemen actiegroep geformeerd. Deze wil Ruud gaan redden uit de Big *Brother-bezoek* om te voorkomen dat het stamcafé een toevluchtsoord wordt voor Veronica-adepten.

Kroeghaan Kees reageert gelaten op deze woeste strijdplannen.

„Het is al te laat", zucht hij en net op verzoek van de filmers de muziek wat zachter. De reportage werdt aanstaande donderdag uitgezonden. (Cornè Luyken)

▲ *Ruud* FOTO ANP

▲ *Daphne Dekkers* FOTO ANP

van de bietencampagne niet kwam opdagen. Hij werkt al ELF JAAR bij me. *'Kijk maar eens naar BIG BROTHER, dan begrijp je 't wel'* zeiden ze tegen me. Tja en

vaste baan gehad. Ruud is zijn tijd ver vooruit. Laten we wel wezen, de meeste kerels denken alleen maar aan hun auto, een mooie vrouw en roepen dat ze HET wel drie of vier keer op een dag kunnen. Ja, de macho uithangen. Zo is Ruud niet. Ik weet zeker dat Ruud in het ***Big Brother***-huis niet stiekem de vrouwtjes zal pakken. In hoeverre hij het wel zou willen is natuurlijk vers twee. Het blijft bij wat kroelen, denk ik. Het is een beetje het verhaal van het spek en de kat. Je weet toch van te voren niet wat je zult doen in zo'n situatie... We zijn bij CSM best trots op hem. Het is gewoon een aardige knul. Dat ziet nu heel Nederland!' aldus de tevreden baas van Ruud.

In zijn stamkroeg 'De Bommel' mist men Ruud.

Ollie B. Produkties presenteert:

Big Bommel

om carnaval 2000 in te luiden:

BIG BOMMEL BAL

vrijdag 3 maart 2000

m.m.v.

MISERE EN SILLYPUTTI

Voor de mooiste verkleden zijn er leuke prijzen te winnen.

Big Bommel

aanvang 21.00 uur

carnavalskleding verplicht!

Deze uitnodiging is tevens toegangsbewijs!

DANSEN OP ORGELMUZIEK

Lang geleden zong de fameuze Belgische 'cowboy' Bobbejaan Schoepen dat er eigenlijk niets zo erg is 'als een café zonder bier'. Maar een kroeg zonder muziek is ook niet te genieten natuurlijk. Lang voor het tijdperk 'De Bommel' werd er in het oude pand aan de Halstraat al gezongen, gemusiceerd en gedanst. Begin 20e eeuw was er op zondag de 'Soiree Amusante'.

Vanaf de jaren '30 is het Carl Frei-orgel de absolute blikvanger in het café. Een orgel van Frei geldt als 'de Stradivarius onder de pierementen'. Zijn klankkleur en volume zijn ongeëvenaard. Tijdens carnaval, de kermis of andere grote stadsfeesten vult livemuziek het orgel aan. Tot ver in de jaren '50 verzorgt dit prachtige orgel de dansmuziek voor de cafébezoekers.

Overigens was zelfs voor deze volstrekt gevaarloze activiteit een heuse vergunning nodig met strenge voorwaarden als: "*- dat gedanst wordt onder deskundige leiding ten genoege van den Commissaris van Politie;- dat alleen mag worden gedanst en muziek mag worden gemaakt op Zon- en Christelijke feestdagen*".

In 1968 belandt het Carl Frei-orgel in het museum 'Van Speeldoos tot Pierement' in Utrecht, waar het nog steeds te bewonderen is. Sinds medio 2012 staat er ook een in Breda's Museum.

WERELDJAZZ

Wie even notie neemt van de lijst met jazzmuzikanten die op het podium(pje) hebben gespeeld van wat nu De Bommel is, slaat steil achterover. Anno 2012 zou het ondenkbaar, want onbetaalbaar, zijn om bijvoorbeeld de wereldberoemde jazzdrummer Art Blakey naar een bruine kroeg in de Halstraat te halen. Op 11 april 1977 maakte deze 'Giant of Jazz' met een handvol rake klappen van Breda 'the hottest place in the south'.

Een andere gigant was Toots Thielemans, nog steeds 's werelds meest begaafde en vermaarde mondharmonicaspeler. Die had al een tijd met jazzhelden als Charlie Parker en Miles Davis opgetreden, maar voelde zich niet te groot voor de Halstraat.

En wat te denken van supertrompettist Woody Shaw, die voor de aardigheid kanjers als tenorsaxofonist Dexter Gordon en trombonist Slide Hampton had meegenomen. Dat leverde in die dagen een stukje in de Volkskrant op, waarin de recensent nogal zuur opmerkte: "Tot mijn verwondering zal deze groep niet op Amsterdamse podia te beluisteren zijn". Wel in De Bommel dus!
Zo hebben er velen van naam en faam dit Bredase podium aangedaan. Zoals de moderne jazzpianisten, Monty Alexander en Tete Montoliu, die er een liveplaat heeft opgenomen. De Australische trombonist Max Collie and his Rhythm Aces liet zelfs het befaamde nachtconcert van het Bredase Jazz Festival schieten om voor de zoveelste keer in De Bommel te kunnen swingen.

Ook ons eigen saxkanon Hans Dulfer stond er al in 1973 te spelen, lang voordat hij in Azië furore zou maken. En uiteraard Big Band Amsterdam, die maar net in het café paste.

POPMUZIEK

In de jaren '60 is Halstraat 1 een aangenaam thuis voor sociëteiten, waaronder Les Fleurs Du Mal (1967) en Saint Malo (1968-1971) met DJ Freddy Crayd. In 1966 heet het café The Liverpool Club en in 1968 Club 68. Bij de heropening in 1973 zorgt de Ierse underground popgroep The Slack Gang voor de live-muziek. De naam is dan Café De Kroeg. Meteen bij de opening van wat vanaf vrijdag 20 oktober 1982 het hernieuwde Café De Bommel is, treden er bands op, o.a. de Loomans Brothers en Cyril Havermans & Friends.

In 1983 speelt het dan zeer populaire Brainbox er; tien jaar later de Rolling Stones (Naspeel Band) en Herman Brood & his Wild Romance, Erwin Nijhoff en De Tröckener Kecks.

In de loop der jaren loopt De Bommel geregeld vol voor optredens van lokale en regionale muzikanten als Jan de Bruijn en Fernando Lewis, en bands als Never Mind The Neighbours, The Fuse, McAnthony's Blues Band, The Real Stallions, Tornado's en vele, vele andere. Waaronder natuurlijk De Kreuners, wereldberoemd in België en Breda! Overigens zorgen dit soort optredens voor flink wat extra decibels. Dit heeft ertoe geleid dat de wand tussen De Bommel en de buren medio 2012 flink geïsoleerd is. Dat scheelt een beetje binnenruimte, maar ook veel geluidsoverlast.

YAMAHA

SPARTACUS
JACK
VO
ART
BLAKEY
SEXTET
Art Blakey, drums
David Schnitter, tenor sax
Robert Watson, alt sax
Valerie Ponomarev, trumpet
Walter Davis Jr., piano
Henry Pearson, bass

IETS AAN DE BOM MEL TOE VOEGEN

BAS VERBERK

Wanneer hoorde je voor het eerst van 'De Bommel'?
Dat moet zijn geweest in de periode dat Cees het ging overnemen. Daar werd thuis uiteraard over gesproken, vooral over de financiering. De eerste keer dat ik meeging, was ik een jaar of 10. Met een magneet aan een touwtje ging ik door de zaak om munten te zoeken. Cees gaf me toen eens op mijn donder omdat ik een glas ging spoelen waar melk in had gezeten. Voor de professionele glazenspoelers een doodzonde!

Wanneer begon 'De Bommel' in jouw leven een rol te spelen?
Cees was niet altijd op tijd thuis voor het eten natuurlijk. Allemaal de schuld van dat café. Vanaf mijn 19e ging ik er glazen ophalen. De opmaat voor een glanzende carrière van elke horecamedewerker! Daarna ben ik de marketing ingedoken, Nima A en B. Frans ging trouwen en ze kwamen handen tekort. Cees wilde eigenlijk geen familie in de tent, maar ja, ze zaten omhoog. Vanaf dat moment ben ik er blijven werken, pas later achter de bar. Ik heb echt nachtmerries gehad van dat glazengedoe. Zeker met carnaval. Dan dacht ik dat heel mijn kamer vol stond met mensen en dat ik maar niet door die massa heen kon komen. Het waren toen nog echte glazen, geen plastic.

Het zoontje van…
Dat maakte niet veel uit. Ik was gewoon één van de collega's. Soms kwam er wel eens een naar mij toe, als ie weer eens een aanvaring had gehad met Cees. Waarom ze dan bij mij kwamen uithuilen is me nog steeds niet duidelijk.
Op een gegeven moment ging ik uitkijken naar iets anders. Ik wilde naar Venezuela. Ik zou daar glazen gaan wassen. Je weet wel, de ladder op. Ik was gevraagd door iemand die daar een schoonmaak- en reinigingsbedrijf had. Maar dat ging niet door.
Frans was al weg bij De Bommel. Op een maandag vroeg Cees voor de vuist weg of ik zin had om het over te nemen. Ik heb meteen 'ja' gezegd. Later zijn we er natuurlijk dieper op ingegaan. Ik moest het er ook met mijn vriendin over hebben. Overigens meer omdat Cees daar op aandrong. 'n Café hebben heeft toch een impact op je privéleven. En daar had Cees iets meer ervaring mee…

En toen de overdracht…
Een mooi moment om de zaak over te dragen was het 25-jarig jubileum. Cees vond het wel chic om het ergens anders te vieren. De Avenue had wel 'n beetje die Bommelsfeer. Ik ben toen lang bezig geweest met een afscheidscadeau voor Cees. Dat werd een Bommeltje van massief ijzer. Met mijn linkerhand gemaakt, want mijn rechterhand zat in het gips.
Het was een geweldig feest, met het overhandigen van dat jasje, de toespraken, al die bekenden. En dan ben je opeens formeel eigenaar. Mensen gaan je toch een beetje uitproberen, grenzen opzoeken, personeel ook ja. Dat is horeca-eigen, geloof ik. Mensen hebben ook een verwachtingspatroon. Alsof ik er opeens een heel andere tent van zou maken. Of dat ik er een puinhoop van zou maken, ook mogelijk. →

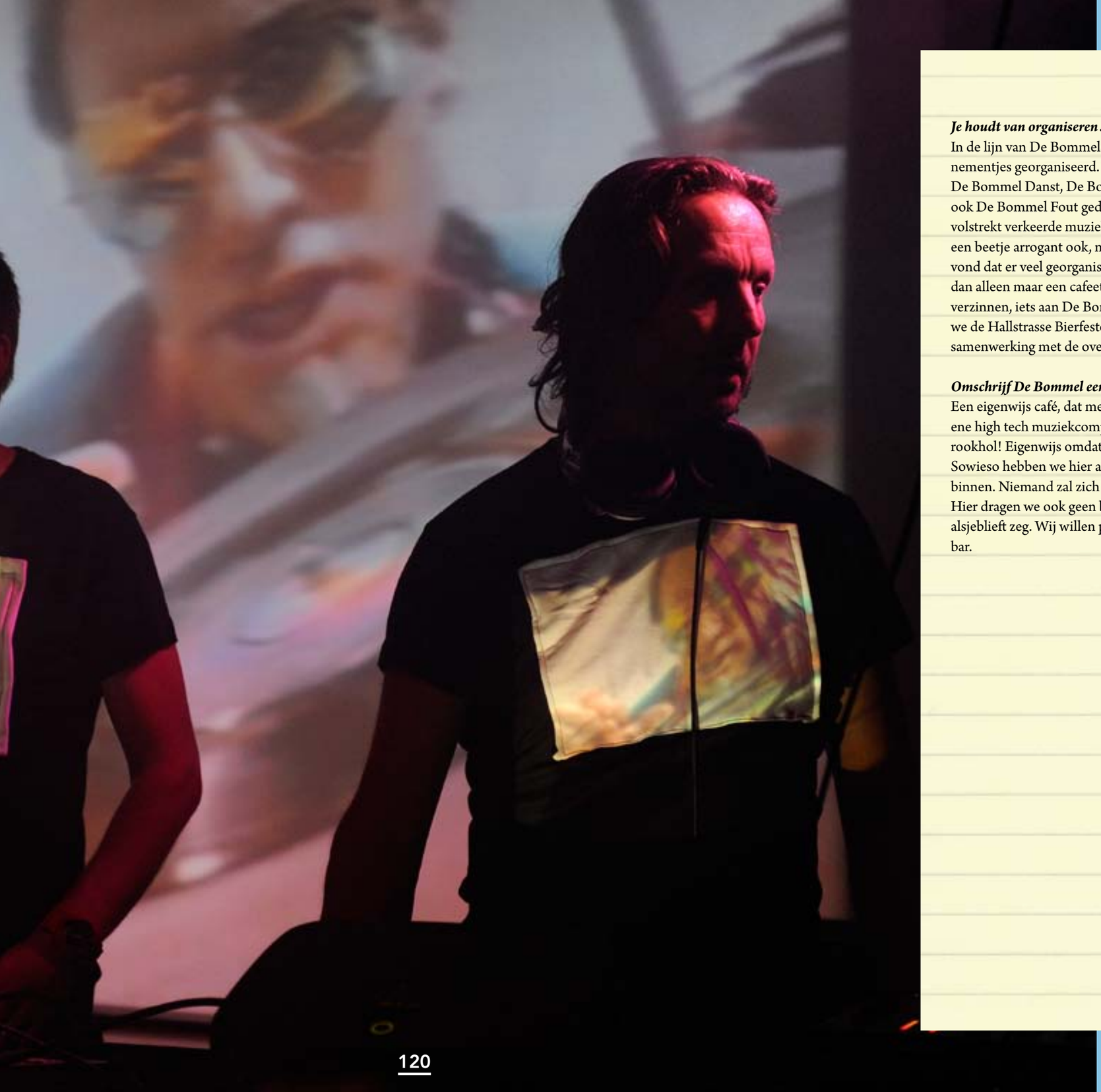

Je houdt van organiseren…
In de lijn van De Bommelsfeer heb ik de nodige evenementjes georganiseerd. De Bommel Draait Door, De Bommel Danst, De Bommel Zingt…. We hebben ook De Bommel Fout gedaan, zo'n avondje met volstrekt verkeerde muziek. Een kwestie van smaak, een beetje arrogant ook, maar dat kon hier wel. Ik vond dat er veel georganiseerd moest worden en meer dan alleen maar een cafeetje runnen. Creatieve dingen verzinnen, iets aan De Bommel toevoegen. Zo hebben we de Hallstrasse Bierfeste in het leven geroepen, in samenwerking met de overburen.

Omschrijf De Bommel eens…
Een eigenwijs café, dat met zijn tijd meegaat. Van die ene high tech muziekcomputer tot en met een fraai rookhol! Eigenwijs omdat we een eigen koers varen. Sowieso hebben we hier alle lagen van de bevolking binnen. Niemand zal zich hier niet welkom voelen. Hier dragen we ook geen bedrijfskleding en zo, alsjeblieft zeg. Wij willen persoonlijkheden achter de bar.

Heb je hier echt je plek gevonden?
Aan de ene kant wel. Maar ik zie me dit niet tot mij 65e doen. Ik heb last van het Jan Cremer-virus; dus bezig zijn met waar je niet bent. Hoe dan ook, we hebben het hier nu wel goed voor mekaar denk ik. Er is de laatste jaren veel gerealiseerd, ook zaken die je niet meteen kunt waarnemen. Zo repareren en verbouwen we veel dingen zelf. De gouden periode van de jaren '90 ligt achter ons, maar dan nog moet je vaststellen dat we hier een pracht van een café hebben. Ik had gehoopt meer tijd te hebben voor de afdeling 'creativiteit'. Dat heeft me ertoe aangezet sommige zaken uit handen te geven,. Dat kostte me wel moeite, maar is aardig gelukt geloof ik.

Hoe zie jij de toekomst van De Bommel?
We blijven onze klanten serieus nemen, maar dan moet je zelf wel weten wat er allemaal speelt. Er komen nieuwe generaties en je moet dan niet denken dat ze hetzelfde verwachten als die generaties ervoor, dezelfde smaak hebben. We moeten dus wel meegroeien, uiteraard op onze manier.
Het zou prachtig zijn als de mensen over pak weg twintig jaar nog steeds denken dat er hier niets veranderd is. Dan hebben we het al die jaren fantastisch gedaan. Natuurlijk veranderen er dingen, maar die Bommelsfeer is zo eigen, zo uniek, die is in feite tijdloos. Daar moeten we wel wat voor doen om dat zo te houden. En dat bijna onzichtbare proces wil ik blijven bewaken. ←

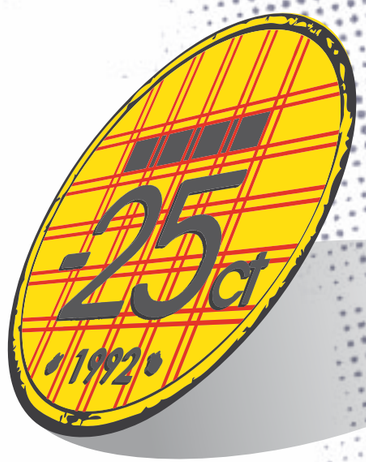

wegens band: consumpties min een kwartje

Corné Luyken

Om als muzikant memorabel te zijn in De Bommel, moet je of heel goed zijn of heel slecht. Middelmaat wordt bestraft met een kroeg vol desinteresse. Het café is een nachtmerrie voor artiesten met podiumvrees. Bandjes worden begroet door een muur van ruggen. De aandacht gaat naar de pronkende parade die doorlopend door de staminee trekt. Mensen gaan niet naar De Bommel vanwege de muziek, maar komen voor elkaar. Wie dit narcisme wil doorbreken, moet van goeden huize komen, of van heel slechte.

De voorbeelden zijn talrijk. Tenenkrommende performances heb ik zien eindigen in uitbundige bacchanalen. Legendarisch waren de optredens van De Tornado's. De band speelde jarenlang tijdens het Jazzfestival in De Bommel. Op die momenten was de kroeg een opmerkelijke oase van rust. Overal in de stad was het razend druk, behalve in De Bommel. De Tornado's joegen passanten doeltreffend het café uit met bedenkelijk uitgevoerde covers van onder meer Bonnie St. Claire (Dokter Bernard). Het weinige publiek dat overbleef, was dronken of vast van plan dronken te worden. Geholpen door het collectieve drankmisbruik, veroorzaakten de optredens van De Tornado's steevast een breed gedragen sfeer van euforie. Het repertoire werd soms drie keer gespeeld, om de honger van het feestwillende publiek te stillen.

Soms was een kleine ingreep van de kroegbaas noodzakelijk om de band op weg te helpen. Toen Glupo de Kollebijne - het moet begin jaren '90 zijn geweest - begon met spelen, nam het publiek zeldzaam voortvarend de benen. Glupo was in De Bommel neergestreken vanwege hun zogenoemde Safaritournee. Het energieke Afrikaans bedoelde tromgeroffel oogstte weinig waardering. Nooit heb ik De Bommel zo snel voor sluitingstijd zien leegstromen. Hieraan kwam abrupt een einde toen kastelein Cees Verberk de bierprijs liet zakken. Snel veranderde hij de tekst op de krijtgeschreven bordjes boven de bar. 'Wegens band consumpties + een kwartje' werd 'wegens band consumpties - een kwartje'. Het effect was groot. Evenredig aan het alcoholpromillage steeg het enthousiasme van het publiek en de Glupo's gingen uiteindelijk in een triomferende polonaise door het uitbundige café.

Ook de Torontopongo's veroorzaken steevast een prettige chaos. De band bestaat uit barpersoneel en vaste klanten en is uitgegroeid tot het muzikale gezicht van de kroeg. De Pongo's afficheren zich trots als de slechtste band van Breda, een typering die velen zullen beamen. De Bommel kan zich geen typerender uithangbord wensen. De band is als de meeste zondagen in het café; muzikaal marginaal maar wel gezellig. Het muzikale onvermogen weerhoudt de Pongo's er niet van om vele kroegen in Breda op onbeholpen wijze plat te spelen. Dit succes bracht de Torontopongo's ooit naar grote hoogten, waar après-skiërs werden getrakteerd op de aanstekelijk stuntelig uitgevoerde covers. De Bommel is te klein als De Torontopongo's komen spelen.

De kroeg is vaker te klein als er bandjes op het podium staan. Het publiek heeft zijn eigen helden gecreëerd, en komt massaal opdraven als die helden in De Bommel verschijnen. Nergens anders wordt charmezanger Romeo Spinelli zo enthousiast onthaald. En De Kreuners zijn alleen beroemd in België én De Bommel.

Die selectieve verering maakt de kroeg uniek. De smaak van het Bommelpubliek is voor buitenstaanders niet te doorgronden. De agenda van De Bommel grossiert in naspeelbandjes. Soms worden de kroeggangers verrast door uitdagende acts. Ik heb de Treble Spankers de kroeg voor zich zien winnen met spijkerharde instrumentale surfrock. El Fish, mét Roland van Campenhout, blies de muur met ruggen glansrijk omver met geïmproviseerde blues. →

Het plankier heeft ook enkele beroemdheden mogen dragen. Art Blakey en Toots Thielemans schijnen ooit in De Bommel te hebben gespeeld, maar toen heette De Bommel nog 't Buitenbeentje. Op een verloren dinsdag heb ik Brainbox een verrassingsoptreden zien geven op het verjaardagsfeest van één van de stamgasten. De Tröckener Kecks waren ooit in De Bommel en natuurlijk Herman Brood. De Rock & Roll Junkie kwam regelmatig in de kroeg. Zijn vriendin Xandra woonde in Breda en die bezoekjes werden gecombineerd met een drankje in de Halstraat. Brood zat meestal rustig in een hoekje. Eén keer veerde hij plotseling overeind en ging fanatiek glazen ophalen. Het kon niet uitblijven, of Herman Brood zou een keer spelen in De Bommel. Die dag ben ik eens vooraan gaan staan. Toen The Wild Romance aftrapte - van Brood geen spoor - knalden mijn trommelvliezen uit mijn oren. Met gezwinde spoed ben ik naar achteren gegaan. Deze rockers speelden gewoonlijk in concertzalen en hadden verzuimd om het volume aan te passen aan de maten van het café. Herman zelf kwam pas na een nummer of vier opdraven. Het is niet uitgesloten dat hij achter het podium eerst wat medicamenten heeft ingenomen. Wat er ook is gebeurd, de voorbereiding moet voortreffelijk zijn geweest. Brood was in topvorm. Voor één middag was De Bommel een echt muziekcafé. ←

✉ EEN AVOND OM NOOIT TE VERGETEN

Laura van den Hof

Laten we eens naar een ander café gaan. Mijn zusje kijkt me uitdagend aan. Wie weet wat voor mannen daar rondlopen?! Kom op, dat heb je nodig! Ze zit bij me op bed en graaft wild door een berg jurkjes. Hebbes! Hier trek aan. Dik een uur later paraderen we onhandig met veel te hoge hakken door de met kinderkopjes bezaaide binnenstad. "Perfect", hoor ik mijn zusje nog net zeggen, voordat ze De Bommel in verdwijnt. Terwijl mijn zusje haar jas ophangt, bestel ik twee grote glazen koude rosé. Nog voordat ik me om kan draaien staan er drie mannen naast me. Marcel, Benny en Wouter. Ik proost met ze op een onvergetelijke avond. Als mijn zusje zich bij ons voegt, ben ik erachter dat Marcel miljonair is, Benny, de eeuwige vrijgezel en Wouter is vooral erg mooi. Hij heeft een vlotte babbel, ondeugende ogen en een aanstekelijke lach. Zes wijntjes en ruim 2 uur later besluiten we ergens anders een kijkje te nemen. We laten de mannen achter met de opmerking: "Als jullie nog zin hebben in een dansje?" Gevolgd door een langzame knipoog. Uit het niets staat het trio een half uurtje later opeens lachend bij ons. Wouter trekt me in zijn armen. Terwijl we steeds closer dansen, begint hij me te zoenen. Voordat ik het weet zitten we met zijn allen in een auto naar huis. Thuis hebben Wouter en ik niet lang nodig om ons af te zonderen. Om zes uur klonk er een ferme klop op de deur. "Kom gast we gaan!" Een uitwisseling van telefoonnummers en een kort afscheid volgt. Later die middag ontdek ik dat ik deze avond nooit van mijn leven meer zal vergeten. Nog later kom ik erachter dat de kerel waar ik de nacht mee heb doorgebracht, getrouwd is en twee kinderen heeft. Maandag gaat mijn telefoon over. Wouter! Ik pak mijn telefoon en zet het geluid uit...

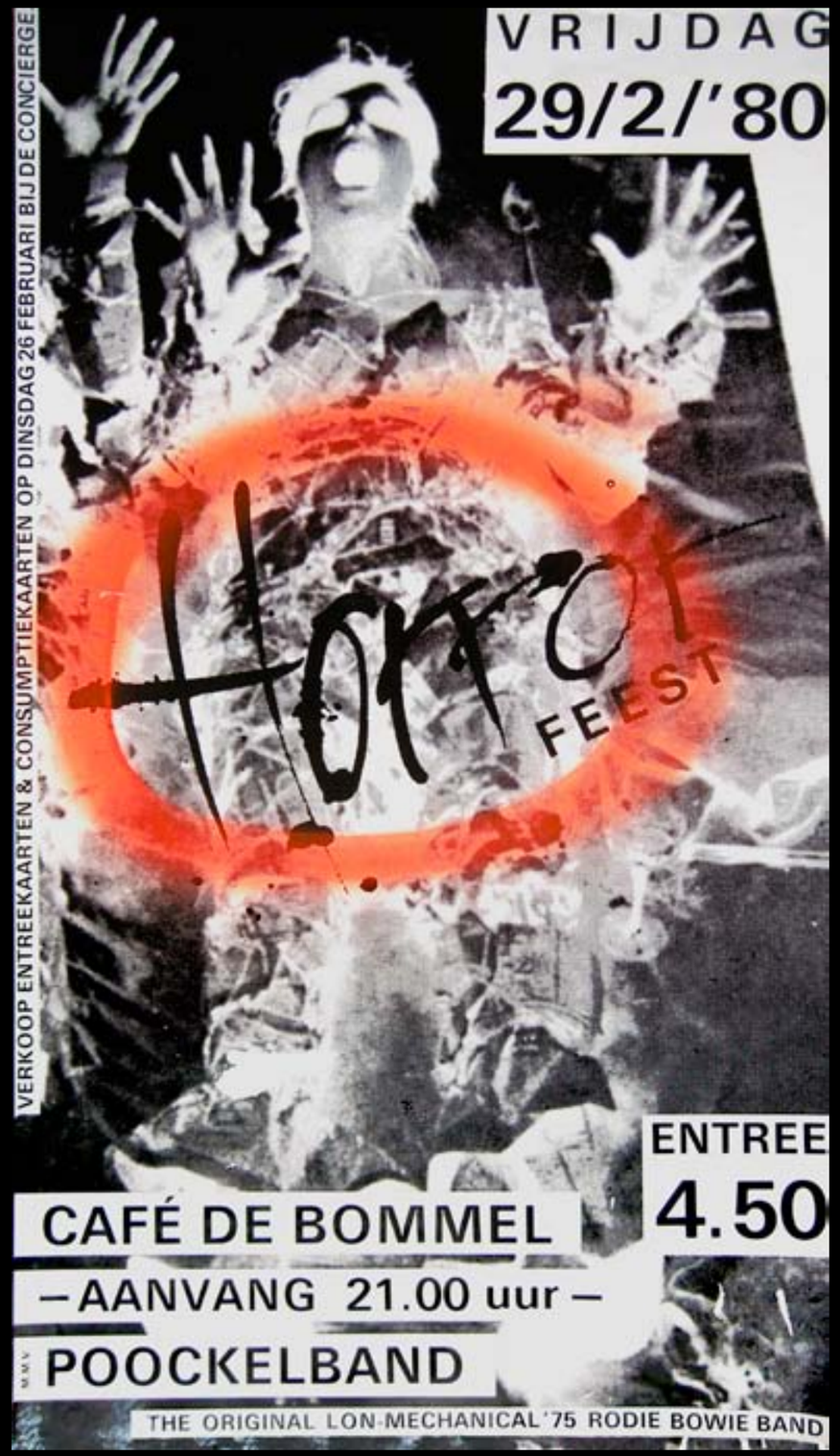
VRIJDAG
29/2/'80
VERKOOP ENTREEKAARTEN & CONSUMPTIEKAARTEN OP DINSDAG 26 FEBRUARI BIJ DE CONCIERGE
Horror
FEEST
ENTREE
4.50
CAFÉ DE BOMMEL
–AANVANG 21.00 uur –
POOCKELBAND
THE ORIGINAL LON-MECHANICAL '75 RODIE BOWIE BAND

BBA
BIG · BAND · AMSTERDAM
DATUM
CAFÉ de
PLAATS
BOMMEL
BREDA
AANVANG
19.30
INLICHTINGEN B·B·A
020-23·99·05/76·49·75
HUDDESTRAAT 5
1018 BM AMSTERDAM

✉ WERELDBEROEMD IN DE HALSTRAAT

Dick Benard

Toen in 1992 een ander legendarisch Bredaas jongerencafé, het Klapcot, zijn 25-jarig bestaan vierde, werd die feestavond opgeluisterd door een muzikaal ensemble dat speciaal voor deze ene avond was geformeerd uit medewerkers. Voorwaar geen eenvoudige klus, immers niemand van deze barmannen speelde een instrument.

Bij het puikje van de Bredase muziekdocenten werden dure lessen gehaald. De bezetting was in those early days: Kees Brunia-zang en ritmegitaar, Koen Kots-sologitaar, Sjoerd Kops-drums en Bas van de Zwalm op bas. Omdat niemand toetsen wilde gaan spelen werd schrijver dezes (hoewel geen Klapcot-medewerker maar slechts hoogfrequent bezoeker) benaderd om dit voor zijn rekening te nemen. Na 2,5 jaar traden we onder de naam 'klapband' voor het eerst op en het was een spetterend optreden. Ik geloof dat we de hele setlijst 2x gespeeld hebben...

Dit smaakte naar veel meer en we besloten om met de band door te gaan. Na de veelbesproken transfers van topbarmannen Bas van de Zwalm en Kees Brunia naar De Bommel, verhuisde ons bandje gewoon mee van de Haven naar de Halstraat. Voor Koen Kots kwam stergitarist én Bommel-DJ 'okeej Bartje' Edwards van Muyen en Sjoerd Kops gaf de drumsticks door aan Christiaan Domenie. De bandnaam werd 'The Toronto-pongo's.

Aanvankelijk speelden we jaarlijks tijdens de Singelloop, later verhuisden we naar 2e Kerstdag. Allebei topdagen natuurlijk. We stonden geafficheerd als de slechtste band van Breda, maar wel met het hoogste entertainmentgehalte. Steevast kraakte De Bommel uit zijn voegen onder de druk van een dansende, swingende, meelallende menigte. We hebben er zo'n 15 keer gespeeld en dit gaf ons de titel 'huisband'. Het café heeft een heerlijk podium en je kunt met gemak tot achter in de zaal kijken , terwijl de lekkerste meiden altijd vooraan staan, streng in de gaten gehouden door hun vriendjes op de 4e of 5e rij.

De kleedkamer staat vol met lege kratten. Je kunt je er dus nauwelijks omkleden, maar alles valt weg du moment je het podium op mag en recht in de volle, dampende kroeg kijkt. 'Schau machen und weiter kein geloel'. De temperatuur stijgt tot grote hoogten en het bier stroomt overvloedig.

Ruim 2,5 uur later wordt de muziek naadloos overgenomen door de huis-DJ en het feest gaat gewoon door. De moe maar voldane bandleden nemen de veren in de reet dankbaar in ontvangst en beginnen net als de overige bezoekers flink te zuipen. Rond middernacht begint het café wat leger te worden en begeeft het publiek zich naar buiten. Er moet gegeten worden en shoarma met veel knoflooksaus in het tentje naast De Bommel is dan de enige goede keus.

Ik haal mijn synthesizer en toebehoren altijd pas de volgende ochtend op. Altijd een vreemde ervaring weer als je dan 's ochtends je stamkroeg binnen loopt. Een ouder echtpaar zit aan het tafeltje voor het raam en drinkt zwijgend koffie, anderen lezen hun favoriete krant aan de grote leestafel. De koffiemachine pruttelt. Uit de muziekinstallatie waar gister-avond nog keihard 'He'll have to go' van Ry Cooder schalde, klinkt nu zachtjes de onvolprezen sax van Charlie Parker, 'Bird's paradise'. Geweldig café dat zo'n diversiteit aan sferen herbergt.

✉ GLAZEN HUIS

Sjaak Janssen

Wij hebben met Never Mind the Neighbours regelmatig bij De Bommel op het podium gestaan, één van de tofste plekken om te spelen als band! Heel bijzonder was december 2008, toen we met De Bommel een benefietconcert gaven voor 3FM Serious Request. We speelden toen als levende jukebox, waarbij het publiek kon bieden op een nummer. Of ze klommen tegen betaling het podium op om gezellig mee te spelen. Na afloop werd het opgehaalde bedrag en de door De Bommel beschikbaar gestelde gage gedoneerd in het glazen huis op de Grote Markt. Ik dacht iets van € 1500,-.

✉ SEKS NA DE BOMMEL

Dana van den Hof

Ik leerde je kennen in De Bommel... Het zou een avond en nacht worden die ik niet snel zou vergeten. Wat gaat de tijd snel fluister je nog hijgend in m'n oor. Het is amper drie minuten geleden dat niets er toe deed en je me hard in m'n borst kneep op het moment dat je je hoogtepunt bereikte. Ik denk nergens aan. Ik geniet. Dit is puur geluk op korte termijn. Ik heb je niets te bieden en ik begrijp ook absoluut niet waar ik dit aan verdiend hebzeg je terwijl je me met je liefste glimlach aankijkt.

Mijn hand ligt op je borst en ik streel zachtjes je ruim vijfentwintig jaar oudere tepels. Eerlijk gezegd kan het me niets schelen dat je getrouwd bent. Dat jij als notoire vreemdganger denkt dat ik iets van je verwacht verbaast me. Je hoeft niet bang te zijn, het is goed zo, mompel ik. Ik heb inmiddels een standaard aantal opmerkingen die er zonder te denken uitrollen.

Ik duw de deur van mijn studentenkamer net iets te hard achter je dicht, raap de kleding die overal in de kamer verspreid ligt bij elkaar en stap onder de douche. Snow Patrol's Chasing Cars begint steeds harder door mijn gedachten te spelen. We'll do it all. Everything. On our own. Vol overtuiging zing ik de woorden. Wil je samen met mij de wereld vergeten? Iemand die begrijpt wat ik wil. Eigenlijk compleet het tegengestelde van waar ik een paar uur geleden nog naar hunkerde! Love as if you've never been hurt before. En nu, op naar De Bommel voor een klein drankje. In de hoop dat ik je toch weer tegenkom.

NIEUWE PUI

Een jaar of 25 geleden was De Bommel op 2e kerstdag afgeladen vol voor een optreden van The Loomans Brothers. De omvangrijke poortwachter Fred vulde de enige in- en uitgang op z'n eentje. Het plafond was weliswaar brandwerend, maar geheel verstopt onder tientallen niet-geïmpregneerde kerstbomen en -takken.

De 'nooduitgang' kwam uit op een binnenplaatsje dat vol stond met kratten, zodat je er geen kant op kon. In die tijd was het nog mogelijk dat de zanger van de band tussen twee sets door een andere hobby van hem etaleerde. Vuurspuwen! Er werden ook van die grote 'sterretjes' uitgedeeld, want dat beschouwde men destijds nog als 'koud vuur'. Lang voor 't Hemeltje in Volendam had De Bommel makkelijk in een hel kunnen veranderen.

Na oudjaar 2000/2001 zou alles drastisch veranderen in de Nederlandse horeca. Al snel verschenen er krantenkoppen als 'Stop gedoogbeleid onveilige cafés', 'Moeten we mensen misschien ook impregneren?' en 'Kasteleins eisen gesprek met burgemeester'. Want zoals dat gaat in ons land, er moet eerst iets ernstigs gebeuren voordat er maatregelen worden genomen. En dan gaat dat ineens zo rigoureus dat dit vaak ook weer tot grote problemen leidt.

Zo werden de regels en de bezoekersaantallen zo aangescherpt dat er met carnaval nog maar 150 bezoekers tegelijk in De Bommel mochten. Dat betekende ofwel gesloten blijven tijdens deze topdagen of eveneens kiezen voor een rigoureuze maatregel. Tot tweemaal toe is er een tijdelijke nooduitgang door het voorraam gemaakt.

Uiteindelijk koos uitbater Cees Verberk voor het plaatsen van een hele nieuwe voorpui. In noodgevallen kan men daar snel door naar buiten. De kwestie kreeg heel veel publiciteit, zelfs tot in het actualiteitenprogramma 'Nova' toe. Uiteindelijk mochten er van de brandweer 380 gasten binnen. Het feest kon beginnen.

De afgelopen 15 jaar is er in De Bommel veel veranderd op veiligheidsgebied, zonder dat klanten daar iets van gemerkt hebben. Zo zijn bijvoorbeeld de nooduitgangen flink verbeterd en er is een brandtrap geplaatst. Sowieso is de brandveiligheid de laatste jaren sterk verbeterd, doordat er binnen niet meer mag worden gerookt.

Geen glas mee naar buiten nemen

• De ruit eruit bij De Bommel, tot zover ging het goed.

• Dat kon er ook nog wel bij...

Van onze verslaggever

BREDA – Gaat normaal gesproken met carnaval het dak eraf, gisteren ging bij De Bommel de ruit eruit. En als alles in de voorbereiding voor carnaval al tegenzit, zit ook echt alles tegen. De ruit ontglipte de vingers van de glaszetters en viel op de harde stenen van de Halstraat aan gruzelementen.

De brandweer maakt het de Bredase cafés dit jaar niet makkelijk. De strenge controle van de brandveiligheidsregels heeft menig cafébaas slapeloze nachten bezorgd. Hoeveel mensen mogen er binnen? Het wordt koppen tellen dit jaar.
Gelukkig heeft de brandweer haar uiterste best gedaan mee te denken over oplossingen. En die zijn soms drastisch. Omdat De Bommel met een maximaal bezoekersaantal van 150 mensen de tent wel kon sluiten, is er voor carnaval een noodoplossing bedacht. Een ruit uit de voorgevel en houten trapjes, zodat het 'raam' bij brand als nooduitgang gebruikt kan worden.
Dit is de vierentwintigste carnaval die kastelein Cees Verberk in De Bommel meemaakt. „En het is de raarste tot nu toe", zegt hij. Gisteren was een team van vijftien bouwers, brekers, timmerlieden en glaszetters aan de gang om de verbouwing in één dag te volbrengen.
Dat daarbij de gigantische ruit aan diggelen viel, kon er ook nog wel bij. „Ach, als straks de pilsjes weer getapt worden, wordt het gewoon weer gezellig", zegt Verberk, die met de extra uitgang 380 bezoekers mag toelaten.
Na de carnaval moet de gevel weer in oude glorie hersteld worden en geldt de norm van maximaal 150 man weer. De architect van De Bommel is al volop aan het tekenen om permanent een grote uitgang in te passen, die ook aan de strenge gemeentelijke welstandsnormen voldoet.

• Scherven mogen dan misschien geluk brengen; ze werden toch maar netjes opgeruimd.

FOTO'S JOHAN VAN GURP

Stem 24/2/2001

OP TIJD DICHT

Een voor de hand liggende kwestie waarbij horeca en overheid geregeld met elkaar overhoop liggen, is de sluitingstijd. Op zich is die duidelijk bij De Bommel: doordeweeks om 01.00 uur en in het weekend om 02.00 uur. Maar wat is 'sluiten'?

De kastelein gaat uiteraard door tot het vastgelegde tijdstip, maar dan moeten er vaak nog veel gasten naar buiten, die net hun laatste biertje hebben besteld. De praktijk is dus dat het café meestal een kwartier na officiële sluitingstijd leeg is. Maar dan blijven mensen dikwijls nog even op straat hangen voor De Bommel en dat mag ook weer niet. Sommige surveillerende agenten (en tegenwoordig beveiligingsbeambten) maken hier een punt van, bijna tot op de seconde nauwkeurig. Dat levert dan al snel een boete van ca. € 1500 op. En dat tikt aan op de omzet van die avond.

Gemeten over 30 jaar is de verhouding tussen De Bommel en de overheid niettemin goed werkbaar, stelt Cees Verberk. Zoon Bas constateert wel dat er in de laatste paar jaren meer regels en handhavingsacties bijgekomen zijn dan in de voorgaande 25 jaar samen. Maar vanwege zijn praktische instelling kan hij daar meestal goed mee leven.

ROOKVERBOD VERDEELT HORECA

Waar de Bredase kroegbazen bij de veiligheidsmaatregelen in 2001 nog eensgezind met de overheid in de slag gingen, zorgde het rookverbod uit 2009 voor veel onderlinge wrevel en zelfs tweestrijd onder de uitbaters. Mede door de onduidelijke regelgeving overtraden namelijk flink wat cafés het rookverbod uit eigenbelang. Kroegen die zich wel aan de regels hielden, leden daardoor veel omzetverlies.

De Bommel reageerde op deze situatie door een sfeervolle rookgelegenheid te bouwen binnen het café. Verder zijn er buiten op het terras aanpassingen verricht, waardoor het 'Bommelgevoel' ook voor de rokers weer snel terugkeerde.
"Zoals bij veel veranderingen is het een kwestie van wennen. Daarna hoor je er niemand meer over", ervaart Bas Verberk. Wel zou hij het eerlijker vinden als er voor elke kroeg dezelfde wetgeving en handhaving zou gelden. En dat niet alleen de kroegbaas maar ook de overtreder van het rookverbod zelf wordt gestraft. Net als in Ierland, toch ook een EU-land.

WEER EEN REDEN OM EEN FEESTJE TE BOUWEN

CEES VERBERK

Wie kwam er eigenlijk met de naam De Bommel op de proppen?
Dat ben ik geweest. Adri had 't Buitenbeentje', en die naam mocht ik niet meer voeren, omdat ie 'n tent in Gorinchem met diezelfde naam had verkocht. Nou ja, zoiets in elk geval. Ik werkte toen hier, en kocht op 'n dag 'n boek van Bommel op de rommelmarkt. Heb ik toen ook voorgesteld … misschien is De Bommel wel iets, 'n makkelijke naam en zo…

Waren er andere suggesties voor een naam in die tijd?
Nee, die naam ging er eigenlijk meteen door. Ze waren er ook niet zo mee bezig geloof ik, met een andere naam. Waren er andere gegadigden voor de overname? Dat wil je niet weten! De brouwerij had er 65 op de lijst staan, vijf-en-zes-tig! Ja, die zagen het natuurlijk wel zitten. Maar ja, ik had goed contact met Daan Vrijdag, die had een enorme vinger in de pap, zeg maar gerust een hele hand, en van de 'Delta' kregen we ook nog eens de tijd om het geld bijeen te brengen om de tent over te nemen, dat was weer nodig omdat Adri failliet was.

Wat was de insteek, wat voor tent moest het worden?
Kijk, er stond al 'n goede tent natuurlijk, de basis was er. Adri vond het niet gezellig meer. Voor hem was de uitdaging weg, veel van hetzelfde. Boodschappen doen, dat gedoe met personeel, je kent dat wel. Ik was toen 'n soort bedrijfsleider, nu ja, met lange ij dan. We wilden het wat uitbouwen, niet zozeer drastisch veranderen, want het liep al goed. We hadden toen 'n stoffig imago, die hasjtent in de Halstraat, dat werk. Veel van die zweverige types, dat maakte het ook wel wat rustiger natuurlijk. Door de carnavals zijn we goed gaan draaien, dan komt er ook ander publiek. Zag je weken na carnaval opeens dat vreemde carnavalspubliek weer. Toch een teken dat je het goed had gedaan…

Wat voor soort publiek moest er komen?
De studenten van St. Joost wilden we natuurlijk graag houden, voor hun was het een soort overblijflokaal. Die zorgden ook wel voor een apart sfeertje. Maar het selecteerde zich eigenlijk vanzelf. Wat mij betreft is De Bommel altijd een plek geweest voor alle rangen en standen. Iedereen voelde en voelt zich hier thuis, op zijn gemak.

Wat waren de 'kinderziekten'?
Die waren er eigenlijk niet. We hebben de verbouwing gedaan, een grandioze opening er tegenaan gegooid, we hadden weer een reden om een feestje te bouwen, want daar kwam het op neer en toen zijn we gewoon op de oude voet verder gegaan.

Was het meteen populair?
Het was al populair, hoefden we niet veel meer voor te doen… →

Wat kostte 'n Bommeltje in die tijd?
Zou het niet meer weten … anderhalve gulden … 1,60 … ?

Omschrijf in één zin wat De Bommel voor Breda e.o. betekent?
Absoluut een begrip! Ook buiten Breda. Dat merk je bij al de festiviteiten. Ze komen overal vandaan. We kwamen qua naamsbekendheid eens als 2e uit de bus, in een jeugdtijdschrift, moet je nagaan!

Heeft het bestaan van De Bommel wel eens gevaar gelopen?
Nooit. Wel eens wat troubles gehad met uitkopen en zo. Ik heb wel eens gezegd: ik doe het 20 jaar, het zijn er 25 geworden.

Waar moet het met De Bommel naartoe?
Dat is niet te zeggen. Het is een tijdloze tent. De truc is om jonge aanwas te krijgen. De huidige jeugd vindt het misschien te oubollig. De vrijdagavond en de zaterdagmiddag waren meer de stamgastmomenten. Zoals het vroeger was, komt niet meer terug, maar ja, dat kan ook het gelul van een ouwe vent zijn, hoor… Vroeger is niet altijd beter natuurlijk …

Ooit verwacht dat het dit zou worden, zoals het nu is… ?
Ach, je maakt je wel eens wat voorstellingen, maar deze hype, want dat is het, had ik niet verwacht. Niemand, denk ik …

Wie was de beste barkeeper ooit?
Willem van de Made! Nou ja, dat vond ie zelf…

Wat heeft De Bommel voor jou betekend?
Ik heb er goede bekenden aan overgehouden. En financieel ben ik er op vooruitgegaan, tenminste, dat zou volgens mijn boekhouder wel het geval moeten zijn … ←

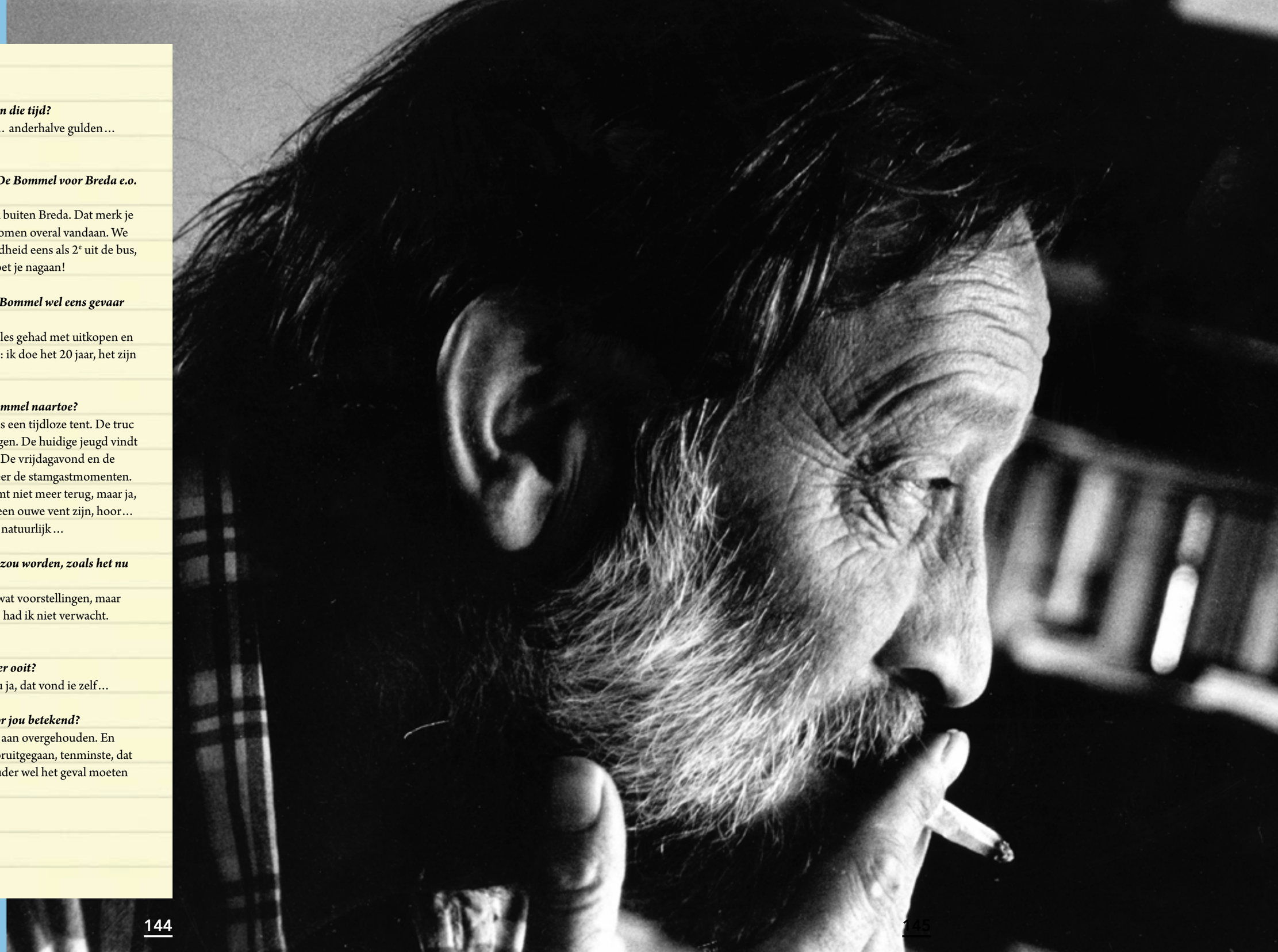

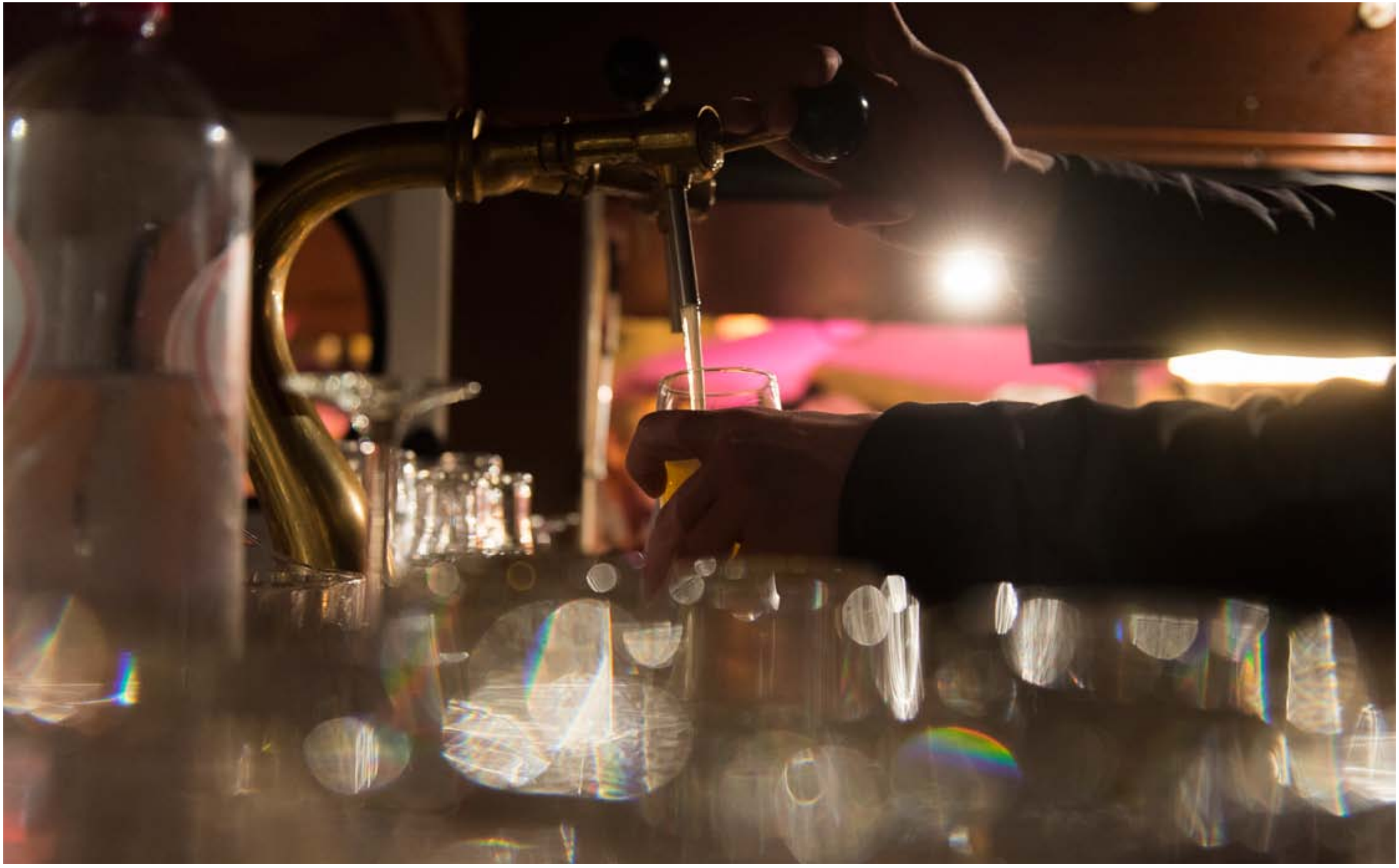

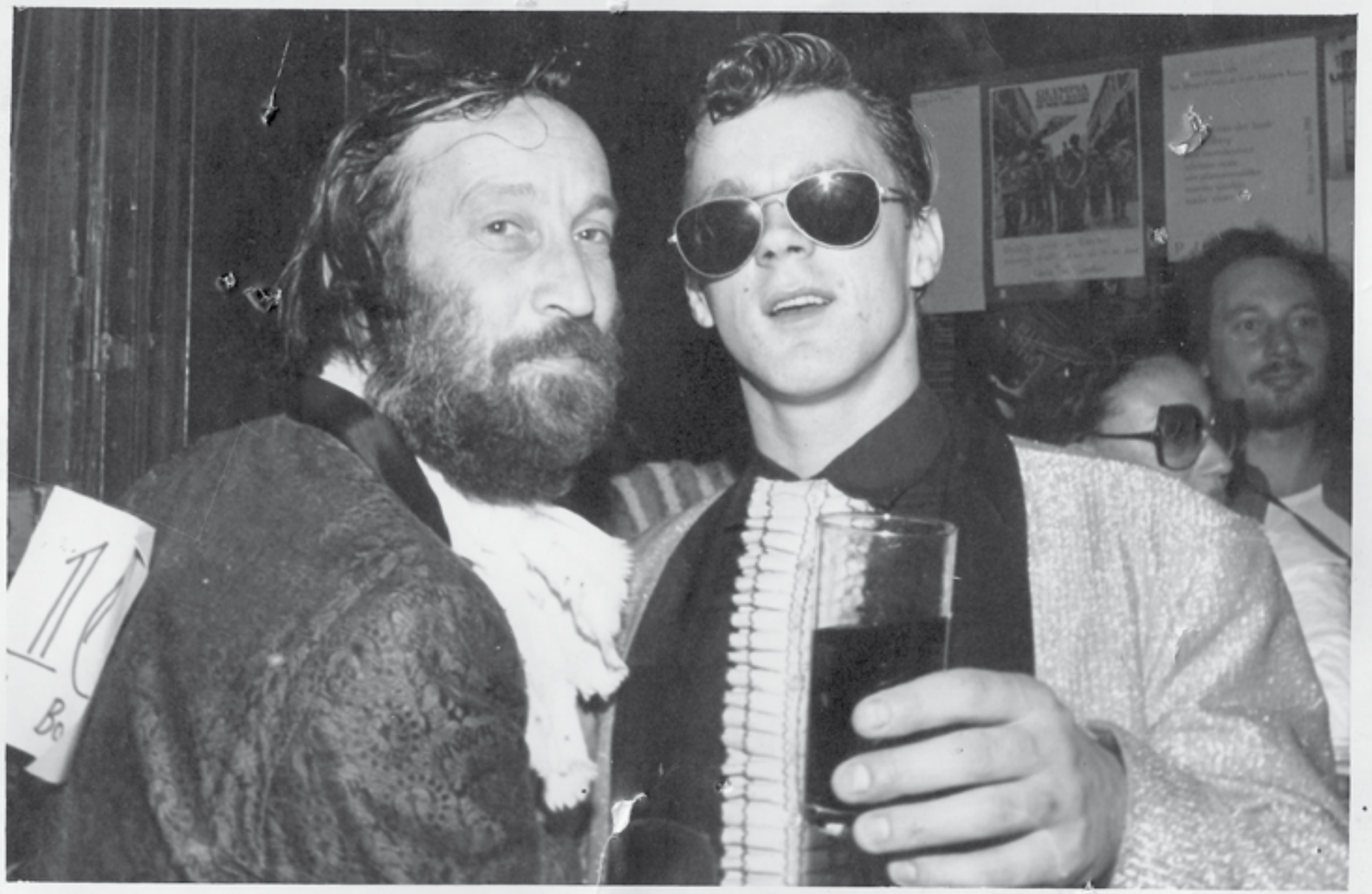
11
Bo

✉ DAG VAN DE ARBEID

Herman Kappers

Al vanaf begin jaren '70 kom ik met mijn vrienden in De Bommel. Toen bijna dagelijks en nog steeds ben ik een regelmatige bezoeker. Een tweede huis was het voor ons, hoewel ik ook veel in het Klapcot en de Venise kwam. Het waren de prettigste en meest vrije 'tenten' waar alles kon en waar creatieve, progressieve jongeren naast welwillende schakende ouderen hun biertjes dronken.

Na mijn studie aan het NWIT (nu NHTV) ben ik in Breda blijven wonen als uitvalsbasis voor vele reizen, maar ik kwam steeds weer terug naar de Halstraat. Ik werkte toen voor de brouwerij en daarna op het Jongeren Advies Centrum. In 1979 organiseerde ik vanuit het JAC een feestelijke viering van 1 mei, de dag van de Arbeid. En dat terwijl ik nooit zo van werken heb gehouden. Iedereen moest in het rood komen en gelukkig waren rode ribbroeken toen in de mode. Een speakerscorner waar 'tout' links Breda zijn zegje kon doen was het hoogtepunt, hoewel de rockband Eastwood ook veel aandacht trok… Een nieuwe baan maakte het noodzakelijk steeds meer in Amsterdam te zijn en ik verhuisde er in 1991 naar toe, om in 2005 terug te keren. De Bommel trok toch weer meer dan de Pijp in Amsterdam.

De linkerhand van Bas - Richard Kock (met k.o.c.k.)

Zo'n figuur die bijna anoniem (let wel, bijna) zich voor en achter de bar voortbeweegt. De oplettende beschouwer ziet echter dat alles geroutineerd in zijn werk gaat. Duidelijk iemand die het klappen van de zweep door en door kent. Richard Kock (44, beweert ie) staat er dan ook al 26 jaar. Dat ben je een oudgediende, zogezegd.

"Ik ben in 1986 begonnen, dus reken maar uit. Ik was gesjeesd op het Mencia de Mendoza Lyceum, en je moet toch wat. Mijn eerste uren begonnen overigens pas na sluitingstijd. Beetje meehelpen met opruimen, waar ik trouwens geen cent voor kreeg. Ik kende Liesbeth, de toenmalige vrouw van Frans van den Brand, een van de eigenaren. Die heeft me uiteindelijk ook gevraagd er te komen werken. Je moet niet denken dat je dan meteen achter de tap begint. Hop, de vloer op, glazen ophalen, dat werk. Met alle respect voor glazenophalers, maar dat is toch niet bepaald een activiteit die je jaren wilt blijven doen natuurlijk. Ik wilde ooit wel wat meer. Ja, achter de tap, logisch, maar er is méér te doen. Er komt echt wel het een en ander bij kijken. Er valt genoeg te doen in een café als De Bommel. Rechterhand van Bas? Nou ja, eerder de linker, ik kom uit een progessief nest, moet je weten."

Soms tref ik hem overdag, een andere keer weer in de avonduren. Dat heeft ook zijn voorkeur. Die afwisseling van dag en avond, van drukke en juist weer rustige diensten. "Mijn favoriete evenement, als je het zo mag benoemen, is toch wel kerstavond.

Aanvankelijk was die avond bedoeld voor het personeel, met aanhang. In die tijd ging De Bommel nog dicht op die avond. Na de personeelsborrel volgde het kerstdiner. Maar ja, elk jaar weer werd het drukker, duurde het langer voordat iedereen de tent uit was en wij aan tafel konden. Inmiddels is kerstavond uitgegroeid tot een van de drukste avonden van het jaar." Kerstavond. Voor veel mensen een aparte avond, ook voor hem. "Ja, die avond heeft een speciale sfeer. Valt lastig te omschrijven, maar de begrippen 'kerstgedachte', 'familiegevoel' en zoiets als 'zat en gelukkig' schieten dan door mijn hoofd… Tegenwoordig eten we pas ver na sluitingstijd. Niet een 5 gangen gebeuren of zo, gewoon Shoarmapizza van Amon…".

Het kan niet anders of zoveel jaar 'Bommel' draaien laat zijn sporen na. Beter gezegd, indrukken, herinneringen, mooie, maar ook minder aangename. "De dag dat ik mijn vriendin ontmoette in De Bommel, ja, dat was een bijzonder moment. Sorry Bas, tijdens werktijd, het is niet anders!". En alsof hij de volgende vraag voelt aankomen: "Elke vorm van agressie, daar moet ik niets van hebben. Gelukkig komt dat hier hoogst zelden voor." Die werkplek in de Halstraat is voor hem meer dan louter een plek om geld te verdienen. "Er was laatst een klant in het café, die voor het eerst sinds jaren weer eens in Breda was. Op een gegeven moment zegt die man: 'Er zijn maar twee dingen in Breda die nooit zullen veranderen… Dat zijn de Grote Kerk en café De Bommel'. Ik sluit me daar graag bij aan. Ik hoop ook van ganser harte dat het zo is…".

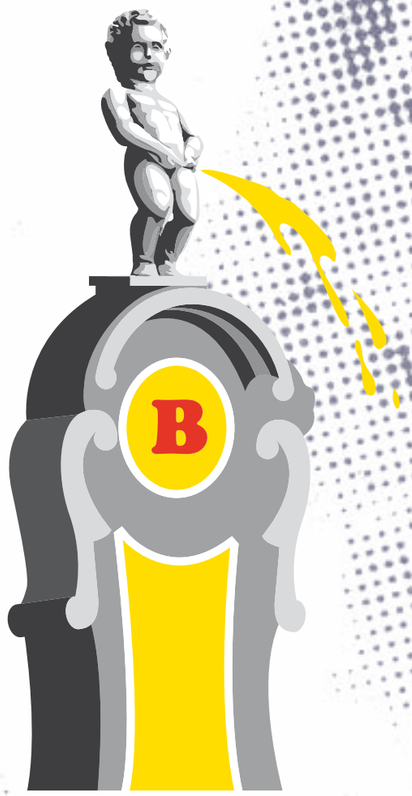

we zijn namelijk helemaal gek geworden

Serge Mouthaan

In een kroeg is het met name voor de bar te doen. Daar waar de klanten koning zijn, is het kijken en bekeken worden. Kroegpraat wordt aaneengeregen, nieuwe liefdes ontstaan, relaties verbroken, vriendschappen onderstreept, vage afspraken gemaakt, soms een muilpeer op en een verwensing naar het hoofd, maar toch vooral veel jolijt. De neutrale toeschouwer van dit alles is de barman.

Dit verhaal zal niet ingaan op de zogenaamde ongekende populariteit van de Bommelbarman, want daarover is voldoende gezegd. In de woorden die de arrogante kasteleins van De Bommel zelf bezigen: 'en terecht.' Dit stuk gaat evenmin over wat er achter de schermen gebeurt. De zaken die aan het oog zijn ontrokken. De magie achter de bar, de gang, de kelder en de eerste etage. Het verboden terrein voor de klant. De taferelen die plaatsvinden achter dit IJzeren Gordijn zullen door de censuur van het Bommelpolitbureau nooit de krochten van het etablissement verlaten. Dat is maar beter ook, want niets menselijks is een Bommelbarman vreemd. Wat dan wel. Nou, de hierboven aangehaalde magie wordt eigenlijk vaak schromelijk overdreven. Over het algemeen is de romantiek ver te zoeken. Als een dienst begint op een stapavond wordt al snel duidelijk dat Casanova-gedrag niet gewenst is. Een invasie is gaande. Het lijkt de laatste dag op aarde.

Nog een keer met zijn allen aan de toog is de insteek. Wanneer de klanten drie rijen dik tegen de bar staan aangeplakt is het meer een kwestie van stoempen, aanklampen, inhaken en beuken. Om jezelf aan het eind van de avond soppend in afgetrapte gympen en onder de pilsvlekken achter de bar terug te vinden. Dan blijkt dat de stiel van barman ook zijn mindere kanten kent. De realiteit komt hard aan als het besef doordringt dat van al dat vrouwelijk schoon niets is overgebleven.

Het personeelsmoment ten voeten uit vindt plaats na sluitingstijd. Wanneer de gordijnen vallen, wordt er gedanst, rollen de dobbelstenen, ontstaan de lachsalvo's en is een vriendschappelijk knokpartijtje geen uitzondering. Soms, wanneer het personeel overgaat tot een soort rituele blotebastendans heeft De Bommel iets weg van een ander café uit de Halstraat. Ach, jongens onder elkaar zullen we maar zeggen. Een geheim, misschien tegen de wil van onze gerespecteerde uitbater in, mogen we u niet onthouden.
Het personeel heeft een eigen urinoir en dat is niet te vinden op de plek alwaar de gasten hun territorium afbakenen. De Bommelbarmannenpisbak is strategisch opgesteld in de kelder. Daar waar op drukke momenten in een handomdraai de blaas kan worden geledigd. Deze van origine wastafel is niet bestickerd met een vlieg, zodat men netjes binnen de lijntjes mikt. In plaats daarvan is het bijna complete elftal van Willem II terug te vinden.

Nou wil het dat de spelers van NAC eenmaal per jaar op de NAC-familiedag als barman aan de slag gaan. Zo ook Jens Janse. Nu NAC-speler, voorheen van Willem II. U kunt het al raden. Laten we zeggen 'he was not amused' toen zijn straal zijn eigen 'Paninipplaatje' schampte. De repliek van een van de collega's: 'hup NAC', en dat was meer dan voldoende. Het voorgaande onderwerp is een mooi bruggetje naar De Bommelbarvrouw. Deze vaak onderbelichte, mooie, streng maar rechtvaardige verschijning, wordt onder de mannelijke collega's hoog aangeschreven. Ze zijn vaak niet snel van hun stuk te brengen en zijn voor het heren- en damespubliek een welkome afwisseling. Het is ook wat om als vrouw jezelf staande te houden tussen een aantal nietsontziende ruwe bolsters. De filosofie van de oude Cees Verberk: 'Geen gerommel achter de bar, want daar krijg je alleen maar gedonder van', waart nog altijd rond. →

Ach, het is een zeldzaam soort type dat De Bommel zo nu en dan de broodnodige balans verschaft. Wees dus zuinig op De Bommelbarvrouw, luidt het devies onder het mannelijk deel van het personeel. Verder is De Bommelbarman er een zoals velen. Toch is een gebruiksaanwijzing geen overbodige luxe. Zo is er de alom bekende kruk met de niets aan twijfel overlatende tekst: 'personeel'. Wee je gebeente om daar zonder toestemming plaats te nemen. Een vuile blik is de schamele score. Bestel ook niet al te ingewikkelde drankjes. Althans, voor De Bommelbarman zijn mixen en cocktails snel gecompliceerd. Een baco en gin-tonic raken toch wel de uiterste grenzen van hun kunnen. Een uitzondering (zie uitslover) daargelaten.

Al met al staat de barman voor u klaar en anders zit hij wel op zijn kruk als een toeschouwer die niets ontgaat. ←

De Bommel wil De Bommel blijven

Tussen een café en een brouwerij bestaat meestal een hechte, zakelijke relatie. Vaak is het pand eigendom van de brouwerij, hetgeen de leverantie van drank garandeert. Dat lijkt op het eerste gezicht een comfortabele deal. De brouwerij is verzekerd van bierafname en de kroegbaas is zeker van voldoende drank in huis en dus omzet.

Maar volgens vader en zoon Verberk leidt die situatie soms tot nogal feodale verhoudingen. De brouwerij bepaalt immers welk 'drankenpakket' er kan worden afgenomen en wat er daardoor wel en niet mag worden gedronken in een kroeg. Maar kroegbazen, en zeker hun klanten, bepalen dat graag zelf.

Gezien de snelle en omvangrijke toename van allerlei soorten dranken, die niet allemaal door één brouwerij geleverd kunnen worden, ontstaan er wel eens fricties. Zo was er in de jaren '90 ineens een grote vraag naar buitenlandse (veelal Belgische) biersoorten. Als de brouwerij die niet kon leveren of als die te duur waren, ging je ze ergens anders halen, vertelt de van nature tamelijk eigengereide Cees Verberk.

"Drankleveranciers willen ook altijd grote reclameborden in je kroeg weghangen. Daar hebben wij nooit aan meegewerkt. Op één keer na, toen een brouwerij ons gratis 40 vaten bier aanbood in ruil voor één reclamebord. Kijk, als elk café dezelfde reclameborden weghangt, gaan ze allemaal op elkaar lijken. Wij hebben zelfs ons computerscherm nog weggewerkt, omdat zo'n ding niet bij De Bommel past, vinden wij. Je moet de sfeer en de uitstraling van je zaak goed beschermen om het 'Bommelgevoel' overeind te houden. Het is onze kroeg en niet die van de brouwerij", vult de huidige kastelein Bas aan.

✉ **Mariozee Witteveen**

Vanaf mijn 17e kwamen we vanuit het Newman iedere vrijdagmiddag in de leukste kroeg in Breda, De Bommel. Nu, 26 jaar later, zeg ik daar nog steeds zachtjes deze woorden als ik op het toilet zit. De tekst is al lang verdwenen, maar de herinnering niet. En waarom deze tekst? Geen idee, maar het blijft me bij.

"I want to do it all by myself. So **kill** all cops, destroy the army, and **fuck** the government."

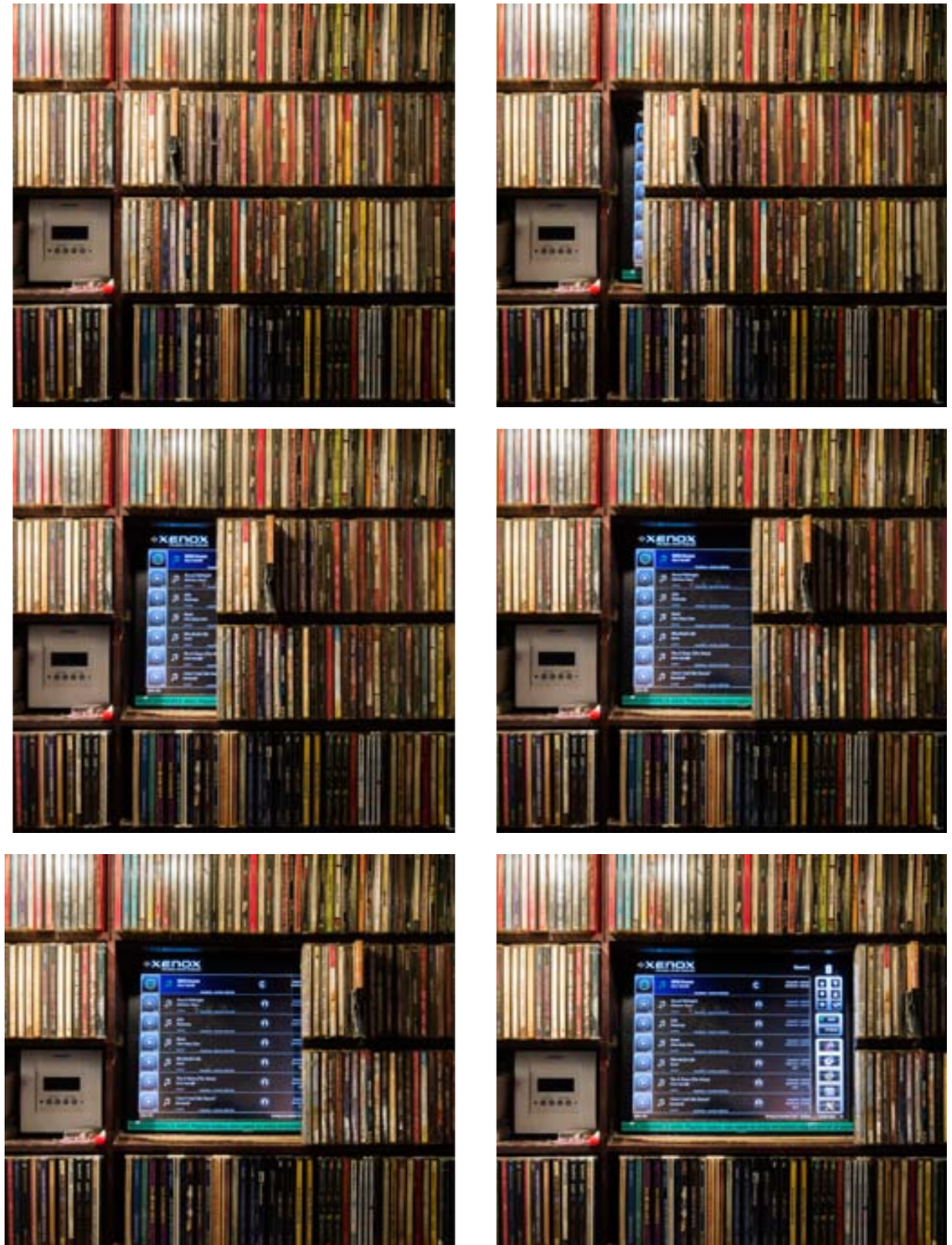

Lambert...

Die markante man met donkere bril aan tafeltje '3'. Alleen of met St. Joost studenten, familie, vrienden, collega's... Zo'n 20 jaar geleden...
Zelf leerde ik Lambert pas een paar jaar terug wat beter kennen, toen hij wat vaker aan de bar kwam staan. Met soms wat aangedikte, maar altijd mooie verhalen. In die tijd kwam zijn zoon Jan bij ons werken. Zo'n 2 jaar geleden ontstond, zowel bij Lambert als bij mij, het lumineuze idee om een boek over De Bommel te maken. Het moest niet het zoveelste jubileumboekje worden, maar een mooi boek over en deels door de klanten gemaakt. Met verhalen en anecdotes, historisch beeldmateriaal en, dat spreekt, een fraaie vormgeving.
Tussen al die regels en bladzijden in dit boek door zweeft een herinnering aan die ene persoon... aan die ene begrafenis ook... van één van de weinigen die, helaas, veel te vroeg de eer heeft gekregen om zijn "receptie na begrafenis" met meer dan 300 man in De Bommel te krijgen.

Bas

Mark Geerts
- Part of the job

Type labrador, zei er een. Trouw, je kunt er van op aan. Tja. Een wat vreemde vergelijking. Een tweevoeter, ook nog eens 'n kerel, met een viervoeter vergelijken.

Als ik Mark Geerts deze vergelijking voorzichtig (je weet nooit hoe ze rond tienen in de ochtend in de horeca reageren) voorhoud, lacht hij minzaam. As usual. Tanden ontbloot, zwijgend… Interessant figuur, by the way. Stond jaren geleden al op een zeer gedateerde groepsfoto van het personeel van café The Paddock, waar hij 11 jaar van zijn leven heeft achtergelaten. Zeven jaar later ging hij met eigenaar Thijs mee, die dan vlakbij een ander café had overgenomen. Nu ja, vlakbij… Jas aan, deur uit en richting Halstraat. Waar hij plaatsnam achter de toog van 'Oebele'. Hier beleeft hij zijn eerste carnaval in de binnenstad. 'Ik moest elke dag bier bijbestellen. Thijs wilde aanvankelijk niet eens open met carnaval…!'.

De al te weldadige rust achter de gevel van 'Oebele' gaat op zijn zenuwen werken, en na een maand of veertien houdt hij het voor gezien. Bij de overburen, zo weet hij, hebben ze mensen nodig, en hij besluit te solliciteren. Tot zijn verbazing wordt hij aangenomen. Wel wennen, want bij 'Oebele' is hij de chef, en bij De Bommel moet hij opnieuw beginnen. Dus onderaan de pikorde.
Al vanaf dag 1 is er echter een prima band met het personeel. Ook de afwisseling van dag- en avonddiensten bevalt en zorgt voor meer tijd voor het thuisfront en, eerlijk is braaf, het golfspel, dat hij zo graag onder de knie wil krijgen. 'In De Bommel wordt ook het nodige georganiseerd en dat spreekt me wel aan. DBDD, bierfesten, carnaval, kerst, stuk voor stuk gezellige feestjes die door een trouwe klantenkring enorm worden gewaardeerd. Ook de samenwerking met de jongens achter de bar en in de zaal is prima, allemaal prettige figuren… ja, een enorme verscheidenheid qua karakters, maar een hecht collectief.'

Zoveel wil hij er niet aan toevoegen. 'Ik wil er nog wel even blijven werken', klinkt het droog. Dan, iets enthousiaster: 'Het is een warme kroeg, gemêleerd publiek, en je kunt er een goed glas bier krijgen.' Dat geldt voor meer kroegen, werp ik tegen. 'Kan zijn, maar de muziek is hier beter (de vraag of dat komt omdat hij zelf met grote regelmaat achter de knoppen staat, laat ik achterwege) en we blijven gewoon ons eigen ding doen'. Wat dat 'ding' dan precies is, daar laat hij zich niet over uit. Een cliché, maar zoals dat met clichés het geval is; er valt niets tegen in te brengen. Stomme vraag, zo staat op zijn gezicht te lezen. Ik wil er nog wel even blijven werken… meteen nu ik dit noteer, weet ik dat dit een schoolvoorbeeld van onvolledigheid is. Hij doet en deed meer, Mark Geerts. Organiseerde Bommelgolftoernooien, omdat Cees Verberk dergelijke zaken nu eenmaal graag delegeert. Daarnaast draait hij zijn hand niet om voor het betere schilder-, timmer-, spijker- en sloopwerk als carnaval op de agenda staat, voor het interieur van het café een redelijk ingrijpend gebeuren. Hij hult zichzelf in een ZZ Top outfit, of vermomt zich als klunzige interviewer van de NOS en neemt plaats achter de bar. Of bij de deur. Aswoensdag wordt het toch wel. En als je iemand op een ladder ziet staan tussen honderden dennentakken die met 7593 (7426, volgens Bas) lampjes en al tegen het plafond bevestigd moeten worden, omdat die geïmpregneerde kerstsfeer hier nu eenmaal traditie is, geheid dat Geerts zijn hoogtevrees heeft afgeschud en in de huid van de timmerman van Judea is gekropen. Zoals hij ook, tamelijk onopvallend, vanachter de bar alles in het oog houdt op drukke avonden. Nummers uitzoekt, de sfeer begeleidt, bier tapt, rotzooi opruimt, voortdurend bezig is. Kwaliteitsbewaking is hem wel toevertrouwd.

Van tijd tot tijd zie ik hem achter een of andere veredelde kruiwagen op de Oude Vest, kratjes met lege flessen richting een of andere glasbak of opslagplaats duwend. Anoniem. Gewoon part of the job. Hij zou het zeker beamen. Zwijgend, dat wel.

HEY·VA
HEY·VA

HEY·VA

Bommel 25 + 5

Black tie was niet verplicht, 17 oktober 2012, hooguit voor wat lieden aan de deur… en dames in het lang heb ik niet kunnen ontwaren… Eenmaal binnen ging het niet meer over verkiezingen en regeerakkoorden, sportuitslagen of het zoveelste weerbericht waar niets van klopte… Welk onderwerp er ook werd besproken, welke anecdote ook werd aangehaald, en vervolgens fors aangedikt, welke oude bekende ook enthousiast werd begroet, de sfeer was eigentijds, eigenzinnig, Bommeliaans, ongeëvenaard (dus als vanouds), of beter nog, zoals altijd, ja, je moet er bij zijn geweest om…. afijn, zoiets.

Toegang was alleen op vertoon van uitnodiging, dat dan weer wel…

Van Ollie B. Bommel is bekend dat hij een sportieve inslag heeft. Hij is goed ingevoerd in het spel om den lederen knikker en speelde naar verluidt zelf niet onverdienstelijk op een van de bijvelden van N.E.C., al hebben zijn Wiel Coerverachtige draai- en kapbewegingen nooit geleid tot een selectie bij een bvo.

Deze kras op de ziel heeft hem echter niet belet fors te investeren in een Bommel Zaterdagteam en een heus voetbaltoernooi, dat jaren achtereen werd georganiseerd op de velden van verffabriek Teolin. Bommel heeft een naam als het gaat om de spreekwoordelijke oog-hand-bal coördinatie. Getuige ook zijn secure worpen op een boulodrome, waar hij, alpino op de lokken, een geel poetsdoekje en 3 wedstrijdballen in de hand (nog nooit zulke verroeste ballen gezien), elke bal van een opponent die het maar durfde bij het cochonet (het kleine balletje, ofwel het varken) te geraken, meedogenloos weg te tireren… Het was ook in deze tijd dat Cees Verberk, beschermheer én stand-in van onze geliefde heer van stand, als een lichtvoetige Zweedse baselinespeler zijn alleszins acceptabel service-volleyspel etaleerde op de gravelbanen van TC Breda. Tot in lengte van jaren zullen ze daar, aan de bar, herinneringen ophalen aan de zwangere topspin van deze jongere uitvoering van Tom Okker. Herinneringen aan een roemrijk verleden, dat, naarmate de tijd verstrijkt, niet alleen roemrijker maar ook minder controleerbaar wordt. Zo ontstaan legendes.

Goed. De ballen zouden nog steeds rakelings over het net scheren, ware het niet dat de knieschijven en de enkels evenwel lichtjes gingen protesteren (de rugspieren hadden het al een tijdje laten afweten), en de houten Dunlop rackets werden ingewisseld voor de houten 3 en 5, tools die in een golftas thuishoren. Jazeker. Cees, de stand-in van onze geliefde heer van stand, had het golfspel ontdekt. Lieden die hij eerst het liefst straal negeerde, omdat ze dit elitaire spelleke beoefenden, werden opeens golfvrienden voor het leven…

Je kon erop wachten; het duurde niet lang of het landelijk bekende golftoernooi, The Masters (Limited) Open, van oorsprong een Bredaas initiatief, kreeg met De Bommel-variant, The Bommel Closed, een geduchte concurrent. Zoals het een heer betaamt, heeft Cees zelf het toernooi nimmer op zijn naam geschreven. Het is deze eerbiedwaardige instelling die hem een plaats geeft in de (lokale) sportkronieken. En anders doen natuurlijk de talloze voetbal-, hockey- en golfshirts en jacks dat wel, herkenbaar aan het Bommel-logo, op rug, borst of schouder.

(gepubliceerd met instemming van de KNVB, de KNLTB, de KNHB en de NGF.)

EUBELBJETIEK
BETER HOREN
WALLEBROEK
Suwelier
GUSTENER
CAFETARIA
KOFFIESHOP
de
Roode Ro
362
323
1193
974

WIL JE AAN DACHT, DAN KUN JE DIÉ KRIJGEN

PIERRE VAN HOOIJDONK

Wat herinner je je uit die eerste tijd?
Niet veel spectaculairs. Ik werd er wel met rust gelaten, dat weet ik nog wel. Dat trok me toen ook meteen aan als profvoetballer, je werd niet meteen bedolven onder de fans. Er waren en zijn nooit schreeuwers in De Bommel. Ik ben niet te flauw om over voetbal te kletsen of met iemand op de foto te gaan, maar in een café vond ik het destijds toch wel erg prettig als ik gewoon met mijn vrienden kon zitten en praten. Cees Verberk liep er zelf nog vaak rond, dat beeld staat me misschien nog wel het meest bij.

Vanaf wanneer is het 'jouw' café geworden?
Dat kun je moeilijk zeggen. Ik was er bij toen er het Big Brother-feest gegeven werd, pakweg tien jaar geleden. Alle mensen die toen in de eerste aflevering van dat programma in dat huis gezeten hadden, gaven een feest in De Bommel. Dat had alles te maken met stamgast Ruud Benard. Dat was een grappig feest, hartstikke druk. Ik geloof dat ik daarna steeds vaker naar de Halstraat ben gelopen.

Ga je wel eens in je eentje naar De Bommel?
Dat heb ik eigenlijk nooit gedaan. Ik ga nergens zomaar alleen heen. Ik weet niet waarom, ik doe dat gewoon niet. Ook niet bij De Bommel.

Het is niet meteen een typisch voetbalcafé...
Nee, dat klopt. Maar misschien is het dat wel wat me aantrok. Het was opvallend hoe relaxed in De Bommel alles om me heen bleef. Er wordt wel over voetbal gepraat, maar wel op niveau, voetbalinhoudelijk bedoel ik. Wat ik het leukst aan deze kroeg vind, is dat iedereen er kan komen. Schilders in hun overall, zakenmensen die even een nobody willen zijn, studenten en voetballers dus. Noem maar op en iedereen tolereert elkaar. De Bommel is een café waar iemand die op je tenen gaat staan nog gewoon even 'sorry' zegt. Niemand gaat er duwen of zo. No nonsens ook allemaal, heerlijk.

Heb je De Bommel aanbevolen bij je collega's?
Niet bewust. Ik kom er nog steeds regelmatig met een groepje gasten van NAC, dat wel. Dat blijft ook altijd, denk ik. Dat is ook het aantrekkelijke aan De Bommel; je kunt er blijven komen. De groep tussen de 18 en 25 jaar is matig vertegenwoordigd. De ouderen overheersen. Dat geeft ook een speciale sfeer. Zo lang je wil, kun je je er thuis voelen, dat is natuurlijk wel heel apart aan een café midden in de binnenstad. Aan de bovenkant zit er geen leeftijdsgrens aan het publiek en heel langzaam voel je jezelf opschuiven. Is ook wel weer mooi. Ik ben er wel eens met collega's heen gegaan, zeker. Met Marc Overmars, Paul Bosvelt, Henk Timmer, Orlando Trustfull en meer van die generatie. Ik ben er ook wel eens met Viggo Waas en Peter Heerschop verzeild geraakt. Die reageerden hetzelfde als ik. Wil je met rust gelaten worden, dan gebeurt dat. Wil je aandacht, dan kun je die ook krijgen.

Speelt muziek een rol, wat jou betreft?
"Vroeger helemaal niet, nu wel. Misschien luister ik nu beter, maar die muziek vind ik super in ieder geval. Zoals ik trouwens het personeel sowieso uitstekend vind. Allemaal gasten met wie je kunt lachen, gewoon relaxed allemaal, ik houd daar echt van. Ook dat bepaalt de ambiance in deze tent. Misschien is dat wel de kracht, dat het er eigenlijk altijd leuk is om te zijn. Natuurlijk zijn er hoogtepunten. Carnaval is er geweldig. Ik ben er wel eens écht incognito geweest, dat is niet makkelijk met mijn lengte, maar ik werd niet herkend in mijn vermomming, dat was erg grappig. En 1 januari is top, de kerstavonden ook. Mijn maat Ton Lokhoff viert op kerstavond altijd zijn verjaardag, en hij merkt meestal wel dat ik niet recht van huis naar zijn verjaarsfeestje kom. Die sfeer in De Bommel, onvergelijkbaar."

✉ NAC IN DE BOMMEL

Jeroen Mulders

In het jaar 2000 werd NAC kampioen van de 1e divisie, nadat ze een jaar daarvoor waren gedegradeerd. Meer dan 20.000 uitzinnige Bredanaars vierden dit feest in de vele kroegen in Breda. Ik was erbij met mijn vrienden. In de Halstraat kwamen we Bart tegen, destijds mijn leraar maatschappijleer, en daar dronken we het zoveelste glas bier mee van de dag. Eenmaal binnen in De Bommel bleek heel de NAC-selectie binnen te staan, aangevuld met o.a. Pierre van Hooijdonk en Marc van Hintum die destijds bij Vitesse speelde. De deur ging op de knip en na 02:00 uur werd er vrolijk doorgefeest. Een prachtige avond was dat.

Op de foto o.a. Ferry van Vliet (met gele Nac-muts), een jonge talentvolle speler die net zijn contract had verlengd. Helaas overleed hij een jaar later bij een tragisch auto-ongeluk.

✉ BOMMEL ON THE RUN

Tom Adelaar

Tennisvereniging TC Breda had in de jaren '90 een team dat uit louter Bommelgangers bestond. Dankzij Cees Verberk droeg het team een mooi tenue, met daarop een tennissende Ollie B. als logo.

Twee spelers uit dit team, Teun Driessen en ik, besloten in oktober 1997 in De Bommel - na een redelijk succesvolle singelloop en na een vracht bier - om een hele marathon te gaan lopen. Tot onze shock kwamen we erachter dat er in de wintermaanden alleen in Honolulu op Hawaii een marathon werd gelopen. We wilden de gok wagen en nadat Cees er diezelfde avond lucht van kreeg, besloot hij ter plekke om mee te gaan als coach/verzorger en kledingsponsor. We kregen een professioneel looppak aangemeten met daarop Ollie B. al rennend onder een aantal palmbomen op Hawaii: 'Bommel on the run'. Na tweeëntwintig uur vliegen kwamen we gebroken aan in Honolulu, met een enorme jetlag (het tijdverschil tussen Hawaii en Nederland was 23 uur!). De volgende dag bleek het 30 graden te zijn (we hadden in Nederland getraind bij 5 graden) bij een luchtvochtigheid van 85-90%. Daarnaast kwamen we erachter dat 10 kilometer van het parcours bergop ging en 15 kilometer bergaf. Later bleek bergaf veel erger te zijn dan bergop. Iedere keer die klappen op je knieën was uitermate pijnlijk. Een volgend probleem was, dat een groot deel van het parcours onbereikbaar was voor het publiek en verderop kon Cees niet dichtbij genoeg komen om ons water aan te reiken. Op 14 december om zes uur 's ochtends gingen we van start in onze Bommelshirts, samen met 37.000 collega's (de marathon van Honolulu is de grootste ter wereld).

Een kilometerlang lint dat zich door de glooiende avenues van Honolulu bewoog. Rond acht uur ging het kwik al boven de 20 graden. Het werd zwaar, klimmend tegen de bergen, doorlopend snakkend naar water en als je ergens bij een verversingspost een bekertje kon bemachtigen, draaide je maag zich om van dit sterk vervuilde bocht. Toch kwam ik rond de 1 uur 40 door op de halve marathon. Teun was ik al kwijtgeraakt tussen de duizenden Japanners.

Hij had gekozen voor een verstandige, rustige start. Rond negen uur was het 27 graden.
Kort daarna kwam ik de onvermijdelijke man met de hamer tegen. Ik ging eerder achteruit dan vooruit.

Inmiddels was ik gepasseerd door Teun, door een man van boven de zeventig, een manke vrouw van ruim zestig jaar met krulspelden in het haar, een Japanner met een kunstbeen, een Hawaiiaan voortgesleept door een teckel en twee Australische meiden in een bloedheet Pino-pak (het was inmiddels 28 graden), waarvan er één aan mij vroeg: "Everything okay, old body?" Ergens de menigte hoorde ik Cees schreeuwen: "Kom op, je bent er bijna." Maar toen waren het nog zeven lange kilometer. Ik begon te hallucineren. Zonder dat ik het wist, was ik even aan de kant gaan zitten. Andere lopers zeiden, dat ik niet moest gaan zitten, maar ik antwoordde dat ik alleen maar even mijn schaatsen wilde uittrekken, omdat ik dan waarschijnlijk wel makkelijker zou gaan lopen. Ik moest echter wel door. We hadden in De Stem gebluft dat we het moeiteloos zouden halen. Ik kon mijn gezicht niet meer in Breda - en zeker niet in De Bommel - vertonen, als ik het niet zou halen. Gelukkig zag ik de contouren van de city opdoemen. Maar wat is dat Honolulu ongelooflijk groot. Net toen ik overwoog om op te geven, zag ik in de verte het finishpark. Ik heb het gehaald. De eindtijd weet ik niet meer precies. Wel dat Teun veel eerder is gefinisht dan ik. De rest van die dag hebben we niet veel meer gedaan. Blaren zo groot als schoteltjes. Zoveel pijn in de scheenbenen (van het bergafwaarts rennen) dat we alleen nog achteruit de trap af konden lopen.

En ook bij het gewoon wandelen, bewogen we ons voort als leden van 'the ministery of silly walks' van Monty Python. Gelukkig hadden we nog vijf dagen over voor vermaak. We hebben een Ford Thunderbird Convertible gehuurd om met open kap een beetje door Honolulu en over het eiland Oahu te cruisen. Verder is Cees nog een dag gaan vissen. Hij had een eigenaar van een jacht gecharterd, die in de Stille Oceaan de beste visstekken wist te vinden. Het leek wel of hij Cees kende, want hij had twee treetjes van 24 blikjes in de koelkast van zijn boot. Hij heeft tweeënzeventig foto's gemaakt van een vissende Cees, waarvan hij op 71 foto's een blikje bier in zijn handen heeft.

Toch ving hij een marlijn van anderhalve meter. Hij heeft de eigenaar van de boot nog wat geld gegeven om de snuit van de marlijn naar Nederland te sturen. Die is echter nooit aangekomen. Eén van de avonden gingen we naar een karaoketent in Honolulu Teun wilde een nummer van Elvis ten gehore brengen. Hij was veruit de jongste van ons drieën zag er uit als een echte 'star' in zijn strakke witte broek (door Cees steeds een 'homobroek' genoemd). Cees en ik hadden onze bedenkingen bij deze tent, maar Teun was volledig opgegaan in zijn Elvis-song. Al snel kwam er een aantal Hawaiiaanse homo's op het podium. Ze begonnen om hem heen te dansen, waarschijnlijk vanwege die mooie witte broek. Teun dacht dat het door zijn mooie stem kwam. We hebben hem even laten spartelen, maar uiteindelijk hebben we hem ontzet.

Toen we terug naar Nederland vlogen, hadden we nog steeds overal pijn. We besloten het kersttennistoernooi dit jaar toch maar te laten schieten. Of, om met de woorden van Ollie B. te spreken: "Ik geloof dat ik voorlopig iets geestelijks ga doen, voor mijn gedachteleven. Maar wat?".

✉ SCHAAKLES IN DE BOMMEL

Peter Kuipers

Ik beschouwde De Bommel als uitstekend alternatief voor voortgezet onderwijs en kwam er dus te vaak. Vast onderdeel was Stan. Altijd op dezelfde plek, rechts aan een tafeltje met een uitnodigend schaakbord. Zijn ietwat stoffig, chaotische voorkomen verklapte niet zijn schaaktalent. Meerdere malen heb ik het genoegen gehad om van hem te leren, als goedmaker voor mijn spijbelen.....

Op tast en geur door De Bommel

"Als ik door De Bommel loop, is de kleine bar mijn richtlijn. Dan gaat het naar de lange bar; op de helft staat de pilaar een beetje naar het midden, dan de grote tafel en van daar kan ik blindelings de toiletten vinden." Enige vorm van zelfspot is Bernhard Tackenberg (44) niet vreemd, want hij kan namelijk niets zien. Hij is waarschijnlijk de enige vaste klant die De Bommel heeft kunnen aanschouwen en vervolgens weer niet. Dat maakt hem een ervaringsdeskundige in het omschrijven van het Bommelgevoel.

In 1994 knalde hij met zijn auto tegen een bus aan. Hij vloog door de voorruit waarbij zijn ogen onherstelbaar beschadigd raakten. Vóór het ongeluk stond Bernhard al bekend als een flinke stapper in het Bredase nachtleven. "Ik was wel een beetje wild, ja. Flink feesten en beesten maar allemaal onschuldig hoor." Daar leek een definitief einde aan gekomen. "Ik was afhankelijk van anderen. Kon letterlijk mijn weg niet vinden en baalde daar enorm van."

Na een intensieve revalidatieperiode van anderhalf jaar besloot hij zijn handicap te laten voor wat het is en erop uit te trekken. Eerst nog met een vriend of vriendin aan de hand, maar later alleen met zijn Berner Sennen. " Dan liet ik me aan het begin van de Halstraat afzetten en liep met mijn hond door naar De Bommel. Dat werd in de loop van de tijd mijn olifantenpad."

Bernhard ervaart De Bommel nu als volslagen anders als in zijn ziende tijd. Door het verlies van zicht zijn z'n andere zintuigen overontwikkeld. "Ik heb altijd aanspraak als ik in De Bommel ben. De meeste mensen geloven niet dat ik volslagen blind ben, omdat ik zo onafhankelijk ben en gewoon aan de bar bestel. Dan willen ze me nog weleens helpen door mijn bier aan te reiken, maar daar heb ik een hekel aan. Ik kan het echt allemaal zelf.

Als ik met mensen spreek, kan ik horen of ze dik of dun zijn of dat de mondhoeken naar boven of naar beneden staan. Alleen de juiste namen bij de juiste stemmen plaatsen vind ik moeilijk, maar dat moeten ze me maar vergeven." Ook de tastzin is bij Bernhard in een hoger stadium geraakt. Als liefhebber van het vrouwelijk schoon heeft het hem eens in een compromitterende situatie gebracht. "Ik ben eens met een vrouw op de wc betrapt. Was ik vergeten om de deur dicht te doen, maar dat kon ik niet zien, hè. Ik was ook behoorlijk dronken moet ik zeggen." Voor deze actie kreeg hij een Bommelverbod voor de duur van zes maanden aan zijn broek. "Dat was voor mij een redelijk drama. De Bommel is toch mijn stamkroeg. Ik heb mijn excuses aangeboden en een gesprek met Bas gehad. Gelukkig mocht ik na drie maanden weer binnen, net voor carnaval."

Bernhard is nog steeds in De Bommel te vinden. De kroeg is in zijn hoofd uitgetekend. Hij voelt nog steeds de rode gordijnen op het podium, tast de ribbels in het Bommelglas, hoort lachende gezichten en roept vrolijk "Tot ziens" als hij gaat. Hij heeft zijn handicap overwonnen.

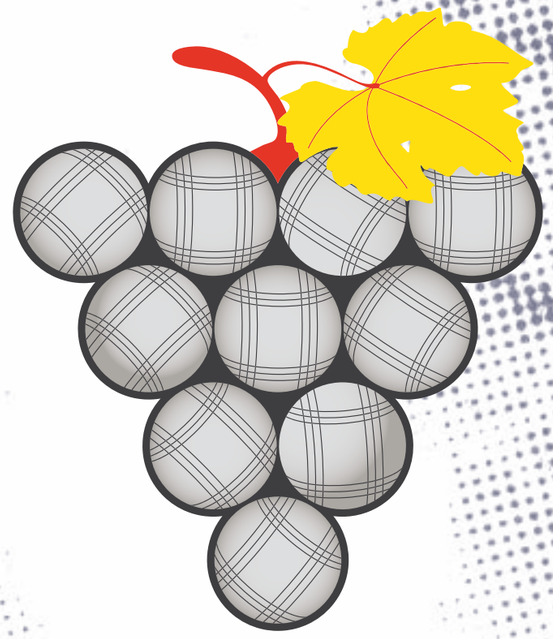

mannen met ballen

Marc Ouwerling

We schrijven ergens eind vorige eeuw. Cees Verberk had het wel meer gedaan, stoeien met van die loodzware ballen. Nu ja, zo'n 700 gram per stuk. Ze zullen ook wel wat zwaarder zijn geweest, door die roestaanslag. Want boulen is één ding, die krengen na gedane arbeid schoonmaken is natuurlijk weer iets geheel anders.

Enfin. Cees was altijd wel te vinden voor het betere gooi- en smijtwerk met die donkerbruine jongens. En hij was niet de enige. Al snel had hij wat brothers in arms gevonden en de golfsport was nog ver weg. Een eigen baantje zou wel leuk zijn, opperde iemand. Een eigen boulodrome, zoals in Frankrijk. Reijer van Bommel (die naam berust echt op toeval!), in die tijd een soort van uitbater van restaurant 't Jagthuijs, mocht ook lid worden van Les Boulomanes d'Bommel, en dan zou hij vast en zeker een stukje grond achter het restaurant (want wie kwam daar nou?) beschikbaar stellen voor een heus boulodrome. Reijer stemde toe, werd meteen erelid en de aanleg kon beginnen. Eric de Tuinman (Beertje voor intimi) ging aan de slag.

Nu is dat niet zo simpel, een baan aanleggen. Leem en grind, puin en eventueel drainage zand; zonder deze substanties gaat een echte tireur niet de baan in. Kun je in een gemiddeld Frans dorp sous des platanes alle kanten opgooien zonder zelfs een deux chevaux te raken, bij 't Jagthuijs hadden we natuurlijk minder ruimte. Uiteindelijk konden we ons uitleven op een baan van ca. 12 bij 4 meter. Een picknickbank pal naast de baan, die door spoorbielzen was omzoomd, T-shirts met opdruk, een hark om de baan na een spel weer wat te egaliseren en een grafzerk met de inscriptie 'Le Boulomane Inconnu' maakten het strijdperk compleet. De wijn werd geschonken en het spel kon beginnen.

Doublettes, triplettes… alles kwam elkaar in de baan tegen. Fanaat werd er in het voorjaar en de zomer een paar keer per week door zelfbenoemde pointeurs en tireurs gemikt, gedronken, gegooid, gedronken en gemist. Allez, nog 'n karaf, nog 'n spelletje…

De seizoenen verstreken, de opkomst werd minder, totdat er nog maar een paar diehards van tijd tot tijd de ballen richting cochonette stuurden. Het onbedoelde einde was meteen een hoogtepunt. Na de zoveelste karaf huiswijn (en enkele bladen bier) legde een speler aan voor wat dan de gouden worp moest worden. Iets door de benen, werparm gestrekt, één oog toe, de arm naar achter, naar voren en de bal – kenners zien zoiets meteen – bleef iets te lang in de handpalm hangen. Waardoor diezelfde bal een te hoge vlucht nam en over het hegje struiken verdween. En uit zicht.

Kedéng.

Een droge plof. Stilte. Er zijn geluiden waarna je meteen een kijkje gaat nemen in de richting waar dat geluid vandaan komt. Dit was zo'n geluid. De schuldige was de motorkap van een Porsche. Met een even creatieve als onbedoelde boog was de bal op de motorkap terecht gekomen. Een pracht van een vouw sierde het zilverachtige metaal. Wie zet daar nu in godsnaam zijn bolide neer…

De partij werd afgeblazen, de glazen (snel) geleegd en het seizoen was afgelopen. Het jaar daarop, zo herinner ik me, sloeg Cees zijn eerste golfbal op de driving range.

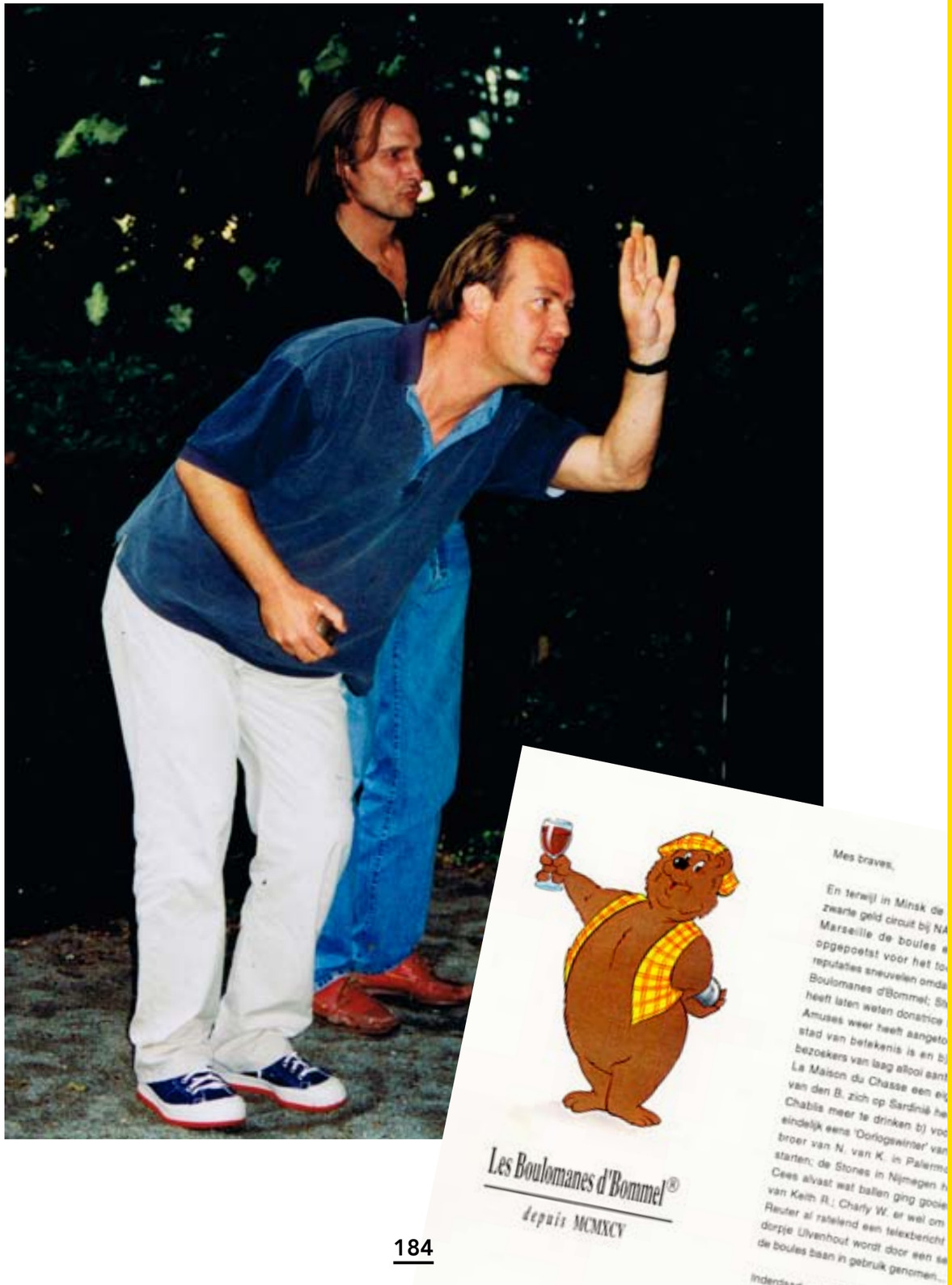

Voetballende klusjesman

"Vanaf 1973 werkte ik in De Beyerd. Cees Verberk was een vaste klant en zo zijn we bevriend geraakt. Er waren toen maar 4 bruine kroegen: De Bommel, De Beyerd, 't Klapcot en 't Hijgend Hert. Iedereen kende iedereen. Kasteleins van deze kroegen gingen altijd bij elkaar op bezoek", vertelt Jan Konings. 30 jaar geleden werd hij dé klusjesman van De Bommel. "Ik word nog ieder jaar ingehuurd voor het aanbrengen van de carnavalsversiering. Vooral de voorgevel is een ontzettende klus."

Een tweede verbinding met De Bommel is het voetbal. "Ik ben overgegaan naar het Bommelteam waar we op zaterdag als vriendenelftal konden spelen bij De Baronie. Het was een heel erg goed elftal, omdat er ook een aantal ex-profvoetballers in zaten. We speelden legendarische wedstrijden, zoals de promotiewedstrijd voor de 2e klas tegen Kruiningen.

Een paar jaar geleden zijn we noodgedwongen verhuisd naar SAB en later naar DIA. De Baronie wilde geen zaterdagvoetbal meer, want er kwam te weinig plaats voor de jeugd. Het ziet er niet naar uit dat het Bommelelftal nog lang zal bestaan."

Jan is trouwens geen regelmatige cafébezoeker, maar als hij een biertje ga halen dan is De Bommel natuurlijk wel favoriet. "Al ben ik van oudsher eigenlijk een echte Beyerd-klant".

Helikopter

Het is een gekkenhuis bij het Roosendaalse DVO'86 deze dagen. Vorige week werd het eerste team kampioen in de zaterdag vierde klasse C en afgelopen weekeinde werd het derde omgedagen de titel. Het zevende team kreeg zaterdag Baronie 3 op bezoek. Enkele Roodase spelers lieten per helikopter naar sportpark Hubberdreik af te reizen. Op de foto rechts de net gelande Roodase kroegbaas Ban Verberk en zijn teamgenoot Henry Massop. JM

Colofon

Redactie
Walter van de Calseyde, Fred Kramer, Marc Ouwerling, Marcel Rensen, Bas Verberk

Grafisch ontwerp
Staynice

Fotografie
René Schotanus

Pop-up
Kees Moerbeek

Drukwerk
Drukkerij Gianotten

Aan dit boek werkten verder mee:
Gert Baaten, Dick Benard, Mark Geerts, Pierre van Hooijdonk, Richard Kock, Corné Luyken, Erwin Marijnissen, Serge Mouthaan, Chris van Nijnatten, Fia Rockx, Derk Sansnom, Cees Verberk, Liesbeth van Well, Pieter Zuydwijk en Denise Ghering.

Verder danken wij de ontelbare stamgasten die in woord en/of beeld een herinnering aan De Bommel hebben ingezonden.

Nog geen vijf minuten staat heer Ollie alweer buiten, daarbij bijna struikelend over zijn jonge vriend die zich op het afstapje voor het dranklokaal heeft geposteerd.
‘Wat is er, heer Ollie? U ziet helemaal rood...’
'Hoe vreselijk is dit alles', briest heer Ollie. ‘Dit zogeheten boek, deze poging tot schrijvelarijen, deze aanklacht tegen het geschreven woord... Niets, helemaal niets over mij. Geen woord!’

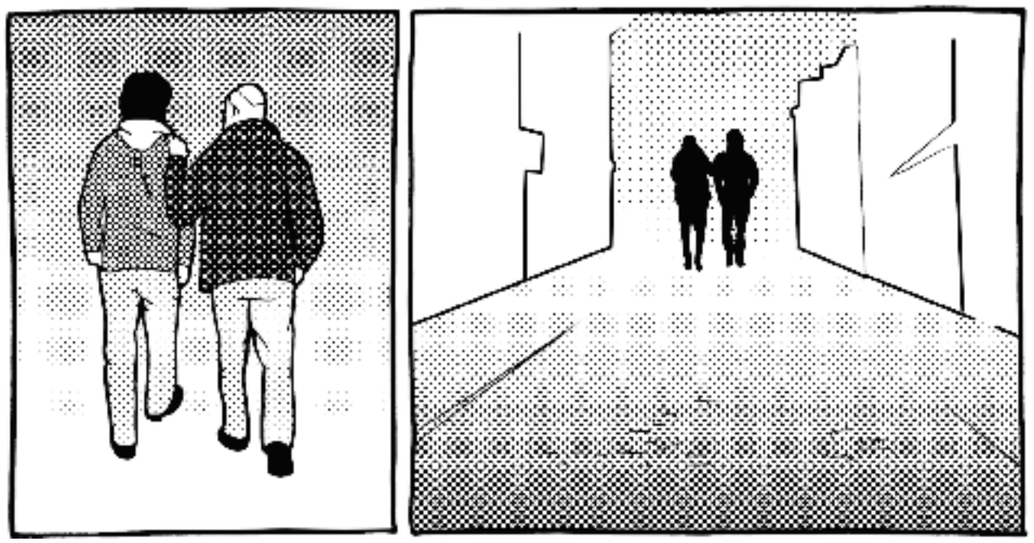

‘Maar waar gaat het dan over, als u niet wordt vernoemd’, probeert Tom Poes.

‘Over het plebs dat hier al jaren aan de toog hangt. Over de uitspattingen van dronkelappen en vrouwenvernassers. Over de zelfingenomen geschiedenis... over het ene na het andere drankgelag, over Venetiaanse toestanden... over jongelieden met lang haar en vreemde muziekinstrumenten... jonge vriend, het tart elke beschrijving, het zijn grove pennevruchten, maar enige aandacht aan een heer van stand, ho maar...’
Heer Ollie zwijgt, blaast uit, en lijkt een besluit te hebben genomen.
‘Kom, jonge vriend, pak uw plunje. Ik wil hier geen moment langer doorbrengen.’
‘Eh, wat nu? Wat gaan we dan doen, heer Ollie...?’
‘Wat nu? Wat nu?? Eh... misschien kunnen we zelf een boek over mij schrijven. Ik maak nochtans genoeg mee om enig bladzij mee te vullen... zeg nu zelf...’

Hij pakt Tom Poes bij de arm, keert het pand ostentatief de rug toe en begint te vertellen:
‘Weet je nog toen we bij mijn oudoom Zebedeus Quirinus op bezoek gingen, het was aardedonker en....’